

Delovni kolektiv lahko gleda z zaupanjem v bodočnost

Poslovni rezultati Železarne v zadnjih letih niso bili najboljši. Večletna kriza, ki se je pričela že leta 1966, tudi danes še ni povsem prebrodena. Prvo popolno poslovno leto po gospodarski reformi na Železarno, ki je delovala z veliko vztrajnostjo, še ni vplivalo dovolj učinkovito in celostno. Naši kupci so sicer že pričeli zmanjševati svoje zaloge, vendar je bil pritisk z naročili na našo Železarno še manjši kot leto prej. Z liberalizacijo uvoza so se naročila še naprej zmanjševala, tako da smo v drugi polovici leta bili prisiljeni ukrepati. Da bi ohranili proizvodno sposobnost ob ponovnem oživljanju naročil, smo v letu 1967 zavestno šli v redukcijo delovnega časa in ne v redukcijo delovne sile. To je pomenilo v tistem letu za vsakega zaposlenega manjši osebni dohodek, kar pa so člani kolektiva sprejeli kot nujnost, ker so tudi ostale gospodarske panoge bile približno v enakem položaju. Poslovno leto smo zaključili z veliko izgubo, ki pa smo jo pokrili iz lastnega rezervnega sklada.

V leto 1968 smo vstopili ravno tako z majhnimi naročili in zato v prvi polovici leta obdržali še vedno reducirani delovni čas. Ko pa so se naročila bistveno povečala, smo tudi prešli na normalni delovni čas in bistveno povečali proizvodnjo. Istočasno pa smo opazili, da ob vse večjih naporih kolektiva za večjo blagovno proizvodnjo in ob večji realizaciji izpada zaželen učinek, izpada dohodek. Kot posledico tega bi morali zmanjšati tudi osebni dohodek. V letu 1968 smo naredili oceno nastale situacije in se odločili, da bomo izplačevali normalne osebne dohodke, ki naj bi delno rasli s povečano realizacijo, čeprav smo se zavedali, da bomo zato prekoračili ustvarjeni dohodek. Rezultat take poslovne odločitve je znan. Bistveno smo presegli planirano proizvodnjo, tudi bistveno presegli proizvodnjo prejšnjega leta, vendar pa smo poslovanje zaključili s 5 milijardami S din nepokritega osebnega dohodka.

Letošnje leto smo pričeli povsem drugače. Z naročili smo imeli pokrito skoraj celotno našo proizvodnjo. Tudi po asortimentu so naročila nekoliko bolj ugodna in se je naša poprečna prodajna cena bistveno povišala. Z ozirom na nove obremenitve v letošnjem letu pa je ta porast poprečne prodajne cene premajhen, da bi lahko pokrili celotne naše obveze. Čeprav je bil letni gospodarski načrt za letošnje leto izredno napet, smo morali pristopiti k novemu planiranju, izdelali smo sanacijski program. Ta program posega veliko globlje kot vsi dosedanja akcijski programi za rešitev ekonomskega stanja Železarne. Predvsem sloni sanacijski program na naslednjih osnovnih izhodiščih:

- izboljšati izplene in specifične potrošnje,
- ukinjanje nerentabilne proizvodnje,
- povečevanje proizvodnje rentabilnih kvalitet,
- zvišanje cen naših artiklov,
- zviševanje osebnih dohodkov samo z znižanjem zaposlenih.

Čeprav je bil tak sanacijski program v prvem trenutku zelo problematičen, je mesec marec pokazal, da je vendarle dosegljiv. Železarji smo s tem dokazali svojo trdoživost in odločenost, da z lastnimi silami saniramo lastno podjetje.

Taka zavzetost in velika privrženost članov delovnega kolektiva Železarne in solidarnost s sanacijskim programom, ki je bil predložen in sprejet na seji delavskega sveta Železarne, je jamstvo, da bomo svoje obveze do konca leta tudi izpolnili. Tako izpolnjevanje naših obvez bo omogočilo, da bomo poslovno leto zaključili pozitivno, v kolikor bodo seveda tudi ostali partnerji, ki nastopajo v našem sanacijskem programu, kot so banke, republiški izvršni svet, republiški rezervni sklad gospodarskih organizacij, republiška skupščina in federacija izpolnili svoj del dogovora.

mag. inž. Peter Kunc

STO LET ŽELEZARNE — STO LET ŽELEZARNE — STO LET ŽELEZARNE — STO LET

LETO XI Številka 16—17
Jesenice, 29. aprila 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483. administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Sklepi volilne konference ZK Železarne

Na podlagi poročila, referata in razprave na volilni konferenci ZK Železarne, dne 14. 4. 1969, so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Komunisti moramo uspešno začeti proces reorganizacije ZK v Železarni še nadalje razvijati. Oblike in vsebina dela ZK morajo omogočiti, da bomo komunisti vsestransko prisotni pri reševanju družbenih in ekonomskih vprašanj v kolektivu. Izpopolnjevanje moramo načinu javnosti dela ZK tako, da bodo samoupravni organi in kolektiv lahko kritično ocenjevali sprejeta stališča.

2. Konferenca ZK Železarne je dolžna spodbujati idejno usposabljanje komunistov, da bi bili sposobni sprejemati taka stališča, ki bodo dobila široko podporo vseh progresivnih sil v kolektivu. V tem pogledu moramo doseči večjo aktivnost oddelkov ZK.

3. Več pozornosti kot doslej bo potrebno posvetiti sprejemanju mladih sodelavcev v ZK in bolj aktivno vključevati v delo ZK že sprejete mlade člane.

4. Komunisti se bomo prizadevali kar najpopolneje in najhitreje uveljaviti učinkovitejša oblike samoupravljanja. Predvsem se bomo borili zato, da bodo samoupravni organi hitreje in uspešneje reševali ekonomska in družbena vprašanja v podjetju. Ustvarjen mora biti tak samoupravni mehanizem in odnosi v njem, ki bodo spodbudili celotnemu kolektivu kot posamezniku za dosledno izvajanje sanacijskega programa v podjetju.

5. Komunisti se bomo posebno prizadevali v okviru samoupravljanja povezati in sprostiti fizični in intelektualni potencial v podjetju za doseganje čim boljših proizvodnih in poslovnih rezultatov podjetja.

6. Načelo nagrajevanja po delu bo konferenca ZK obravnavala na posebni seji. Na konferenci je bilo ugotovljeno, da je na področju nagrajevanja premalo strokovnega dela zlasti v pogledu zasledovanja posameznih meril nagrajevanja in zato prihaja do nespodbudnega odstopanja v višini osebnega dohodka med vloženim delom in med posameznimi delovnimi mesti v delovnih enotah.

7. Komunisti bomo podpirali poslovne odločitve, da se struktura proizvodnje prilagodi čim boljše poslovni uspehu. Ta proces pa mora potekati tako, da bo v skladu s humanimi socialističnimi odnosi do prizadetih sodelavcev. Zato se bomo komunisti prizadevali, da bodo samoupravni organi čimprej sprejeli program razvoja Železarne.

8. Komunisti bomo podpirali doslednejše razmejevanje odgovornosti za proizvodne in poslovne rezultate podjetja. Zato se bomo prizadevali, da se začne proces reorganizacije vodenja nadaljuje na vseh nivojih podjetja.

9. Konferenca ZK bo na posebni seji obravnavala priprave za integracijo slovenskih železarn. V ta namen mora komisija za organizacijo in poslovno politiko takoj pričeti s pripravo ustreznega gradiva za sejo konference.

Priznanja in nagrade martinarjem in vodilnim delavcem

Direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc je v petek, 18. aprila razdelil denarne nagrade in priznanja sodelavcem iz martinarn, ki so v najbolj kritičnem času ob prekinitvi dela izpraznili dve peči jekla.

V svoji uvodni besedi je direktor Železarne povedal, da so bili v zadnjem času doseženi uspehi in napredek pri izvajanju sanacijskega programa. Dogodki v martinarni pa so nas sredi teh prizadevanj precej zavirali, tako da smo se spet znašli tam, kjer smo bili pred tremi meseci, to je, ko smo začeli izvajati sanacijski program. Ni treba posebej poudarjati, kolikšno škodo bi utrpeli, če bi dve peči jekla ne izpraznili, oziroma bi šarže ostale v peči. Da se to ni zgodilo, imajo zasluge predvsem naslednji člani kolektiva martinarne, ki jim je direktor mag. inž. Peter Kunc izročil po 200 N dln nagrade:

Franc Železnik — I. topil. pomočnik
Soklič Dominik — I. topil. pomočnik
Janez Robič — I. topil. pomočnik
Aleksander Ovčec — topilec
Pavel Kurent — topilec
Jože Rožič — delovodja
Pavel Celarec — delovodja
Avgust Vister — delovodja
Jože Lekše — delovodja
Franc Berce — delovodja
Franc Zupan — delovodja
Anton Gale — livni vodja elektro jeklarna
Anton Košir — kontrolor, OTK

Razen teh nagrad pa je direktor Železarne izročil trem vodilnim uslužbencem častno plaketo in diplomu, ker so sodelovali pri reševanju šarž iz obeh SM peči. Priznanja so prejeli: inž. Alojz Kalan, obratovodja martinarne, inž. Stanko Čop, šef talilnic in inž. Avgust Karba, direktor proizvodnje.

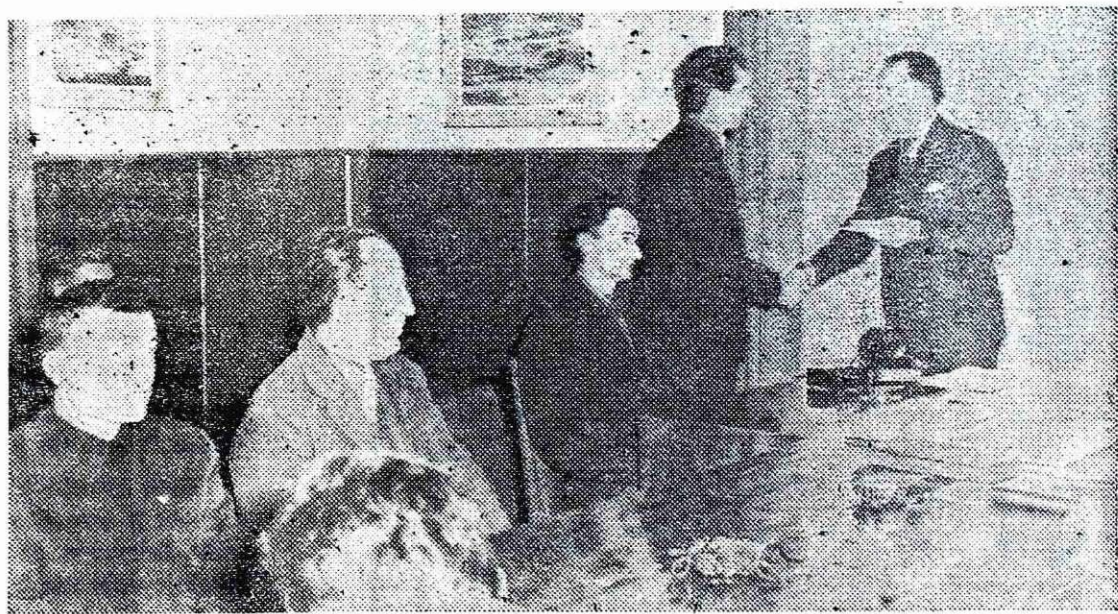
Takoj po razdelitvi nagrad in priznanj so spregovorili tudi nekateri člani kolektiva martinarne, ki so se izkazali pri reševanju šarž. Tov. Vister je povedal, da je zlasti starejšim martinarnem težko ob dogodkih, ki so pripeljali do ustavitve dela v martinarni. Kljub izgubi okrog 1000 ton proizvodnje pa sedaj že ugotavljajo, da je start dober in da so pripravljeni nadaljevati z delom, tako da bi čimprej nadoknadili zamujeno.

Kot so povedali sodelavci martinarne, so nameravali, da bi tudi na sam 1. maj — praznik dela obratovali normalno, vendar to iz tehničnih razlogov ni mogoče, ker je treba opraviti tudi druga nujna dela. V razgovoru, v katerem je sodeloval tudi direktor Železarne, je bilo rečeno, da nekateri niso hoteli razumeti položaja, v katerem je Železarna. Z grožnjami so onemogočili tudi tiste, ki bi radi delali in ki se tež-

kega položaja v Železarni zavdajo. Na tak način so posamezniki hoteli izsiliti večji kos kruha.

Tak način reševanja problemov obseja velika večina članov delovnega kolektiva, med njimi pa so seveda vsi tisti, ki nosijo glavno breme in so nosilci delovne morale. Razplet dogodkov pa je lahko prepračil tudi peščico ljudi, ki so mislili drugače in so lahko spoznali, da tak način ni pravilen in ga tudi obsojamo. Martinarji, ki so zaposleni v obratih že več let, še ne pomnijo kaj takega, prizadevali pa si bodo, da bi do konca leta nadoknadili zamujeno.

V zaključni besedi je direktor Železarne povedal, da je bilo v zadnjem času izrečenih precej ostrih besed, ki pa niso bile namenjene kolektivu martinarne v celoti. Delavski svet Železarne in uprava podjetja dajeta priznanje vsem tistim, ki so delali, čeprav samo pet minut. Grajo in kazen pa zaslužijo vsi tisti, ki so se pokazali v drugačni luči in so žal tudi prevladali. Direktor Železarne je razgovor zaključil z besedami: »Pogovorimo se kot ljudje in samoupravljajci. Pridite še k meni, kajti treba se bo še pogovarjati, zlasti v prihodnjih dneh, ko bo treba dosledno izpolniti sklepe ter realizirati prizadevanje DSŽ na področju nagrajevanja in ostalih problemov v Železarni.«

Železarska tehnologija v prihodnjih desetih letih

(nadaljevanje)

b) Obločna električna peč

Pred nekaj leti je prevladovalo mnenje, da bodo elektrotehnični problemi, povezani s transformatorji, preprečili gradnjo obločnih električnih peči z večjo zmogljivostjo kot 150 ton. Ti problemi so danes rešeni. Danes gradijo peči z močjo transformatorja 80.000 do 100.000 KV in verjetno bo šel razvoj še naprej.

V zvezi z ekonomičnostjo teh agregatov obstoja v zvezi s porabo električne energije še določena možnost s predgrevanjem vložka. Isto velja tudi za uporabo mazut-kisikovih gorilcev, s katerimi lahko pospešimo taljenje, skrajšamo čas trajanja šarže in znižamo porabo električne energije. Vendar je za uvedbo teh postopkov odločilna cena posameznih energijskih medijev in s tem ekonomska računica.

c) »FOS« postopek

V zadnjih letih smo lahko pričakovali, da bo mogoče proizvajati jeklo v obločni električni peči brez elektrike. To je tako imenovani FOS (fuel — gorivo, oxygen — kisik, scrap — staro železo) postopek, ki so ga razvili v Veliki Britaniji. Namesto električnega toka so uporabili kot vir toplotne energije mešanico kisika in mazuta. S tem so prihranili na investicijskih stroških za celotno električno opremo.

Dosedanje izkušnje s tem postopkom niso pokazale najboljših rezultatov. Zaradi močne oksidacije vložka je izplen nižji in težave so tudi z vzdržnostjo ognjestalne obzidave. Zato so zaenkrat proizvodni stroški v primerjavi z obločno električno pečjo višji in s tem proizvodnja jekla dražja. Vendar bi bilo kljub temu zaenkrat še pre zgodaj, če bi »FOS« postopek že sedaj odpisali.

d) »Spray« postopek

»Spray« postopek je eden izmed tistih novih načinov za proizvodnjo surovega jekla, ki bi lahko v prihodnjih desetih letih igral v jeklarski

tehnologiji določeno vlogo.

Osnovni princip tega postopka obstoji v tem, da teče raztaljen grodelj skozi curek kisika, ki oksidira odvisne primese. Njegova tehnološka značilnost je predvsem ta, da se grodelj s pomočjo kisika razprši (odtudi angleško ime; spray — razpršiti). Ta pospeši odvijanje reakcij in s tem proizvodnjo grodelja v jeklo.

Tako kot je to običajen slučaj pri novih postopkih, je »spray« postopek danes že dosegel tisto stopnjo, ko je prvo navdušenje minilo. Pri prehodu s majhnih poskusnih agregatov na večje

Pomemben delež javorniških valjarn za sanacijo podjetja

Kazgovor z vršilcem dolžnosti direktorja proizvodnje v Železarni

Drugo serijo naših razgovorov v zadnjih treh številkah smo namenili javorniškimi valjarnam: VALJARNI PROFILOV, VALJARNI 1300 in VALJARNI 2400. Ker v vseh treh obratih nastopajo problemi in težave, ki imajo širši tovarniški značaj, smo prosili vršilca dolžnosti direktorja proizvodnje v Železarni inž. Avgusta KARBA za nekatera pojasnila.

VPRAŠANJE: V vseh treh omenjenih obratih so svoje planske obveznosti letos zelo uspešno izvrševali, vendar je bil v vseh treh obratih trajno prisoten problem ustreznega vložka, čeprav so talilnice v marcu izpolnile skupno proizvodnjo s 103 %. Problem vložka se v večini primerov nanaša na premajhne zmogljivosti jeklarne. Kako se bo po vašem mnenju ta problem reševal v bodoče tudi glede na to, da so precej znižane tudi zaloge polfabrikatov?

ODGOVOR: Problem pomanjkanja vložka za omenjene tri obrate moram nekoliko podrobneje osvetliti. Letošnji proizvodni plan predvideva 353.000 ton gotovih izdelkov. Za zagotovitev te proizvodnje smo planirali proizvodnjo surovega jekla v višini 350.000 ton SM in 130.000 ton elektro jekla. Pri

bilanci potrebnega materiala za to proizvodnjo smo računali tudi na dobavo toplo valjanih trakov iz CSSR in železarne Sisak ter vlečene žice iz železarne Zenica. Razen tega smo ob pričetku letošnjega leta imeli na zalogi še manjše količine blumov, valjane žice in toplo valjanih trakov iz slabov, kar smo la- ni prav tako nabavili drugod. Celotna zgoraj navedena količina surovega jekla in drugih nabavljenih polproizvodov bi morala kriti potrebe vseh obratov.

Če pogledamo proizvodne rezultate v prvem kvartalu, takoj vidimo, kje je osnovni vzrok naših težav z vložkom. Tri javorniške valjarne so izpolnile družbeni plan skupne proizvodnje za prvo tromesečje takole:

težka proga	108,3 %
lahke proge	114,9 %
valjarna 1300	107,8 %
valjarna 2400	105,4 %

Vse valjarne so v prvem tromesečju presegle planirano proizvodnjo za 8 %, medtem ko so bili predelovalni obrati z 99,4 % malenkost pod planom.

Martinarna in elektro jeklarne pa sta izpolnili družbeni plan za prvo tromesečje takole:

martinarna	99,2 %
elektro jeklarne	96,7 %

Vzroki za to so bile znane težave v januarju in februarju.

rju. Zgornje številke zelo nazorno prikazujejo našo situacijo. Medtem ko obe jeklarni svoje planirane proizvodnje nista dosegli, so jo ostali obrati prekoračili skoraj za 8 %. K temu moram dodati še to, da v januarju nismo pravočasno prejeli vseh dogovorjenih toplo valjanih trakov iz CSSR. V mesecu marcu pa so prav tako nastale nepričakovane težave z dobavo tako čeških kakor tudi trakov iz železarne Sisak.

Torej na eni strani nižja proizvodnja surovega jekla ter težave z nabavo trakov in na drugi strani povečana proizvodnja javorniških valjarn.

Pri tem moram omeniti, da je martinarna z visoko proizvodnjo v marcu skoraj popolnoma nadoknadila svoj manjko iz januarja in februarja. Če tega ne bi bilo, bi bile težave še znatno večje.

V ilustracijo lahko še navedem, da je imela celotna železarna 1. marca skupno 30.743 ton in 1. aprila letos samo še 24.025 ton medfazne proizvodnje. To pomeni, da smo v aprilu znižali naše zaloge polproizvodov za 6.618 ton. Ker računamo, da bosta obe jeklarni že v bližnji prihodnosti nadoknadili v prvem tromesečju izgubljeno proizvodnjo, je ob povečani proizvodnji valjarn in istočasni preobremenjenosti z naročili ekonomsko upravičena dodatna nabava polproizvodov od drugod. Iz železarne Ravne bomo dobili do konca leta 16.000 ton ingotov za potrebe težke proge. Poleg tega bomo nabavili ingote tudi v železarni Sisak. Iz Poljske pa bomo dobili manjšo količino gredic.

Pred kratkim je bila predstavljena naše Železarne tov. Gostinčarjeva tudi v CSSR. Tam je uredila vse potrebno v zvezi z dobavo toplo valjanih trakov.

Zaradi pomanjkanja vložka v valjarni 2400 smo tudi predstavili njen remont iz začetka maja v drugo polovico aprila. Tako bomo v času remonta pripravili vložek, da bo ta valjarna po remontu lahko nemoteno obratovala.

za manj specialna jekla. Danes poskušajo na ta način proizvajati tudi brame. Poskusno so že proizvedli 5,5 ton težko bramo.

Tudi uporaba vakuumskega vlivanja pri proizvodnji navadnih ogljikovih jekel ni danes več nenavadna. Vedno večje zahteve glede na čistost jekla bodo imele v prihodnjih letih za posledico tudi širjenje uporabe vlivanja v vakuumu. Danes imajo britanske železarne zmogljivost vakuumiranja jekla za okoli 3,5 % svoje celotne jeklarske proizvodnje.

(nadaljevanje)

Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da se trudimo zagotoviti vložek našim obratom tudi z nabavo polproizvodov v drugih železarnah. Naša osnovna naloga pa mora biti, da z izpolnjevanjem planskih zadolžitev v obeh jeklarnah zagotovimo čim več domačega vložka valjarnam. Glede na prej navedene proizvodne uspehe v valjarnah pa bi bilo zelo zaželeno, da obe jeklarni proizvedeta tudi več surovega jekla kot smo planirali.

VPRAŠANJE: Kako bi vi ocenili proizvodne uspehe v

	plan 1969	jan.	febr.	marec
težka proga	1966	2085	2111	2065
lahke proge	1865	2033	1833	2195
valjarna 1300	2408	2175	2262	2450
valjarna 2400	1808	1771	1793	1810

Poseben uspeh je na tem področju viden v marcu, ko nam je uspelo zagotoviti kvaliteten vložek predvsem za lahke proge in valjarno 1300.

Za zaključek lahko rečem, da pomenijo letošnji proizvodni uspehi javorniških

omenjenih obratov v zadnjem obdobju?

ODGOVOR: Brez dvoma lahko smatramo dosedanje proizvodne uspehe vseh treh javorniških valjarn za lep dosežek na področju sprostitve njihovih proizvodnih sil. To še toliko bolj, ker so bile predvsem v valjarni 2400 in delno tudi v profilnih valjarnah resnične težave z vložkom. Poleg tega moram omeniti, da je v teh obratih viden napredek tudi v kvaliteten sortimentu. To kažejo dosežene prodajne cene, ki so bile v posameznih valjarnah v N din/t naslednje:

Začeli so odstranjevati rake

V četrtek, 24. aprila je prenehala obratovati stara valjarna žice na Jesenicah in prav tako tudi HC Sava. Delavci podjetja Gradis so začeli odstranjevati rake, ki so bile betonirane obnovljene pa leta 1925.

Inž. Hrastar, vodja gradbišča aglomeracije, nam je povedal, da rušenje oziroma odstranjevanje ne poteka po prvotno predvidenem programu, ker so jih nameravali odstraniti z razstreljevanjem, in sicer zaradi predragega razstreliva. Raje so se odločili za posebej za to prirejeno rezalno pištolo, pri čemer so upoštevali varnost pri delu, na drugi strani pa računali tudi z manjšimi stroški. Z odstranitvijo vodnih rak bo dana možnost za nadaljevanje gradbenih del, ki so ovirala izkope in gradnjo drobilnice rude III, ki je bila začeta lansko jesen. Vzpostavljena bo tudi cestna povezava s HVŽ in sicer pri vratarju na bloku oziroma pri plavžu do HVŽ. Zato ne bo več treba voziti žice in drugih materialov skozi Jesenice, ampak bo promet potekal po novi vozni poti.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI

od 28. 4. do 9. 5.

PONEDELJEK, 28. 4., od 20. do 8. ure: inž. Miroslav NOČ, vzdrževanje.

TOREK, 29. 4., od 20. do 8. ure: Mirko ROZMAN, UOS.

SREDA, 30. 4., od 20. do 8. ure: Viko SMOLEJ, PIV.

ČETRTEK, 1. 5., od 8. do 20. ure: inž. Anton KOSELJ, VEN.

ČETRTEK, 1. 5., od 20. do 8. ure: Božidar BERNARD, OTK.

PETEK, 2. 5., od 8. do 20. ure: inž. Alojz KALAN, jeklarne.

PETEK, 2. 5., od 20. do 8. ure: inž. Janez KOMELJ, predelovalni obrati.

SOBOTA, 3. 5., od 20. do 8. ure: Roman STANA, šamotarna.

NEDELJA, 4. 5., od 8. do 20. ure: Franc RAVNIHAR, valjarna žice.

NEDELJA, 4. 5., od 20. do 8. ure: inž. Pavel NOČ, strojne delavnice.

PONEDELJEK, 5. 5., od 20. do 8. ure: Matevž GLUHAR, jeklovlek.

TOREK, 6. 5., od 20. do 8. ure: inž. Tine ČRV, valjarna Bela.

SREDA, 7. 5., od 20. do 8. ure: Berti BRUN, jeklovlek.

ČETRTEK, 8. 5., od 20. do 8. ure: Bernard SVETLIN, plavž.

PETEK, 9. 5., od 20. do 8. ure: inž. Janez MESEC, RO.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proizvodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Jubilanti 50-letniki

V maju bodo praznovali petdeseti rojstni dan naslednji naši sodelavci: Anton ČUDEN, HVŽ — 5. maja; Stanko LAKOTA, PIV — 7. maja; Anton GROSELJ, valjarna žice — 10. maja; Ludvik FERENČEK, PIV — 13. maja; Ivan STENJKO, PIV — 16. maja; Franc BINDER, transport in Ivan ZAJC, valjarna žice — 19. maja; Anton MESARIČ, FRS — 20. maja in Angela DETELA, GEŽ — 30. maja.

Iskreno čestitamo!

so se pojavili določeni problemi. Ti so sicer manjšega značaja kot npr. težave s kontrolo dodajanja apna in z dimnimi plini. Vendar kažejo izkušnje z vsemi važnejšimi novimi postopki v preteklosti — od Bessemerja naprej — da lahko v desetih letih razvoja nadomestijo že znane postopke.

»Spray« postopek kaže, da je hiter in ekonomičen. Vendar ima močnega tekmeča v 300 tonskih kisikovih konvertorjih, ki lahko izdelajo šaržo v 40 do 50 minutah. Zato lahko predvidevamo, da bodo v prihodnjih desetih letih v jeklarnah prevladovali kisi-

kovi konvertorji. Vendar lahko pričakujemo, da bodo v tem obdobju že pričele v različnih državah obratovati tudi naprave za proizvodnjo surovega jekla po »spray« postopku. Pri tem pa ni nujno, da bi bile to države z močno razvito železarsko industrijo.

e) Ostali postopki za izdelovanje jekla

Najnovejša postopka kot sta vakuumsko taljenje s porabo elektrode in rafinacijo z elektro žilindro, uporabljamo danes za proizvodnjo najbolj kvalitetnih jekel. Verjetno bosta oba postopka prišla kasneje v poštev tudi

Sto let socialističnega gibanja v Sloveniji

Začetno obdobje

Leto 1867 je prineslo novo nezadovoljstvo med slovanske narode v cesarstvu s spremembo habsburške monarhije v dualistično monarhijo Avstro-Ogrsko. Eno glavi cesarski orel je postal dvoglavi cesarski orel, pripravljen, da s svojim nemško-avstrijskim kljunom obvlada Čehe, Poljake in Slovence, a s svojim ogrskim kljunom Slovače, Hrvate in Srbe in da zadušiti njihova nacionalna stremeljenja po svobodi, enakosti in drugih pravicah, ki pripadajo slehernemu narodu, a ki jih v habsburškem cesarstvu ni bilo mogoče doseči, saj preprosti delovni človek (in k takemu človeku smo Slovenci v cesarstvu pripadali) ni imel niti osnovnih demokratičnih pravic, ki bi mu dajale in zagotavljale vsak njegov volilni glas v smislu svobodne, tajne in enakopravne volilne pravice.

Ta preprosti delovni človek pa ni bil samo pripadnik nekega zatiranega naroda, marveč je bil tudi delavec zatiranega naroda, ki ga je morda od njemu enakih razdvajala narodnost, a ga je zato z njimi družil enak brezpraven položaj razreda, ki se je v tistem času v Avstriji komaj začel prebujati. Zato dvoglavi cesarsko-kraljevi orel ni bdel samo nad zatiranimi narodi in njihovim uporniškim nezadovoljstvom, marveč je začel paziti tudi na tiste pripadnike nezatiranega naroda, ki so v tem času že prisluhnili besedam Marxovega Komunističnega manifesta in že vedeli za njegovo Zvezo komunistov, ustanovljeno iz pregnanih nemških delavcev in članov Zveze prezrtih in Zveze pravičnih v Londonu leta 1847, in za Marxovo I. internacionalo — ustanovljeno 1864, in zato začeli tudi sami snovati prva delavska društva, najprej na Dunaju, kjer je cesarska oblast že julija 1870 sprožila prvi protidelavski

»Veleizdajniški« proces

Obtoženci na tem »veleizdajniškem« procesu so bili takratni delavski voditelji in začetniki delavskega gibanja v avstro-ogrski monarhiji, med njimi Heinrich Oberwinder, Andrej Scheu, Johann Most in Johann Pabst. Ti voditelji niso bili vsi poborniki za socialistične ideje, marveč so bili med njimi tudi anarhisti, kakršen je bil nemški socialist in anarhist Johann Most, ki je kasneje izdal v Londonu svoje glasilo »Freiheit« (»Svoboda«) in v njem propagiral »propagando dejanja« in individualni teror, ki ni v skladu z marksističnim pojmovanjem delavskega boja, in ki je s svojimi nazori vplival na avstrijskega socialista Josefa Peukerta.

Zaradi omenjenega procesa je oblast razpustila dunajsko delavsko izobraževalno društvo in nekatere strokovne organizacije, kar pa dunajskim delavcem ni vzelo poguma, saj so že novembra 1870 ustanovili novo delavsko izobraževalno društvo. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo dva tisoč dunajskih delavcev, ki so s svojo udeležbo odgovorili na trikratno zavrnitev njihove prošnje za ustanovitev svojega novega društva. Tudi v Ljubljani je v tem času že delovalo

Ljubljansko delavsko izobraževalno društvo »Slovenska lipa«

ustanovljeno na delavskem shodu na ljubljanskem strelišču. Pravila tega društva so ustanovitelji predložili kranjski deželni vladi dne 8. decembra 1869 v potrditev in dobili potrjena 13. januarja 1870. Namen društva je bil »braniti in pospeševati duševne ter gmetne koristi delavskega stanu«, izobraževanje delavcev »z imenitnimi znanstvenimi (delavcem primernimi) razpravami«, z ustanavljanjem knjižnic, prirejanjem in tiskanjem brošur, pa tudi z gojitvijo petja, telovadbe, s prirejanjem vesellic in izletov in seveda tudi z gmetno podporo svojih članov v posebnih primerih.

Uspehi prvega slovenskega delavskega društva so bili skromni. Toda začetek je bil storjen prav v času, ko so se tudi na Slovenskem ustanovljale kapitalistične delničarske družbe, prva leta 1863 (Družba za plinsko razsvetljavo v Ljubljani z delniško glavnico 100.000 goldinarjev), druga leta 1868 (Obrtna banka v Ljubljani s prav tolikšno delniško glavnico) in tretja, največja med njimi Kranjska industrijska družba, ustanovljena leta 1869 z delniško glavnico 600.000 goldinarjev.

Leto 1871

pomeni preokret v gospodarskem in političnem življenju Avstro-Ogrske. Na oblast je prišel nemški liberalizem in povzročil nagel in velikianski porast kapitala (nadalj. na 7. str.)

40. seja upravnega odbora

Sprejet predlog za korekturo delitve osebnega dohodka

Na 40. seji upravnega odbora, ki jo predsednik inž. Stane Sekne sklical v četrtek, dne 24. aprila 1969 so obravnavali naslednja vprašanja:

- poročilo o dogodkih v martinarni,
- poročilo o uspehih proizvodnje v II. dekadi aprila,
- program proizvodnje za maj 1969,
- predlog za izvedbo korekcije formiranja osebnih dohodkov,
- pregledali so sklepe prejšnje seje upravnega odbora in
- reševali tekoče zadeve in prošnje.

Poročilo o dogodkih v martinarni je podal direktor Železarne in ob koncu svojega poročila predlagal v potrditev suspenz za 10 sodelavcev martinarne. Člani upravnega odbora so poročilo vzeli na znanje in potrdili suspenz z veljavnostjo od 16. aprila 1969.

Pri pregledu sklepov zadnje seje upravnega odbora, je direktor Železarne poročal upravnemu odboru o načinu, kako bodo rešili in preprečili hrup, ki ga sedaj povzroča kisikarna. Pri firmi Air Maze - Ingersol Rant so namreč že naročili dušilce, ki bodo bistveno zmanjšali ropot in piskanje, vendar so nastale težave z devizami in z dobavnimi roki. Pričakujejo, da bodo dušilci dobavljeni najkasneje do konca leta in bodo takoj montirani, saj je montaža zelo enostavna in hitra. Poročal je tudi, da se je odgovor na vprašanje stanovanj okolice kisikarne in krajevne skupnosti Podmežaklja zavlekel zaradi tega, ker so se morali odločiti ali za domače, ali za ingersolove dušilce. Varianta za ingersolovimi dušilci se je pokazala cenejša in daje tudi večje jamstvo za uspeh pri dušitvi ropota.

Poročilo, ki ga je podal direktor za proizvodnjo, o uspehih proizvodnje v II. de-

kadi aprila, so vzeli na znanje in ugotovili ugodne pokazatelje. Če do konca aprila ne bo posebnih napak, lahko pričakujemo tudi v aprilu ugodne proizvodne rezultate podobne rezultatom, ki smo jih dosegli v marcu.

Predlog za izvedbo korekture formiranja osebnih dohodkov so sprejeli in so ta predlog s svojimi stališči posredovali delavskemu svetu Železarne v razpravo. Kako bo to vprašanje rešeno, bomo poročali po seji delavskega sveta, ki je bila v ponedeljek, dne 28. aprila 1969.

V nadaljevanju seje so obravnavali tekoča vprašanja,

odobrili so nekaj službenih potovanj v inozemstvo, odobrili so odpis razlike, ki je nastala pri pošiljanju elektro motorja na popravilo v Avstrijo zaradi carinskih predpisov, ki pa je samo formalnega značaja in za Železarno ne predstavlja nobenih stroškov. Obravnavali so tudi zahtevo delavskega sveta transporta o izboljšanju razsvetljave na prostorih, ki jih transport uporablja za premik in o odgovoru tehničnih služb na to zahtevo. Sklep je prav zaprav rešen, vendar je neizvedljiv, ker bi realizacija zahtevala preveč denarja, uprava bo poizkušala rešiti to perečo vprašanje na drug način. Ob koncu so obravnavali še prošnje in med drugim, na vlogo hokejskega kluba sklenili, da bo Železarna tudi v naslednji sezoni prevzela patronat nad tem klubom, vlogo pa bodo končno rešili, ko bodo konstituirani novi organi samoupravljanja v Železarni.

ZAHVALNO PISMO SODELAVCA

Izredno sem bil vesel in srečen, ko so me 23. t. m. v invalidskem zavodu za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani obiskali predstavniki Železarne in moje delovne enote, valjarne 2400. Iskreno se zahvaljujem vsem predstavnikom samoupravnih organov, sindikata in mladine za obisk, darila in denar ter za spodbudne in vedre besede.

Obenem se zahvaljujem uredništvu Železarja za redno prejemanje glasila v bolnico in sedaj v invalidski zavod od dneva, t. j. 5. 11. 1967, ko sem se pri opravljanju svoje delovne dolžnosti ponesrečil.

Ob 1. maju — delavskem prazniku čestitam vsem sodelavcem v Železarni in želim, čim več delovnih uspehov, medsebojnega razumevanja in čim manj poškodb.

Vas pozdravlja vaš sodelavec

Husein Kostić

Invalidski zavod za rehabilitacijo invalidov, Ljubljana, Linhartova 51

Srečanje z jubilaranti

V četrtek, 24. aprila so se v zgornjih prostorih Kazine zbrali jubilaranti 40-letniki in pa sodelavci, ki so bili zaposleni v Železarni več kot 35 let ter so bili v letu 1968 upokojeni.

Jubilante je najprej pozdravil predsednik DSŽ Franc Kobentar, nato pa jim je direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc čestital k jubileju ter razdelil diplome. Letos praznujejo 40-letnico dela naslednji sodelavci:

Stanko AZMAN, valjarna 1300; Viktor BRUN, kadrovskega sektorja; Franc ISKRA, tehnične službe vzdrževanja; Matija LIKOVIČ, valjarna 1300; Stane MODERC, hladno oblikovalni profili; Jože SVETINA, SEP; Bernard SVETLIN, plavž; Stanko TRATNIK, VEN; Franc VALENTAR, valjarna 1300; Anton ŽNIDAR, VEN; Emil ŽNIDAR, IBM. Poleg njih je bilo še 13 sodelavcev z več kot 35 let delovnega staža v Železarni. Po svečani razdelitvi diplom se je razvil živahen pogovor o razmerah ter pogojih, v katerih so delali polnih 40 let in pa tudi o sedanjih problematiki železarskega kolektiva.

Nova struktura samoupravnih organov

V 13. številki ŽELEZARJA smo objavili novo strukturo organov samoupravljanja v Železarni po predlagani novi organizaciji samoupravljanja. V 14. številki ŽELEZARJA smo že objavili pristojnosti in naloge posameznih organov in sicer tistih, ki bodo delovali na istih področjih kot komisije v obratih. V današnji številki ŽELEZARJA objavljamo pristojnosti in naloge še ostalih organov samoupravljanja, ki jih nova struktura predvideva in sicer po vrsti, kot so bili objavljeni v 13. številki ŽELEZARJA. Zaradi celovitosti slike organov samoupravljanja v Železarni bomo objavili tudi imena organov samoupravljanja, katerih pristojnosti smo že objavili, prav tako po vrsti.

S tem začenjamo javno razpravo celotne nove organizacije samoupravljanja v Železarni in prosimo, da vse eventuelne pripombe, ali predloge posredujete tajništvu organov samoupravljanja, da bi jih lahko upoštevali in dopolnili predlagane pristojnosti še pred konstituiranjem novo izvoljenih organov samoupravljanja. Samo s široko razpravo pristojnosti, nalog in pravic posameznih organov samoupravljanja bomo lahko ustanovili učinkovito obliko in organizacijo delavskega samoupravljanja v Železarni, tako posredno prek organov samoupravljanja, kot neposredno, s sodelovanjem celotne delovne skupnosti Železarne.

Delavski svet Železarne

1. Sprejema, spreminja in dopolnjuje statut Železarne in ostale samoupravne akte.

Sklepa o statusnih spremembah znotraj Železarne.

Predno delavski svet Železarne odloča ali sklepa o navedenih aktih, mora obravnavati stališča delovne skupnosti Železarne izražena v javni razpravi.

2. Oblikuje poslovno politiko tovarne v okviru združenega podjetja na področjih: investicij in razvoja, financ in ekonomike, kadrov in organizacije.

3. Sprejema gospodarski načrt Železarne.

4. Sprejema in potrjuje periodične obračune in zaključni račun Železarne.

Odobrava poslovno poročilo tovarne in ga posreduje delavskemu svetu združenega podjetja.

5. Odobrava odprodajo osnovnih sredstev nad 500.000.— N din vrednosti.

6. Sklepa o opustitvi posameznih proizvodnih dejavnosti, ali o prenosu teh v druge tovarne združenega podjetja.

7. Daje soglasje k poslovnim pogodbam, ki jih Železarna sklene z upravo združenega podjetja ali z drugo tovarno v združenem podjetju.

8. Odloča o pristopu k samoupravnim dogovorom s širšo družbeno skupnostjo ali s podjetji v isti panogi.

9. Oblikuje stališča tovarne po zadevah, ki jih delavski svet združenega podjetja daje v razpravo tovarnam.

10. Razpisuje prosta delovna mesta direktorjev sektorjev in direktorja Železarne, imenuje razpisno komisijo. Odloča o imenovanju na ta delovna mesta.

11. Sklepa o izključitvi članov delovne skupnosti Železarne razporejenih na delovna mesta: obratovodij, vodij služb in oddelkov, šefov delovnih enot in direktorjev ter ostalih delavcev njihovega ranga.

12. Sklepa o prenehanju delovnega razmerja proti volji delavca zaradi zmanjšanja obsega proizvodnje grupi večji od 10 delavcev.

13. Voli in razrešuje odbore in imenuje komisije delavskega sveta Železarne.

14. Razpisuje referendum.

Odbor za poslovno politiko

1. Sprejema kratkoročne poslovne določitve v okviru letnega gospodarskega načrta na podlagi ugotovitev analize tržišča.

Te odločitve so predvsem:

- časovni, vrednostni in količinski rebalans plana,
- krajša preusmeritev proizvodnje,
- poslovni dogovori z interesantnimi domačimi in tujimi kupci,
- kreditiranje kupcev, odobravanje rabatov, določanje cen,
- preusmeritev prodaje na interesna področja,
- poslovni dogovori z dobavitelji,

— začasno kooperacijsko sodelovanje.

2. Na podlagi razvojnega programa in možnosti plasmaja na tržišču uvaja nove proizvode in določa cene.

3. Pri sprejemanju odločitev konsultira ostale odbore, ki so pri odločitvah zainteresirani.

4. Spremlja izvrševanje gospodarskega načrta, sprejema kratkoročne ukrepe, analizira periodične obračune in poroča delavskemu svetu Železarne o svojih stališčih.

Odbor za osnovna sredstva

1. Obravnava predlog letnega investicijskega programa, programa amortizacije in programa investicijskega vzdrževanja. Predlaga delavskemu svetu Železarne odobritev sredstev za investicije, stopnjo amortizacije in sredstva za investicijsko vzdrževanje. V okviru odobrenih sredstev odobrava posamezne programe.

2. Zasleduje izvrševanje posameznih programov in odobrava nujne spremembe, ki nastanejo v toku investicije ali pri izvrševanju programa amortizacije in investicijskega vzdrževanja.

3. Obravnava in potrjuje poročilo kolavdacije komisije po zaključni investiciji.

4. Obravnava in potrjuje poročilo o efektih poizkusnega obratovanja. Sprejema ukrepe in odobrava dodatna dela ter predlaga delavskemu svetu Železarne odobritev dodatnih sredstev.

5. Sprejema politiko zavarovanja osnovnih sredstev.

6. Odobrava likvidacijo fizično, tehnično in ekonomsko zastarelih osnovnih sredstev.

7. Odobrava prodajo osnovnih sredstev v vrednosti od 50.000 do 500.000.— N din.

8. Obravnava in potrjuje plan velikih popravil in remontov.

Odbor za plan in finance

1. Obravnava predlog gospodarskega načrta in usklajuje predloge, hotenja in pripombe delovnih enot. Oblikuje stališča in jih z gospodarskim načrtom posreduje delavskemu svetu Železarne.

2. Sprejema in potrjuje mesečne operativne plane in skrb, da operativni plani zagotovijo izvrševanje okvirnega letnega plana.

3. Zasleduje izvrševanje operativnega plana:

- dekadno glede na količino in
- mesečno glede na asortiment, poprečno prodajno ceno in roke dobav.

4. Zasleduje izvrševanje finančnega plana predvsem z mesečnim zasledovanjem:

- gibanja realizacije,
- gibanja zalog gotovih izdelkov, polizdelkov in surovin,
- dolžnikov in upnikov ter
- obresti in zamudnih obresti.

5. Odobrava najemanje kratkoročnih kreditov.

6. Obravnava in potrjuje inventurne razlike.

Odbor za dohodek in sistem nagrajevanja

1. Obravnava predlog gospodarskega načrta — letni plan dohodka in ga s svojimi stališči posreduje delavskemu svetu Železarne.

2. Mesečno zasleduje gibanje stroškov proizvodnje in obračunsko maso osebnih dohodkov.

3. Potrjuje kvartalne obračune osebnih dohodkov in jih usklajuje s finančnimi rezultati. Sprejema ukrepe za tekoči kvartal.

4. Obravnava in odloča o spremembah meril za oblikovanje mase osebnih dohodkov.

5. Obravnava zaključni račun in predlaga delitev dohodka na osebne dohodke in sklade.

Odbor za kadre

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Odbor za varstvo pri delu

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Odbor za življenjske pogoje in rekreacijo

1. Sprejema program rasti družbenega standarda, predvsem:

- stanovanjske gradnje,

- letni in ostali oddihi,
- športna in kulturna dejavnost,
- varstvene ustanove in osnovno šolstvo ter
- prevozi na delo in z dela.

2. Na podlagi razpoložljivih sredstev sklada splošne porabe sprejema letne plane akcij iz programa navedenega v 1. točki:

— financiranje stanovanjske gradnje, odkup stanovanj, pomoč individualnim graditeljem in zadrugam,

— regresi za prevoze, letne oddihe in ostali regresi,

— dotacije društvom in organizacijam,

— vlaganja v razvoj materialne osnove družbenega standarda,

— članarine,

— sredstva za posamezne akcije in praznovanja,

— rezervna sredstva za tekoče reševanje potreb prek leta.

3. Potrjuje vrstni red prosilcev stanovanj, odloča o spornih vprašanih urejanja stanovanjskih zadev sodelavcev, rešuje pritožbe na odločbe stanovanjske komisije.

4. Rešuje prošnje društev, organizacij in posameznikov za dotacije oziroma denarne podpore izven letnega programa.

5. Odobrava izredne dopuste za rekreativno dejavnost splošnega pomena, ko stroški bremenijo skupna sredstva osebnega dohodka Železarne.

6. Odloča o prevzemu patronatov in o obojestranskih obveznostih.

7. Odloča o sodelovanju tovarne v skupnih akcijah za urejanje življenjskih pogojev z organi družbeno politične skupnosti občine.

Odbor za informacije in tovarniški tisk

1. Sprejema program in oblikuje politiko informativne dejavnosti in tovarniškega tiska.

2. Predlaga delavskemu svetu Železarne odobritev sredstev za kritje stroškov programa.

V okviru odobrenih sredstev odloča o konkretnih akcijah, predvsem pa o oblikah informiranja.

3. Občasno sprejema poročila o trošenju sredstev za tovarniški tisk in informacije ter analize o uspešnosti informiranja. Sprejema ukrepe in določa prikladnejše oblike informiranja.

4. Daje smernice za delo redakcijskega odbora za tovarniški tisk in informacije.

Odbor za splošne zadeve

1. V okviru splošne in načelne organizacije Železarne sprejema in potrjuje organizacijsko strukturo posameznih sektorjev, služb in delovnih enot.

2. Potrjuje organizacijske predpise in sprejema poslovniške za delo služb in komisij.

3. Sprejema globalno sistemizacijo delovnih mest v Železarni.

4. Odobrava službena potovanja v inozemstvo in obravnava poročila o izvršenih službenih potovanjih, predvsem o uspehih in stroških.

5. Sklepa o včlanjenju Železarne v razna združenja in strokovne organizacije. Obravnava poročila predstavnikov Železarne v združenjih in strokovnih organizacijah, v katerih je Železarna včlanjena.

6. Sklepa o imenovanju podpisnikov in zastopnikov Železarne, ki se vpisujejo v register pri pristojnem gospodarskem sodišču.

7. Obravnava odnose z organizacijami, ki jih ustanavlja Železarna in se nanašajo na zadeve ustanovitelja. Daje soglasje na predložene statusne spremembe.

8. Sprejema pravilnik o čuvanju poslovne tajnosti.

9. Obravnava in odobrava programe varovanja Železarne, požarne varnosti in reševanja.

10. Obravnava in odobrava programe samozagrade in civilne zaštite.

Odbor za izume in racionalizacijo

1. Obravnava razvojni program in ga s svojimi stališči posreduje delavskemu svetu Železarne v odobritev.

(nadalj. na 6. str.)

Nova struktura samoupravnih organov

(nadalj. iz 5. strani)

2. Sprejema analize razvoja na posameznih področjih tehnologije, proizvodnje in ekonomike, ugotavlja stanje, oblikuje politiko ter usmerja raziskovalno dejavnost, novatorstvo in racionalizatorstvo. V ta namen razpisuje posamezne akcije za področja, ki zaostajajo.

3. Obravnava rezultate razpisov, odloča o realizaciji predlogov in o nagradah avtorjem za uspešne predloge.

Občasno sprejema analize o uspešnosti realiziranih predlogov.

4. Odloča o patentiranju proizvodov, izdelkov in postopkov, ki jih razvije Železarna ter izumov posameznih domačih avtorjev.

Obravnava predloge za odkup patentov in licenc ter jih s svojimi stališči posreduje delavskemu svetu Železarne v potrditev.

5. Odobrava nagrade za predloge novatorstva in racionalizacije, ki mu jih posreduje komisija delovne enote, kadar predvidena nagrada presega njeno pristojnost.

Komisija za delovna razmerja

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Komisija za pritožbe

1. Rešuje pritožbe sodelavcev zaradi kršitve predpisanega postopka. Sklep komisije je dokončen v teh primerih.

2. Obravnava pritožbe sodelavcev zaradi kršitve samoupravnih pravic in jih s svojimi stališči posreduje delavskemu svetu Železarne v rešitev.

Komisija za stanovanjska vprašanja

1. Obravnava vloge sodelavcev za dodelitev stanovanj.

2. Sprejema predlog vrstnega reda prosilcev stanovanj in ga s svojimi stališči posreduje odboru za življenjske pogoje in rekreacijo v potrditev.

3. Dodeljuje stanovanja posameznim prosilcem na podlagi razpoložljivih stanovanj in potrjenega reda prosilcev.

4. Dodeljuje posojila sodelavcem za individualno gradnjo in nakup stanovanj v etažni lastnini, vključenih v namensko varčevanje.

5. Sprejema pritožbe na lastne odločbe in jih z obrazložitvijo posreduje odboru za življenjske pogoje in rekreacijo v končno rešitev.

6. Predlaga odboru za življenjske pogoje in rekreacijo v rešitev vsa sporna vprašanja urejanja stanovanjskih zadev in eventuelne potrebne spremembe v tekoči politiki urejanja stanovanjskih vprašanj.

Komisija za varstvo žena, invalidov in mladoletnih delavcev

1. Potrjuje predlog delovnih mest primernih za zaposlitev:

- invalidov,
- mladoletnih delavcev in
- žena nosečnic.

2. Obravnava splošne pogoje dela, primerna za zaposlitev žena in določa delovna mesta neprimerna za zaposlitev žena.

3. Sprejema program ukrepov, ki omogočajo enakopravno vključevanje delovnih invalidov v proizvodni proces. Delavskemu svetu Železarne predlaga program v potrditev in odobritev potrebnih sredstev. V okviru odobrenih sredstev odloča o konkretnih akcijah.

4. Obravnava analize o celotnem razvoju mladoletnih delavcev, (fizične, umske, strokovne in moralno-politične), ugotavlja stanje in predlaga področnim odborom konkretne akcije. Pri oblikovanju konkretnih akcij se posvetuje z mladinsko organizacijo Železarne.

5. Programira dolgoročne akcije za ustvarjanje pogojev za zaposlitev žena.

Komisija za zadeve borcev NOB

1. Obravnava analize o zdravstvenem stanju borcev NOB in predlaga področnim odborom konkretne akcije in ukrepe.

2. Z odborom za življenjske pogoje in rekreacijo sodeluje s predlogi in pri odločitvah o urejanju življenjskih pogojev borcev NOB.

Svet delovne enote

1. Delavskemu svetu Železarne posreduje stališča delovne enote k predlogom za oblikovanje gospodarskega načrta Železarne.

2. Razporeja ustvarjena, odobrena in dodeljena sredstva delovni enoti iz skupnih sredstev tovarne.

3. Spremlja mesečne uspehe v proizvodnji in odloča o predlaganih ukrepih za odpravo pomanjkljivosti.

4. Obravnava periodična poslovna poročila in letni obračun. Delavskemu svetu Železarne posreduje svoja stališča.

5. Sklepa o uvajanju predlaganih novih stimulacijskih meril nagrajevanja.

6. Potrjuje predloge sprememb v sistematizaciji delovnih mest.

7. Obravnava predloge in odobrava denarne in materialne nagrade članov delovne skupnosti delovne enote.

8. Odloča o izključitvi članov delovne skupnosti delovne enote razporejenih na delovna mesta D-1, D-2, D-3, D-4, D-5, U-2, U-3, U-4, asistentov in ostalih v njihovem rangu.

9. Imenuje komisije pri svetu delovne enote.

Komisija za proizvodnjo v delovni enoti

1. V okviru odobrenih sredstev amortizacije za zamenjavo in investicijsko vzdrževanje odobrava programe koristenja.

Zasleduje izvrševanje programov in sklepa o eventualnih spremembah in rebalansih.

2. Odobrava izločanje osnovnih sredstev nepotrebnih za delovno enoto in jih daje na razpolago upravi osnovnih sredstev v nadaljnji postopek.

3. Sprejema program drobnih investicij iz lastnih sredstev.

V primerih, ko nima dovolj lastnih sredstev, oblikuje umetljen predlog za odobritev drobnih investicij iz skupnih sredstev tovarne.

4. Spremlja izvrševanje operativnih planov, predvsem:

- količino,
- asortiment,
- izplene in
- stroške.

Pedlaga ukrepe svetu delovne enote.

5. Obravnava gibanje tekočih proizvodnih stroškov in jih primerja s planiranimi. Predlaga svetu delovne enote koristenje deleža delovne enote na prihranjenih sredstvih (rezervni sklad, poslovni sklad, sredstva za posebno stimulacijo v nagrajevanju).

Komisija za nagrajevanje v delovni enoti

1. Odloča o uvajanju specifičnih stimulacijskih meril nagrajevanja v delovni enoti.

2. Odloča o udeležbi posameznega obrata v masi osebnega dohodka delovne enote glede na rezultate dela in uspehe obrata.

3. Odloča o tekočem odvajanju ustvarjenih sredstev osebnega dohodka v rezervni sklad osebnih dohodkov delovne enote in sklepa o koriščenju teh sredstev.

4. Spremlja ribanje osebnih dohodkov na posameznem delovnem mestu, v delovni skupini in v obratu, sprejema ukrepe za usklajevanje in predlaga svetu delovne enote uvajanje novih stimulacijskih meril.

Komisija za kadre in medsebojne odnose v delovni enoti

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Komisija za varstvo pri delu v delovni enoti

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti v delovni enoti

(pristojnosti objavljene v 14. številki ŽELEZARJA)

Komisija za racionalizacijo in novatorstvo v delovni enoti

1. Obravnava predloge racionalizacije in novatorstva v delovni enoti ter sklepa o nagradah avtorjem uspešnih predlogov do višine

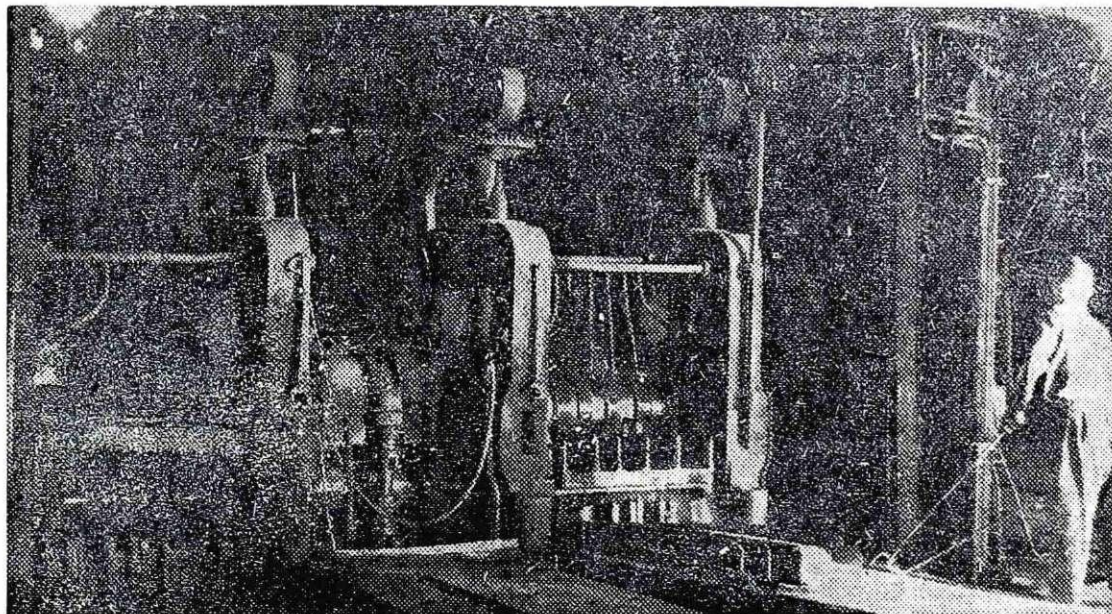
2. V primerih, ko predvidena nagrada presega vsoto, za katero je pristojna komisija, predlaga odboru za izume in racionalizacijo odobritev nagrade.

(v 14. številki ŽELEZARJA so objavljene pristojnosti in naloge še naslednjih organov samoupravljanja v obratu)

Komisija za medsebojne odnose v obratu

Komisija za varstvo pri delu v obratu

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti v obratu

V četrtek 24. t. m. so naši sodelavci v stari valjarni žice napravili zadnji »šilt« (glej zapis na 10. in 11. strani)

Denarne odškodnine najbolj uspešnim novatorjem

V letošnjem letu so naši izumitelji skupaj z novatorji, racionalizatorji in avtorji na vseh sektorjih in v vseh obratih poizvedli svojo aktivnost. V prvih treh mesecih letos so novatorji in racionalizatorji v naši Železarni izvedli in uvedli v proizvodnjo že 30 izredno uspešnih izboljševalnih predlogov, kar je mnogo več kot v preteklih letih. V januarju je bilo predloženih v oceno 11 tehničnih izboljšav. To število so presegli strojni in elektro vzdrževalci skupaj z energetiki v februarju, ko je bilo izvedenih 15 izboljševalnih predlogov.

Na žalost se med iznajditelji, novatorji in racionalizatorji le prereditko javljajo neposredni proizvajalci iz talilnic, valjarn ali predelovalnih obratov, ki bi lahko prispevali velik in pomemben delež k izboljšanju stanja v železarni. V marcu je bilo predloženih v oceno osem v zadnjem času izvedenih izboljševalnih predlogov. Prepričani smo, da se bo število izboljševalnih predlogov dvignilo tudi v aprilu, ko se bodo predlogi obravnavali in ocenjevali po novem pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki ga je DSŽ sprejel in potrdil na 13. seji 29. marca. Ta novi pravilnik daje največje priznanje delovnemu in ustvarjalnemu poletu naših iznajditeljev in novatorjev v obliki mnogo spodbudnejših nagrad in odškodnin kot so bile dosedanje.

Na prvi seji odbora za izume in racionalizacije pri DSŽ v soboto, 12. aprila so člani odbora na osnovi pravilno sestavljenih prijav in na osnovi mnenj ter ocen in priporočil pristojnih vodstev delovnih enot, strokovnjakov in izvedencev po novem pravilniku obravnavali in ocenjevali pet v zadnjem času v proizvodnjo izročenih tehničnih izboljšav. Avtorjem teh petih izboljševalnih predlogov so člani komisije priznali in odobrili tri odškodnine in eno akontacijo v skupni višini 3.900 N din. Na žalost so vse te odškodnine in tudi akontacija pavšalne, ker avtorjem z vsemi pristojnimi in odgovornimi računovodskimi in ekonomskimi ter strokovnimi službami, ki so poklicane in zadolžene, da ugotove, prikažejo in potrdijo rentabilnost posameznih predlogov, zaradi pomanjkljive evidence kvarov, zastojev in izpadov proizvodnje nikakor ne uspe prikazati prihrankov in koristi. Na ta način so prizadevni in uspešni avtorji prikrajšani za pravične spodbudne odškodnine, katere prav gotovo zaslužijo. To je vsekakor velika pomanjkljivost, ki izvira in hromi še večje in še bolj sproščeno delovanje številnih avtorjev.

Tehnična izboljšava št. 1831 — namestitev parne črpalke v parni centrali, ki preprečuje eksplozije plavžnega plina v kuriščih parnih kotlov in povečuje delovno varnost pred zastrupitvijo vseh zaposlenih v parni centrali, ki sta jo predlagala in izvedla Marjan KUMAR in Alojz PEKOLJ, delovodja iz obrata elektro-toplotne energije, je

bila pozitivno ocenjena in člani odbora so avtorjem priznali in odobrili izplačilo enkratne skupne pavšalne odškodnine v višini 1.000 N din.

Izboljševalna predloga št. 1832 in 1833 avtorja inž. Vladimira SENČARJA, dninskega asistenta v valjarni bluming — valjarna trakov, obračanje blumov na zanko pri valjanju ingotov v brame za potrebe nove valjarne žice na Beli in Tandem valjanje bram in ingotov v predtrakov na blumingu nista mogla biti dokončno ocenjena in nagrajena zaradi pomanjkanja dokazov, prihrankov in koristi. Avtorju je bila priznana le enkratna skupna akontacija za oba predloga v višini 1.500 N din. Odbor za izume in racionalizacije pri DSŽ zadolžuje avtorja, da po preteku enoletnega obratovanja obeh predlogov skuša s pristojnimi službami ugotoviti in prikazati prihranke in koristi, ki se v kakršnikoli obliki ali višini pojavljajo iz predlogov št. 1832 in 1833. Na osnovi teh potrjenih prikazov in izračunov koristi in prihrankov bo odbor predloga inž. Senčarja ponovno dokončno obravnaval, ocenil in stimulatивно nagradil.

Glasovanje po hitrem postopku!

Sindikalni organizaciji je bila zaupana izvedba volilnih konferenc, na katerih so bili predlagani kandidati za člane novih samoupravnih organov, ki jih bomo volili prav danes. Tak sestanek je bil tudi v delavskem domu pri Jelenu za člane sindikata upravnih služb. Tako kot v drugih delovnih enotah, so ga organizirali ob 13.30 uri, torej tik pred koncem dneva. Udeležba je bila zelo velika, tako da je veliko članov kolektiva upravnih služb moralo ostati kar v veži.

Sestanek je potekal v zelo hitrem tempu. Najprej je postal kratko poročilo tovariš Bravhar o finančnem položaju Železarne, nato pa je sledilo predlaganje kandidatov za DSŽ in ostale samoupravne organe. Cimbolj se je kazalec pomikal proti 14. uri, večja je bila nervoza v dvorani in veži. Vsem se je mudilo in zato lahko trdimo, da je bilo glasovanje izvedeno po hitrem postopku, oziroma da je bilo vse skupaj navadna formalnost, kajti sestanek je bilo treba organizirati, ker pač tako zahtevajo predpisi. Vprašanje je, če je taka ob-

Maks GRICAR in Janez ARIH iz obrata VEN Bela sta izvedla in predložila v oceno tehnično izboljšavo št. 1834, s katero sta izboljšala pogon mejnih stikal na mehanizmih globinskih peči in s tem bistveno zmanjšala zastoj in toplotne izgube na globinskih pečeh. Izvirno izvedena tehnična izboljšava brezhibno obratuje, zato so člani odbora priznali avtorjema enkratno skupno pavšalno odškodnino v višini 800 novih din.

Alojz KRIVIC, zaposlen v obratu PIV energije pri mazutni postaji na Beli, je po lastni iniciativi predlagal in izvedel tehnično izboljšavo št. 1835 — povezava 5.000 tonskega zbiralnika s 1.000 tonskim s pomočjo vmesne črpalke, ki omogoča hitrejšo prazenje in polnjenje cistern za mazut in s tem preprečuje zastoj in stojnine železniških cistern. Predlog je bil pozitivno ocenjen in avtor nagrajen s pavšalno, stimulatивно enkratno odškodnino v višini 600 N din.

Odbor za izume in racionalizacije pri DSŽ se vsem prizadevnim in uspešnim ter nagrajenim avtorjem zahvaljuje za njihov delovni in ustvarjalni polet, ki ga vlagajo v nemoteno čnejše in rentabilnejše obratovanje. Nagrajenim avtorjem čestitamo k doseženim uspehom in priznamo denarnim odškodninam, ki naj bodo njim in ostalim članom kolektiva v spodbudo, da se tudi oni vključijo v aktivno delo novatorjev in racionalizatorjev.

Zuro

lika, ki je res samo formalnega značaja, najbolj primerna in ali ni mogoče poiskati druge bolj ustrezne, takšne, da bi se lahko člani sindikata bolj temeljito pogovorili o problemih železarne, pa tudi o kandidatih, ki naj bi bili izvoljeni za člane novih samoupravnih organov. Morda bi kazalo v bodoče takšne sestanke v upravnih službah organizirati v oddelkih, ali pa za dva ali več oddelkov skupaj.

Odprto ostane vprašanje, ali so ob tako velikem številu zbranih volivcev možni temeljiti pogovori, bodisi o naši vsakodnevni problematiki ali pa dialog s kandidati za nove člane samoupravnih organov, ki jih je predlagala sindikalna organizacija in bodo prevzeli po volitvah nove dolžnosti. Na vprašanje bi težko odgovorili pozitivno, saj bi se v tem primeru morali volivci zadržati na sestanku tudi po tem, ko bi sirena naznanila konec dopoldanske izmene, sestanek pa bi izgubil na svojem pomenu in za mnoge volivce ki se jim mudi domov, ne bi bil več zanimiv.

Sto let socialističnega gibanja v Sloveniji

(nadaljevanje iz 4. str.)

lističnega gospodarstva. Brezobzirno izkoriščanje in brezpravje, ki je bičalo delavstvo in ki ga je oblast dopuščala, je omogočilo nagel razvoj bančništva in industrializacije. Banke so rasle ko gobe po dežju. Samo leta 1871 je bilo v habsburški monarhiji ustanovljeno 54 novih bank. Že prej obstoječa industrijska podjetja so se širila in vanja so vložili več kakor dve milijardi goldinarjev kapitala. Vsesplošni pohlep kapitalistov (da ostanemo na domačih tleh!) se je polotil tudi delničarjev Kranjske industrijske družbe, ki so leta 1872 segli na Hrvaško po železarski družbi Petrova gora in Topusko in po soudeležbi pri rudarski družbi Kolpa-Glina. Leta 1873 sta se morala na gospodarski pritisk Kranjske industrijske družbe odpovedati fužinarstvu lastnika tržiških fužin knez Sulkowski in plemič Jabor-negg. Tako je KID v dobi, ko je v avstrijskem cesarstvu cvetelo oduševstvo in prevarantstvo kakor še nikoli, postala največja industrijska družba na Kranjskem. Njeni lastniki se niso prav v ničemer razlikovali od drugih takratnih oduševov, špekulantov in grabežev najnižje vrste, ki so — povedano v ilustraciji — zahtevali za kratkoročna posojila 30 do 50 odstotne obresti. Zato ni čudno, da se je socialno stanje tako naglo spreminjalo. Večje ribe so žrle manjše, izkoriščanje delavstva je bilo neomejeno, propadali pa so tudi mali kmetje in se v čezmorskih deželah, kamor so se navadno izseljevali, sproletarizirali.

»Wienerkrach«

Nagli porast kapitalizma, temelječ na brezobzirnem izrabljanju, ki ga avstrijska liberalna vlada ni ovirala, je konec leta 1873 povzročil prvo veliko kapitalistično krizo v avstrijskem gospodarstvu, znano pod imenom »Wienerkrach«. Ta kriza je povzročila gospodarski zlom mnogih bank in podjetij. Mnoga podjetja, vredna več kakor tristo milijonov goldinarjev so šla na boben in bila prodana na dražbah za smešno nizke cene. Posledica je bila velika brezposelnost, cene kmetijskih pridelkov so padale, kar je še bolj pospešilo kapitalistično diferenciacijo na podeželju. Delovni sloji so se znašli v težkem položaju. Bili so brezpravni, oblast jih ni ščitila pred izrabljanjem. Bil je čas »gospoke morale« v nietzschejanskem pojmovanju besede. Značilna za to dobo je izjava nekega dunajskega finančnika, čigar špekulacije in goljufije so bile tako očitne in brezobzirne, da jih ni moglo spregledati niti sodišče, pred katerim je obtožbe zavrnil z reko, da »z moralnimi reki, kaj je pošteno in nepošteno, ni mogoče graditi železnic«, ki so se v tistem času gradile vsepovsod, med njimi tudi železnica Ljubljana — Jesenice — Trbiž.

Položaj slovenskega delavstva

Če je bil v avstrijskih deželah proletariat izrabljan in brezpraven, je bil na takratnem Kranjskem dvakratno izrabljan in brezpraven. Delavstvo ni imelo urejenih in pravno zagotovljenih delovnih odnosov. Kranjska industrijska družba na primer je sicer imela nekakšen Delovni red, ki so ga sestavili že Zoisovi dediči, a ta delovni red ni določal delavstvu nobenih pravic, marveč je bil podoben bolj kakemu disciplinskemu pravilniku, ki je odmerjal delavstvu samo globe za prekrške, med katere so šteli celo pozdravljanje ali nepozdravljanje mojstra. Če ga delavec ni pozdravil z zahtevanim pozdravom »Bog daj srečo!«, so mu že odtrgali globo od zaslužka, ki so ga v tistem času prejeli delavci Kranjske industrijske družbe samo dvakrat na leto, a še tega ne v celoti v veljavnem denarju, marveč večinoma v tako imenovanem »žitnem denarju«, ki je veljal samo v »kaštah«, kakor so imenovali trgovine za delavce, last Kranjske industrijske družbe. Mnogi delavci pa izplačila niso niti dobili in so delali le na »dolgo«, ki so ga imeli v omenjenih kaštah. Zato so bili med njimi tudi taki, ki so bili večni »dolžniki« pri podjetju.

Nizek, za znosno človeško življenje mnogo prenizek zaslužek, pa ni bil edina krivica, ki so jo morali v času »krize« trpeti delavci. Tudi orodje, s katerim so delali, so si morali kupiti ali odslužiti sami. Tako so si morali na primer rudarji Kranjske industrijske družbe sami kupovati orodje, smodnik, vžigalne vrvice, rudarske leščerbe in olje zanje. Delati so morali v dveh izmenah po dvanajst, včasih pa celo še po več ur na dan, ne glede na starost in spol. V takratnih staležih delavstva najdemo celo dvanajstletne otroke in žene, ki pa za enako delo niso prejemale enakega zaslužka z moškimi delavci, marveč je bil njihov zaslužek polovičen ali pa celo četrtinski.

(nadaljevanje v prih. številki)

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mlini meljejo počasi

V februarju je bil na seji delavskega sveta Železarnice Jesenice sprejet pravilnik o sprejemanju in uvajanju pripravnikov na delo. Ta pravilnik določa vrsto in število pripravnikov, način izvedbe pripravniškega staža, način ugotavljanja delovnih izkušenj v času pripravniškega staža, način udeležbe pripravnikov pri delitvi osebnega dohodka in prenehanje delovnega razmerja pripravnikov.

Pravilnik določa, da dobi vsak pripravnik mentorja ter program usposabljanja, ki ga izdela kadrovski sektor in je odvisen od zahtev delovnega mesta, za katerega se pripravnik usposablja. Usposabljanje pripravnikov spremlja in ocenjuje strokovna komisija za pripravnike, ki je bila že imenovana.

»Program se dostavi pripravniku, mentorju, vodstvu delovne enote ali službe in strokovni komisiji za ugotavljanje usposobljenosti pripravnikov. Vodstva obratov in služb so dolžna omogočiti izvajanje programa« (člen 9).

Ce smo doslej imeli neprijeten občutek prepuščenosti sami sebi, so nam ta mesec le (ne) prijazno dali vedeti, da še mislijo na nas. Izveden je bil 21. člen tega pravilnika, ki določa osebni dohodek pripravnikov in sicer: pripravniki visokih šol 100 %, višjih 90 %, srednjih 70 % in poklicnih šol 60 % poprečja osebnih dohodkov Železarnice Jesenice.

Naj nekdo raztolmači izvajanje tega pravilnika. Zanj se je potrošilo nekaj papirja, bilo je najbrž precej debat, rezultat tega pa so le spremenjeni osebni dohodki, kar je od 33 členov tega pravilnika res najlažje izvesti, ali pa se je izkazalo tudi za edino koristno stvar, ki se da posneti iz njega. Pozabiti pa ne smemo, da je bilo s tem pravilnikom zadoščeno nekemu drugemu pravilniku... (Temeljni zakon o obveznem sprejemanju pripravnikov pri delovnih organizacijah).

Bodimo potrpežljivi! Z nekajmesečno zamudo je bil izveden člen 21, s sorazmerno zamudo bo morda še pred potekom pripravniške dobe dobil kak pripravnik program, da o delovnih mestih ne govorimo.

Mladinci si ustvarjajo svoj klub

Ze nekaj časa je na Jesenicah slišati želje mladincev, da bi odprli svoj klub s svojimi prostori, vendar je do sedaj vse ostalo le pri besedah.

Te dni pa so se zbrali nekateri mladinci z namenom, da stvar premaknejo z mrtve točke. Ugotovili so, da jim sedanja »mlečna« ne ustreza, pa so šli na Stanovanjsko podjetje in zaprosili za prostor v kleti gledališča. Naleteli so na izredno razumevanje in so pri priči dobili ključ od prostorov. Ti so sicer zanemarjeni, vendar fantje so zbrani iz različnih strok in bo za ureditev prostorov potreben le material, medtem ko bo samo delo opravljeno prostovoljno in so fantje svoje usluge že ponudili vodji odbora. Nerešeno je še vprašanje denarja, vendar računajo, da si bodo z nabiralno akcijo ustvarili pogoje za začetek.

Resnica, da pričenjajo iz nič, je nesporna. Ti mladi ljudje čutijo predvsem potrebo po debatnih večerih, po družabnih srečanjih in na splošno, želijo si zblizanja s sebi enakimi.

Vodja odbora za ustanovitev je na nekaj mojih pomislekov izjavil naslednje: »Jaz in mi vsi, ki ustanavljamo ta klub, se zavedamo, v kaj se običajno izrode mladinski plesi v poznih urah in pod vplivom alkohola. Zato smo pripravljeno razgrajen pri priči stopiti na prste, medtem ko se alkohol sploh ne bo točil. Želimo, da se v klubu razvije mlada, vesela družba brez kompleksov, vendar dostojna naziva »zdrava mladina«. Pričakujemo tudi moralno pomoč starejših, ker se zavedamo njihovih bogatih izkušenj.«

Torej, zelena luč za mladinski klub je prižgana. Čas bo pokazal njihovo napredovanje in opravičil zaupanje starejših. Naj se izkaže mladostna podjetnost v pozitivni smeri. O vsem tem bomo še poročali. Zaenkrat jih poskušajmo razumeti in zaželimo jim srečo ter veliko uspeha.

»Kajti računamo tudi s težavami«, so izjavili ob slovesu.

Jože Jekler

Odgovarja kolektiv »Mlečne«

Kolektiv nove poslovalnice Zito Ljubljana, DE Gorenjska, Jesenice, Titova 1, ali »mlečna« kakor jo nazivajo občani, je zelo prizadelo pismo v mladinski rubriki Železarskega globusa s podpisom Zvone. Mislim, da je potrebno k že objavljenemu odgovoru dodati še naslednje.

V našem lokalu se ni nikoli dogajalo nič barskega ali nemoralnega. Lokal je bil vedno polno zaseden, ker je pač nov. Tudi to je res, da se je v popoldanskem času v njem zadrževala predvsem mladina. Starejši pa so nam prodajalkam očitali, da so v njem sami »bitelsi«, da za njih ni prostora.

Vse to daje ljudem, ki delajo z mladimi, snov za razmišljanje. Zdi se mi, da bi na Jesenicah morali neke

urediti prostor za mlade ljudi, ki bi bil samo njihov, kjer bi po svoji želji in volji izkoriščali svoj prosti čas, seveda kar se da pametno in koristno. Vem, da je veliko možnosti, ki nudijo mladini razvedrilo, od športnih sekcij naprej, toda vsakega to ne zanima, nekdo poslušaraje plošče, drugi se radi shajajo s prijatelji in razpravljajo itd. S tem, ko so Jesenice dobile »mlečno«, še ni vse opravljeno. Naš lokal je prodajni lokal, namenjen kupcem, ne pa soba za reševanje vse mogočih problemov. Mladina sedi za mizo, ne da bi kaj kupila. To pa ni prav. Če pomislim, kako malo časa je preteklo od otvoritve in če človek pogleda inventar, ga zaboli srce. Stoli so zrezani, iz miz so pobrani vijaki, v stranišču je zmanjkalo že sedem verižic, da ne govorim o žličkah (mimogrede, odnesli so jih čez sto), kozarcih, krožnikov. To se pravi, da mladina mora nekaj počenjati, ker nima vselej denarja, se pač loti družbene lastnine, katere član je sama. Saj še plesa ne morejo prirediti doma. Kot sem slišala, hodijo v Zasip ali v Zirovnico. Ne vem, kdo je temu kriv? Ta stvar mi ni točno poznana. Vem le, da je tako.

Povedati želim še to, da smo prodajalke »mlečne« morale »požreti« mnogo pikrih besed na račun peščice mladit, ki so zašli na stranska pota. Mislim, da se to v mestu, kakršne so Jesenice, ne bi smelo zgoditi. Ne vem, kaj smo zakrivile me, ki smo opravljale samo svojo službeno dolžnost.

Pa še o kruhu in pecivu. Kruh imamo vsak dan svež. Shranjujemo ga v skladišču, kamor ne prodre cigaretni dim. Pecivo je v posebnih higienskih vitrinah, kakor v vseh podobnih lokalih. Ne vem, kaj je tu napačnega.

Poslovodja prodajalne »Zito«

Titova 1, Jesenice

Margareta Ahačič

Vice Vukov za mlade bralce

V torek sem izkoristil priložnost v odmoru med obema koncertoma in za razgovor zaprosil znanega pevca zabavnih melodij Vice Vukova. Prijazno se je odzval mojemu vabilu. Moram priznati, da je bil Vice prijeten tudi v razgovoru. Zastavil sem mu naslednja vprašanja:

Ali je to Vaš prvi nastop na Jesenicah in na Gorenjskem?

Na Jesenicah sem prvič, toda ne na Gorenjskem. Bil sem že na Bledu s pesmijo leta lanske leto in zdaj s to turnejo smo bili že po raznih slovenskih mestih.

Kakšen vtis ste dobili o naših poslušalcih?

Mislim, da je odgovor že to, kolikokrat nastopam v Sloveniji, kako pa me sprejema občinstvo, pa ste videli sami danes na vašem koncertu.

Vaše skladbe, kot je Vužji in podobne, so tudi pri nas zelo priljubljene. Ali mogoče lahko poveste, koliko skladb imate v repertoarju?

Ne morem reči, koliko skladb je v mojem repertoarju, ker se menjajo. Sem pa jaz bolj koncertni pevec, kot pa pevec, ki nastopa na plesih in raznih zabavah, kjer je potrebno imeti zelo obširen repertoar.

Kako Vam je všeč slovenska narodna in zabavna glasba?

Rad imam slovensko narodno glasbo, saj sem kot študent nastopal v oktetu, kjer smo peli tudi slovenske narodne pesmi. Menim, da so slovenske narodne pesmi ene najlepših v Jugoslaviji.

Lahko pohvalim tudi slovensko zabavno glasbo in komponiste npr. Adamiča in druge.

Kateri slovenski pevec Vam je najbolj všeč?

Ne bi mogel reči točno, kdo mi je najbolj všeč. Vsi so mi všeč, tako Majda, Marjana, Berta...

Kateri pevec pa Vam je v svetu najbolj všeč?

Tudi tukaj se ne bi mogel natančno opredeliti, ker jih je toliko dobrih, da se enostavno ne moreš trdno odločiti za enega.

Kaj menite o oboževalkah?

Simpatične so, vedno so polne pozornosti do mene, dobivam cvetje in..., skratka v dobrih odnosih smo jaz in moje oboževalke.

Ali dovolite eno bolj privatno vprašanje? Kaj je z afero med Vami in med Marjanovičem?

Kolikor jaz vem, nimam z Marjanovičem nobenega osebnega spora in odločno demantiram vse govorice, ki se širijo po Jugoslaviji.

Ali boste še prišli v Slovenijo?

Seveda bom prišel. Všeč mi je tukaj in prišel bom tudi privatno na dopust.

S kom največ nastopate skupaj?

Jaz grem po koncertih bolj sam, če pa že imam partnerja, je to navadno pevka. Tako sem že pel z Ano Štefok, Višnjo Korbar, Elviro Voča in drugimi.

Ali imate zdaj kakšna vabila za gostovanje v tujini?

Da, imam. V glavnem v vzhodni in zahodni Nemčiji. V vzhodni Nemčiji so me povabili, da nastopim v prvi oddaji njihove barvane televizije. Z družbo EMI iz Zahodne Nemčije pa imam dogovor za ploščo.

Zamenjava z mladinci iz ČSSR

Na zadnji seji PK ZMS železarnice Jesenice je Miro Ipa-vec najprej poročal o opravljenem dogovoru z železarno Poldi v ČSSR. Našo delegacijo, ki šteje osem članov, so v Kladnu sprejeli kot le znajo oni, slavnostno, pristrčno in z mnogimi zdravnicami.

Železarna Poldi ima 23.000 delavcev in od teh je 7.000 mladih. Mladinska organizacija je zelo močna in aktivna, saj imajo plačane funkcije: predsednika, tajnika, sekretarja in blagajnika.

Mladinska organizacija ne dobi veliko dotacij, vendar svoje finančne potrebe pokriva tako, da ima zunaj matičnega podjetja manjša podjetja, ki prinašajo organizaciji dohodek.

Preden je naša delegacija odšla v ČSSR, je železarna Jesenice dala uradno privolitve za izmenjavo praktikan-
tov z železarno Poldi.

Za letovanje pa so se dogovorili točno. K nam pride na letovanje 63 Čehov, naših pa gre v ČSSR 126. Za naše bo naslednji red: naši mladinci potujejo v ČSSR v dveh skupinah, prva z enim avtobusom, druga z dvema avtobusoma. Štiri dni bo skupina bivala na južnem Češkem pri Budjejevicah, dva dni pa v Pragi.

Čehi pa so nam ponudili še en dogovor. Če mi oskrbimo lokacijo neke ob morju, pridejo oni na počitnice z 20 šotori (za 80 oseb) in z vso opremo. Deset šotorov zasedejo oni, deset pa naši mladinci, po petih letih pa bi bila vsa oprema naša. Ta predlog je lep, vendar je ostal še nerešen.

Potem pa je poročal še Franci Jekler z II. posvetovanja delavske mladine v Priboju. Zastopanih je bilo okrog sto podjetij iz Jugoslavije. Obravnavali so splošno problematiko mladine. Ob tej priliki so predstavniki FAB pohvalili našo pločevino.

Jamo

Železarski globus

AVSTRALIJA — Avstralski premog za proizvodnjo koks postaja vedno bolj zanimiv za japonske železarnice. Pred kratkim so največje japonske železarske družbe podpisale z avstralsko družbo CQCA pogodbo, po kateri bodo avstralski rudniki dobavili v prihodnjih 13 letih japonskim železarnam skupno 85 milijonov ton premoga za koksiranje.

ČILE — Tudi železovo rudno iz te južnoameriške države uporabljajo japonski plavži v svojem vsipu. Pred nedavnim so štiri največje japonske železarske družbe sklenile pogodbo za dobavo 4,1 milijona ton te železarske surovine iz čilskih rudnikov.

Miloš Magolič

Od prazgodovinskega Ajdovskega gradca do moderne železarne

7. nadaljevanje

Drugo gorenjsko železarsko področje je savska dolina z okolico. Prvi pisani viri o rudarjenju in taljenju železove rude je že omenjeni ortenburški rudarski red iz leta 1381, ki je veljal za Planino pod Golico pa vse do izliva Ukove v Savo na Jesenicah. Vse do doseljevanja tujih železarskih družin iz Bergama in Brescie v naše kraje, so se tudi tu domačini zadovoljevali s položajem in uspehi, kakršne so dosegali s svojim delom. Vdor tujcev pada v prvo desetletje 16. stoletja in med prvimi zasledimo Locatelli. Za njimi so se 1528 doselili Bucelleniji, ki so že ob doselitvi nakupili zemljišča ob Savi in s tem računali na možnost izkoriščanja vodne moči. Ker jim je na Planini primanjkovalo predvsem te, so že leta 1538 zaprosili cesarja Ferdinanda I. za preselitev s Planine na Savo. To dovoljenje so še istega leta dobili, s tem, da se jim je dovolilo v dolini zgraditi fužino z več kladivi, jeklaro in zanjo potrebne peči. Bucelleniju pa so kmalu sledili s Planine v dolino tudi ostali fužinarji.

Sodeč po listinah je Bucelleni zgradil breščanski plavž na Savi med leti 1538 in 1544, vendar ni istočasno opustil plavža na Planini. Pozneje so prvotni talilci rud na Planini postali gozdni delavci, oglarji in vozniki, ali pa se preselili v dolino. Bucelleniji so nato zgradili še drugo breščansko talilno peč na Javorniku in tretjo na Plavžu.

Posestne razmere v novih plavžnih naseljih za ta čas niso popolnoma jasne. Opre-

ti se moramo zopet na polnomočje iz leta 1568, ki so ga podpisali za Planino, Savo in Javornik: Krištof Švarc, Peter Locatelli, Dominik Kavalar in Peter Perkazin.

Podpisniki na skupščini fužinarjev leta 1569 pa so za Planino: Krištof Švarc in Locatelli, za Savo Peter Perkazin in za Javornik Jožef de Bugatti, oba za Bucellenijo.

V plavžnem seznamu iz leta 1581 je bil na Savi vpisan breščanski plavž s šestimi kladivi in zmogljivostjo 3000 centov jekla letno, na Plavžu breščanski plavž z dvema kladivoma in letno zmogljivostjo 600 centov ter breščanski plavž na Javorniku z dvema kladivoma in letno proizvodnjo 800 centov ter slednjič slovenska peč v Radovni s 500 centi zmogljivosti.

Bucelleniji so bili že koncem 16. stoletja edini lastniki na Savi in so bili leta 1632 povzdignjeni v plemiški stan s priimkom »von Reichenberg« (Savske jame na Planini pod Golico).

Rudna baza na Karavankah je bila tu v primerjavi z rudišči na Jelovici in v triglavskem pogorju koncentrirana na eni črti in neprimer- no izdatnejša. Rudo so kopali na pravi rudarski način v jaških in rovih. Glavna rudišča so bila na Planini pod Golico, na Lepenji, v Bevšci in Mreži pod Stolom, deloma tudi na Zelenici in na Begunjski. Rudarjenje se je ohranilo skozi šest stoletij. Pridobivali so v glavnem siderite ali jeklenčvo rudo.

Podatkov o začetkih rudarjenja ni. Nosilci rudarskih pravic pa so bili spočetka dokaj številni in šele kasneje se — kot fužinarstvo — pravica

rudarjenja skoncentrirala v rokah lastnikov posameznih fužin oziroma njihovih družin. V rudiščih na Karavankah se to zgodi takoj po priselitvi tujih železarskih podjetnikov. Že koncem 16. stoletja imajo vse rudarske pravice v rokah Bucelleniji, kasneje Ruardi na eni in Zoisi na drugi strani. Prvi pisani viri o podelitvi rudišč pa so nam ohranjeni od leta 1593 dalje.

Oglje je dobivala fužina na Savi iz rezervatnih gozdov na Mežakliji, iz severnih dolin pod Triglavom, pa tudi z zahodne strani Karavank. V 17. stoletju je spadalo k Savi nad 120 kopišč.

Med lastniki fužin od Planine pod Golico pa do jeseniške doline srečujemo v tem času imena: Jakob Locatelli, Santi Marchesi, Janš Germani, Ludvik Bartolai, Peter Perkazin, Hieronim Mullej in Anton Panicol, vendar brez navedb koliko deležev in na katerih fužinah so jih imeli. Vemo le, da se je 1598. leta Johan Locatelli, lastnik plavža na Plavžu in fužin v Mojstrani, odselil v Bohinj, njegovo imetje pa je prevzel fužinar Lenart Hren, oče vnetega protireformatorja, ljubljanskega škofa Tomaža Hrena, vendar je tudi ta opustil fužine in se preselil v Ljubljano.

Tudi Bucelleniji na Savi so prišli v velike finančne težave in že leta 1718 dobi savska železarna novega lastnika Jerneja Garzonija, kljub temu, da ostanejo formalni lastniki še vedno Bucelleniji. Fužine so bile v zelo zapuščenem stanju, poleg tega pa je še cena jekla padla od 8 gld. na 6 gld., kar mu je povzročilo 6 do 7000 gld. izgube. Prošnja cesarju, da se mu odobre olajšave pri dajatih in oprosti plačevanja mitnine pri izvozu, je bila ugodno rešena. Savske fužine pa tudi te ugodnosti niso rešile. Tako so prišle fužine na Savi leta 1742 pod prisilno upravo. Zaradi dolgov je pretila prisilna pro-

daja posesti, čemur pa so se Bucelleniji z intrigami, lažmi in potvorbami upirali za vsako ceno. Rudnike in fužine so dajali v zakup in jih leta 1762 sami celo prodali Osmamu Mola, Turku iz Skadra. To pogodbo je cesarica Marija Terezija razveljavila. Dolgovi pa so medtem narasli na 51.930 gld. Do prodaje Bucellenijeve posesti je prišlo šele 6. 6. 1764 pod zasedanjem najvišjega pravnega sveta v vladarskih zadevah. Vse imetje sta kupila za 55.000 gld. Bucellenijeva upnika Brentano in Venino, trgovca iz Trsta, ker pa sta uvidela, da ne bosta zmogla obnoviti obrate, sta savsko fužino in rudnike, dne 31. 1. 1766. leta prodala za 60.000 gld. belgijskemu podjetniku Leopoldu Ruardu.

Ob uradni cenzitvi savških fužin 1756. leta, je obrat obsegal plavž z dvema pihali, dve skladišči za oglje, štiri kladiva, ker peto niso upoštevali. Na Savi je bilo v delovnem razmerju 23 fužinskih delavcev, 59 rudarjev, 200 oglarjev in gozdnih delavcev, 4 faktorji, večje število tesarjev in voznikov, skupaj 286 moč.

Fužini na Plavžu na Jesenicah in Mojstrani sta bili ozko povezani z železarno na Savi. Fužina na Plavžu je imela breščansko talilno peč, medtem ko so obratovali na fužini v Mojstrani samo z dvema kladivoma in ognjiščem za izdelavo jekla. Na podlagi velike množine najdene težke in goste žlindre v Mojstrani, pa lahko sklepamo, da je v prejšnjih časih tudi tam obratovala talilna peč.

Plavž na Plavžu je kot sem že omenil, postavil Bernard Bucelleni po preselitvi s Planine pod Golico, vendar je imela tudi ta fužina več deležnikov, kar je razvidno iz raznih listin iz 16. in 17. stoletja. Rudna baza plavža je bila na Karavankah in je segala od Hrušice do Zelenice in Begunjsčice.

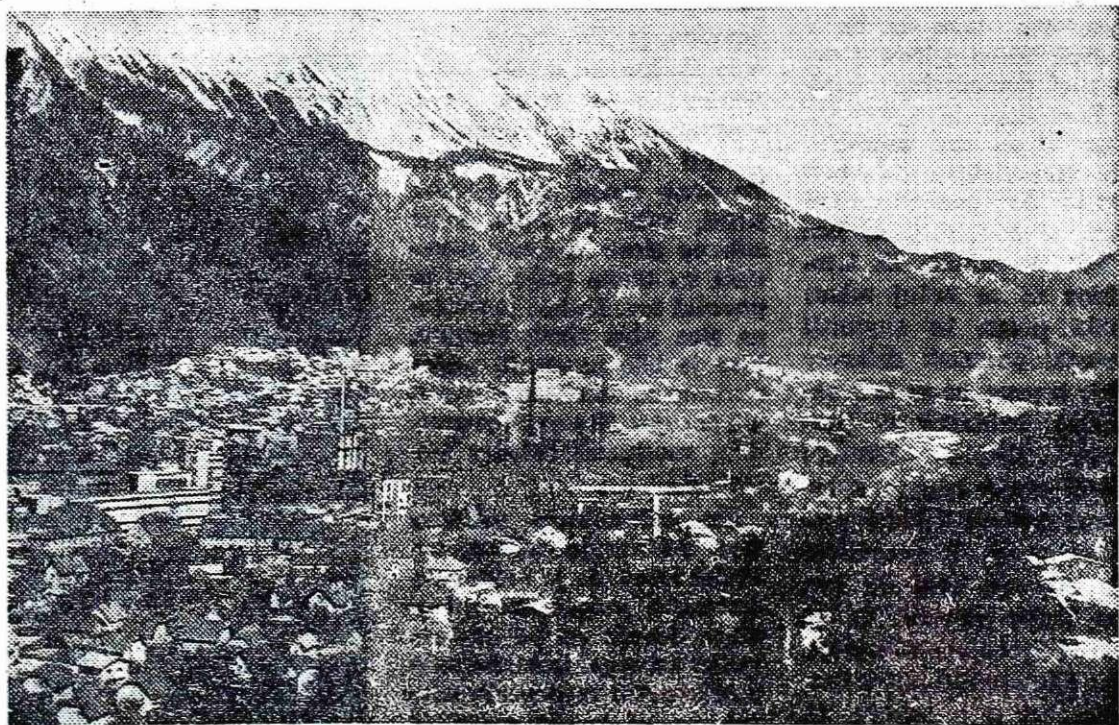
V začetku 18. stoletja je tudi ta fužina prišla v težak finančni položaj, kateremu so se še pridružile elementarne nesreče, med katerimi naj navedem najhujše: dva velika požara leta 1725, ko je zgorela vsa zaloga lesa in oglja s skladišči vred, leta 1726 pa se je porušil še plavž. Ponoven požar in še povodenj zabeležimo v letu 1749. Tedanji fužinarji kljub odobrenim olajšavam pri plačilu davšin in mitnin, niso mogli vzdrževati fužin in, dne 17. 3. 1752 je Johan Locatelli v imenu dedičev sklenil kupoprodajno pogodbo z Michelangelom Zoissom, po kateri so prešle fužine z vsemi pripadajočimi nepremičninami, mlinom in gradom na Plavžu, kakor tudi fužina v Mojstrani, v Zoissovo last. Dolgovi so tedaj znašali 26.674 gld. pri katerih je bil udeležen baron Pittoni z 19.839 gld.

Zois je spravil obe fužini ponovno v obrat in sta zadovoljivo obratovali polnih 20 let. Obe fužini pa je 27. 7. 1775 prodal Valentinu Ruardu, lastniku Save za 28.000 gld.

Na Plavžu se je delalo v znatnem obsegu. Leta 1769 je bilo zaposlenih 37 rudarjev, 3 fužinski mojstri, 2 kurjača, 4 vodarji, 1 talilni mojster s 6 pomočniki, 11 nadzornikov, 134 drvarjev z 12 mojstri, 29 oglarjev z 8 mojstri, 2 rudarska faktorja ter ustrezno število profesionistov in voznikov.

Grodlja so izdelali 3.000 centov. Od tega so predelali doma 2.250 centov, 750 centov pa prodali. Iz 2.250 centov grodlja so v Mojstrani pridobili 1.500 centov jekla. V tem času je v Mojstrani delala jeklarna s tremi talilnimi ognjišči, tremi kladivi in ješami za kovačijo orodja.

Fužine na Plavžu so zaradi pomanjkanja drv ustavili leta 1774 in dela kasneje niso več obnovili. Fužina v Mojstrani pa je obratovala tudi še po letu 1802 in sicer je predelovala grodelj s Save.

Stoletni razvoj je ozko dolino med Mežakljo in Merco spremenil v veliko slovensko industrijsko mesto. Ta razvoj pa je povezan z znojem, žutji in veliko vero in voljo naših očetov, dedov in pradedov.

Zadnji „šiht“

V četrtek, 24. t. m. so se v stari valjarni žice zadnjič zavrtili valji. Prejšnjo soboto smo se pogovarjali z obrato-

V valjarni žice na Jesenih je bilo vse do četrтка zaposlenih precej delavcev, ki v obratu delajo po 20 in več let. Med njimi smo poiskali Franca KODRA, Boga TUSARJA in Ido CIMZAR. Prosili smo jih, naj nam povedo nekaj več o svojem delu v valjarni žice in kaj menijo o ukinitvi obrata oziroma o novi valjarni žice na Beli, ki bo nadaljevala s tradicijo, vendar v popolnoma drugačnih pogojih kot so bili v njihovem obratu.

Franco KODER je bil v valjarni žice zaposlen 22 let. Najprej je bil nakladalec žice, nato kvalitetni kontrolor, zatem pa zankar na progi

bo v valjarni Bela delo potekalo tako kot so si ga zamislili in če bodo tudi uspehi zadovoljivi, potem bo de-

železarno v določenem času zelo potrebno. V spominu bodo ostali doseženi uspehi, čeprav ob mnogo težjih pogojih kot na Beli. Na koncu je tov. Koder povedal, da bo v valjarni Bela, kjer bo zaposlenih večina delavcev iz stare valjarne žice, marsikaj odvisno tudi od njihove sposobnosti ter prilagajanja novim razmeram in okolju, kajti tamkajšnjih naprav res ne moremo primerjati s tistimi, kar smo imeli vse do letošnjega 24. aprila v stari valjarni žice. Valjarna Bela bo prav gotovo izpolnila svojo nalogo, če bo žičarna omogočila kvaliteten vložek, ki ga v zadnjem času sploh močno primanjkuje.

Bogo TUSAR je bil zaposlen v valjarni žice dvajset let. Njegova zadnja zaposlitev pa je bila prvi zankar na progi 270 Ø. V minulih dvajsetih letih so bila očitna prizadevanja vodstva, da bi izboljšali delovne pogoje, tako da bi delavci lahko svoje delo opravili z manjšim fizičnim naporom. Med drugim je bila upoštevana izboljšava takratnega asistenta Ivana Vovka — Živana in nameščeno krožno vodilo na progi 330 Ø. Pred leti so zgradili novo halo, v kateri je več prostora in bolj zdravo delovno okolje. Še prej pa so montirali transportni trak (žičnico), in navijalce žice, tako da je bilo mogoče adjustiranje v zaprtem prostoru. Na vprašanje, kako bo v prihodnje, je tov. Tušar povedal, da bo ne-

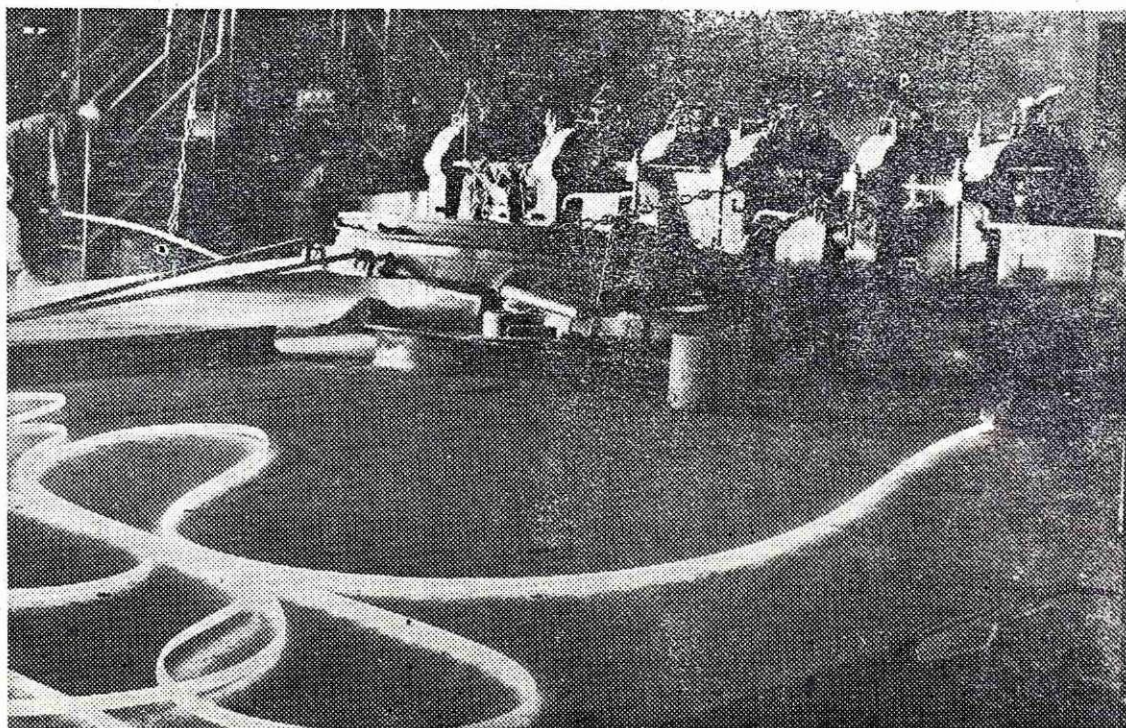
Izmena naših sodelavcev, ki je v četrtek 24. t. m. opravila v stari valjarni žice zadnji »šiht«

vodjem Francem Gašperinom, ki je povedal, da je za ustavitev stare valjarne žice vse pripravljeno, tako da bo v teh dneh lahko pričela z delom tudi demontažna skupina. Prav tako je kadrovski sektor uredil vse potrebno glede razporeditve delavcev, ki so bili še zaposleni na eni izmeni, v novi valjarni žice na Beli. V soboto, 19. t. m. opoldne so za nekaj minut ustavili progo in napravili skupinski posnetek delavcev zadnje izmene, ki ga tudi objavljamo. Istočasno so člani filmske skupine ODEON opravili svoje delo in s kamerami posneli delovni proces na progi. V poznejšem razgovoru pa nam je tov. Bogo Tušar povedal, da so povabili upokojene sodelavce, ki so bili zaposleni v valjarni žice, da si v četrtek, 24. aprila še enkrat ogledajo obrat, nato pa nove naprave v valjarni žice na Beli.

270 Ø. Na tem delovnem mestu je bil zaposlen 15 let. Na delovnem mestu, kjer je bil zaposlen, je pravzaprav združeno fizično in umsko delo. Neprestano je treba imeti pred očmi lastno varnost in varnost drugih sodelavcev. Po drugi strani pa je treba paziti, kako se valja, kajti zahteve glede kvalitete materiala so vedno večje. Kot je povedal tov. Koder, je valjarna žice eden tistih obratov, kjer je bilo izvedenih veliko ukrepov za izboljšanje delovnih pogojev. Namestili so zračnike, zavarovali delovna mesta itd.

Kar zadeva novo valjarno žice, ki obratuje na Beli, tov. Koder meni, da je to za našo železarno pomembna pridobitev. Seveda pa bo odvisno veliko od tega, kako bo delo potekalo. Ob morebitnih težavah pa se bo še marsikdo spomnil na staro valjarno žice, čeprav so bile naprave dotrajane in zastarele. Če pa

delavcem, ki so bili mnogo let zaposleni v stari valjarni žice, le-ta ostala v spominu samo še kot nekaj, kar je bilo za

Ognjene kače v stari valjarni žice

kaj časa zaposlen pri demontaži naprav, pozneje pa bo dobil tako delo, da bo zaposlen le na dopoldanski izmeni.

V valjarni žice na Beli bo manj fizičnega, toda več umskega dela. To so naprave, ki zahtevajo stalno prisotnost celega človeka s solidnim strokovnim znanjem. Na začetku same izgradnje nove valjarne žice je bilo omenjeno, da naj bi bila proizvodnja žice na eni izmeni okrog 130 ton. Vendar bo ta količina le ob skupnih naporih celotnega kolektiva lahko dosegljiva. Že količina 100 ton v eni izmeni bi bila kar lepa in hkrati tudi zagotovilo, da bo žičarna v bodoče imela manj težav z vložkom.

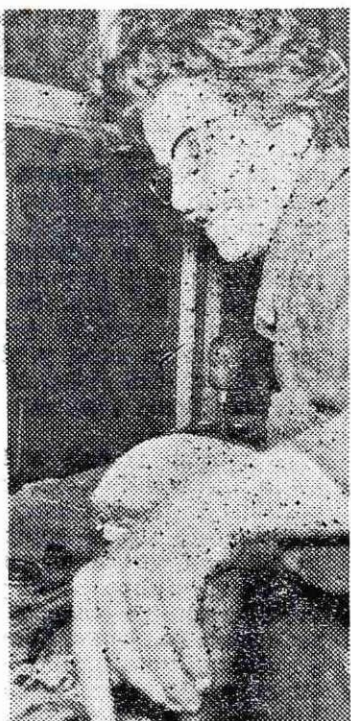
Tov. Tušar je tudi predsednik delavskega sveta DE. Tik pred zaključkom obratovanja bodo imeli še eno sejo, na kateri bodo podrobneje govorili o zadevah, ki bodo aktualne v prihodnjih dneh, ko bo dokončno prenehala z delom valjarna žice na Jesenih. Prav tako bo delavski svet seznanjen tudi s kadrovske spremembami, ki so bile nujne, saj bo treba zaradi ustavitve obrata premestiti na druga delovna mesta 57 sodelavcev, ki so bili zaposleni na izmeni, ki je v zadnjem času obratovala.

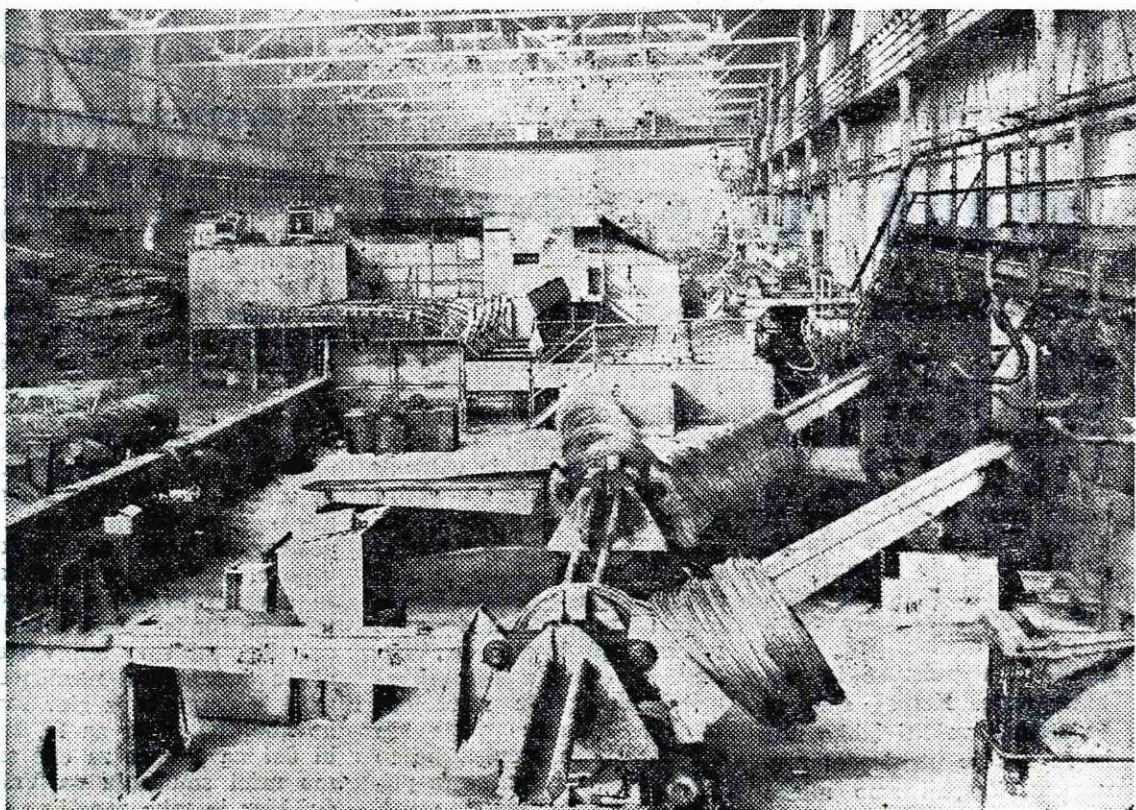
V četrtek so v staro valjarno žice povabili svoje nekdanje sodelavce — upokoјence, ki so obiskali tudi novo valjarno žice na Beli

Lahko se zgodi, da bomo naprave, ki smo jih imeli v stari valjarni žice, pozneje še potrebovali, morda na kakšnem drugem mestu. Pri demontaži naprav bo treba paziti, da bodo posamezni deli lepo vskladiščeni in pri roki, če bo pokazala potreba, da bi naprave, ki so toliko let služile svojemu namenu in v prid Železarni, lahko še prispevale delež za čim boljši uspeh Železarnarje v celoti, vendar s pripombo, da bi morali v tem primeru marsikaj še izboljšati.

bah, ki bode nastale s tem,
da bo ukinjena stara valjar-
na žice in da bo celotno bre-

me prevzela nova na Beli. S sedanjim delom je zadovoljna, želi, da bi tudi po ukinitvi stare valjarne žice dobila ustrezno delovno mesto. Nove valjarne žice na Beli, odkar obratuje, še ni videla, je pa o novih modernih napravah že dosti slišala. Ko je bila nova valjarna žice še v izgradnji, je bila v skupini delavcev, ki si je ogledala pod vodstvom tov. Grošlja takratno stanje.

Biološko orožje — aktivne in pasivne mere zaščite v industriji

(nadaljevanje)

d) z aktivnimi napadi bombne aviacije uničevati sovražne centre za biološko vojno in skladišča biološkega orožja,

e) biološka dekontaminacija z običajnimi dezinfekcijskimi sredstvi (uporaba klornih preparatov, fenolov, detergentov in drugih razkužil).

V pasivne mere spadajo:

a) Imunizacija (zaščitno cepljenje) proti pričakovnemu biološkemu orožju vsega prebivalstva že v miru; ob sumu na biološki udar ponovno cepljenje.

b) Uporaba zaščitne maske in RBK zaklonišč pri očitnem napadu z biološkimi aerosoli.

c) Množična kemoprofilaksa z antibiotiki širokega spektra takoj po biološkem napadu, ali pa vsaj pri pojavu epidemije. Uspeh teh mer je tem boljši, čim prej se uvede.

d) Poostrotev sanitarno-profilaktičnih mer ob pričakovanju biološkega napada.

e) Pri dokaznem biološkem napadu in pojavu epidemije izvajanje vseh protiepidemijskih mer.

f) Izolacija in zdravljenje bolnih.

Pasivne mere protibiološke zaštite vključujejo vse mere preprečevanja nastanka in širjenja nalezljivih bolezni pa naj se pojavijo umetno kot posledica biološkega udara, ali pa naravno.

Strokovno vodstvo in nadzorstvo pri izvajanju tega mer je v rokah epidemiologov. Higieni-profilaktične mere so tiste, ki preprečujejo nastanek nalezljivih bolezni sploh, s protiepidemijskimi merami pa zatiramo že obstoječe nalezljive bolezni oziroma omejujemo njihovo nadaljnje širjenje.

Higiensko profilaktične mere ne zahtevajo posebnih kadrovskih sil, ali materialnih obremenitev. Gre v bistvu za čim naprednejšo, zdravo organizacijo dela in življenja. Boriti se moramo za izpolnjevanje higienskih norm, predpisov higiene, nauka o zdravem življenju. Če poznamo higieno in njene predpise spoštujemo in se za njihovo spoštovanje dosledno borimo — smo naredili pravzaprav vse za pripravo zaščite pred biološkim napadom. Higienske predpise sankcionirajo predpisi, pravilniki in zakoni. V podjetjih in zavodih so t. i. sanitarno tehnični predpisi. Spoštovanje teh predpisov v podjetjih, zmanjšuje vsak pojav, ali širjenje nalezljive bolezni pa naj bi nastal na naraven, ali pa umetni način. Organi RBK zaščite imajo zato kot pripravo na event. biološko vojno, prvenstveno nalogo v mirnem času reševati in zaostrovati izpolnjevanje sanitarno-tehničnih predpisov in norm.

Vsebina dela organov RBK zaščite so v naslednjih higiensko-profilaktičnih merah:

- a) stalno nadzorstvo nad higieno dela in življenjem ljudi,
b) stalno higiensko-epidemiološko izvidništvo,
c) aktivna imunizacija (cepljenje)
d) zdravstvo prosvetno delo,
e) odkrivanje in likvidacija skritih žarišč nalezljivih bolezni.

RBK organi morajo analizirati stanje in stopnjo higienske kulture vsega kolektiva. Pri tem je upoštevati včasih zelo neenoten sestav kolektiva. En sam človek s primitivnimi higienskimi navadami ogroža lahko higieno vseh ostalih. Kritične točke so med drugim: vprašanje higiene prehrane (tovarniška kantina ali menza), vprašanje osebne higiene (slačilnice, kopalnice, umivalnice). V vsakem podjetju bi se našle pomanjkljivosti v nasprotju s predpisi in normami sanitarno-tehnične zaščite. Ugotovljene pomanjkljivosti je treba takoj, seveda v realnih in materialnih možnostih popravljati. Vsaka najmanjša pomanjkljivost pomeni ranljivo točko v umetnem okuženju delovnega človeka z biološkim orožjem. Iz prakse vemo, da celo pri novih projektih varčujemo s sanitariji in te potem nimajo vsega, kar zahteva sanitarno-tehnična zaščita. Pri adaptacijah in rekonstrukcijah starih objektov pa je glede tega še slabše. Tako bomo v naši analizi lahko našli povsod napake in pomanjkljivosti, če ne v kvalitetnem, pa vsaj v kvantitenem smislu.

Sinteza take analize je realna ocena stanja v delovnem kolektivu. Če poznamo vse slabe in občutljive točke, jih lahko odstranimo, oziroma v primeru vojne pravočasno zaščitimo pred eventuelnim biološkim agresorjem.

Jože Vidic

Hrušica leta 1941 v spominu očividcev

Zadnji stražarji pred predorom na straži umirajoče kraljevine Jugoslavije — Italijani so le s težavo napredovali — Junaški graničarji — Prvi ujetniki in prvi vojni zločin

Napad na stražarje

O številčnem stanju posadke na Hrušici so bili Nemci točno obveščeni. Stražarji so opazili svetlobne signale iz podstrešne line neke hiše na Hrušici. Mnogi so se šele kasneje zavedali, kaj je to pomenilo. Nemci so napadli kmalu po polnoči, ko sta bila na straži Ivan Petelin, bančni uslužbenec iz Ljubljane in Alojz Germ, upokojeni urar iz Ljubljane. Malo pred napadom sta stražarja slišala slovensko govorjenje pri železniških hišah. Stražarjem se je čudno zdelo, kaj ljudje delajo tako pozno. Za kakršnokoli ugotavljanje vzroka pa ni bilo več časa, ker so v tem trenutku iz vseh strani zaprasketali rafali in eksplozije ročnih bomb. Stražarja sta se vrgla v zaklon. Noč je bila temna in Nemci jih niso opazili. V čuvajnici so tedaj spali trije vojaki, četrti pa je bil slu-

čajno na Jesenicah, kamor je odšel po hrano za vojake.

Ob napadu Nemcev na čuvajnico so vsi trije vojaki prestrašeno zbežali iz sobe. Andreja Skaberneta je ubila ročna granata, Martin Ščurk pa je pribežal do zaklona, kjer sta že bila dva stražarja. Od tod je Ščurk planil proti neporušenemu vходу v predor. Tam pa ga je zadel rafal od rame do boka. V tem delu predora je bil skrit tudi stražar Viktor Obed. Nemci so vedeli, da je še eden v predoru, zato so bili zelo previdni. Ko pa so se Nemci bližali Obedu, se je ta potuhnil kot da je mrtev. Nemci so mu pretipali žepe, potem pa mu je nekdo s svetilko posvetil v obraz. Obed je trenil z očmi in Nemci so planili nanj ter ga zvezali. Tako je bil Obed zajet in je kasneje z Jožetom Vrhuncem korakal v ujetništvo prek Rožce.

Nemci so na Hrušici metali tudi bombe na čuvajnico, v kateri je stanovala družina Zimovih. Na očeta in sina Ladota se je podrl strop, sin Tonče pa je bil ranjen. Ker so se Nemci po napadu umaknili, je tretjemu sinu uspelo rešiti oba brata in očeta.

Ivan Petelin in pokojni Miran Ščurk sta bila usodnega dne popoldne v gostilni na Hrušici. Tam je pokojni Ščurk pripovedoval, da je trgovec z vrečami in da si je na Rudniku pri Ljubljani zgradil hišico. Povedal je, da je poročen in oče dveh otrok. Padli vojak Andrej Skaberne je bil doma iz okolice Moravč.

Ivan Petelin je kasneje identificiral oba padla tovariša na Jesenicah. Takrat je šele videl, kako je bil zadel Ščurk in kako raztrgan Skaberne. Na jeseniški orožniški postaji je bil takrat tudi kapetan Petrovič, ki je Petelina poslal nazaj v Radovljico. V Radovljici je kapetan Kape-tanovič ukazal umik v smeri Senčur-Radomlje. Te smeri pa se ni nihče držal, ker je bila vojska že v razsulu.

Tako smo po dolgem času končno le zvedeli, da od šestih zadnjih stražarjev pred karavanškim predorom aprila 1941 živijo še štirje. Nemcev, ki so napadli stražarje, ni bilo veliko. Vsekakor si kaj takega ne bi drznili storiti, če jih obveščevalci ne bi do vseh podrobnosti seznanili s številom vojaštva na Hrušici in v okolici ter položajem s stražarskih mest pri predoru. Tudi slovenska govorica pri železniških hišah kaže, da so bili takrat navzoči tudi kasnejši jeseniški gestapovci.

Vendar s tem ne bi bil podan popoln opis dogodkov na Hrušici, zato bomo opisali še to, kako so Nemci istega večera na Hrušici napadli vojaški avto, ki ga je vozil Jože Vrhunc z Bleda. Vse do- slej o tem nismo imeli točnih podatkov, zdaj pa nam je o tem pisal Franc Soklič, ki je bil usodnega dne v avtomobilu.

Jože Vrhunc

Povelje za branilce gozda

»Na večer usodne cvetne nedelje«, piše Soklič, »sva z Vrhuncem šla spat domov na Bled. Dogovorila sva se, da se naslednje jutro dobiva pred hotelom Union. Jože je imel avtomobil, pa bi se jaz peljal z njim nazaj v Radovljico. Na cvetno nedeljo zjutraj, nekaj minut po peti uri, me je Jože poklical po telefonu in mi v precejšnji razburjenosti povedal, da je Hitler pravkar napadel Jugoslavijo in naj zato takoj pridem k njemu, da bova čimprej odšla nazaj v Radovljico. Tja sva prispela še pred šesto uro. V štabu so se mrzlično pripravljali na vojno. Kurirji so odhajali z različnimi povelji in prihajali s sporočili. Na dvorišču so sežigali razne vojaške dokumente, ki niso smeli priti v roke sovražniku. Prihajali so tudi vpoklicani rezervisti in prostovoljci.

To strašno vrvenje v štabu je trajalo noč in dan brez počitka. V torek zjutraj je Kapetanovič izročil adjutant, po činu poročniku, povelje, da ga osebno izroči poveljniku vojaške enote, ki je zadrževala Italijane v Gozdu. Adjutanta smo spremljali štirje vojaki in sicer Jože Vrhunc kot šofer, Lojze Štimnikar, neki Srb in jaz. Oboroženi smo bili s puškami, le oficir je imel pištolo.

Ker je primanjkovalo prevoznih sredstev, je Jože vzel na pot svoj avtomobil. Poveljstvo vojaške enote, ki je zadrževala Italijane, smo našli v neki zelo stari hiši na vzhodnem delu vasi Gozd. V vasi smo opazili veliko utrujenih vojakov, toda z močno voljo in moralno. Ko je poročnik opravil svojo nalogo, smo na železniški progi postavili telefonski aparat, nato pa se odpeljali nazaj proti Dovjam.

Med vožnjo je Štimnikar zaprosil poročnika, če se sme za kratek čas oglasiti pri svojih sorodnikih, kar je poročnik tudi dovolil. Vsi smo bili povabljeni k Štimnikarjevemu sorodnikom, kjer so nas postregli s čajem. Moram povedati tudi to, da je bila ob našem prihodu na Dovje ura že nekaj čez polnoč. Ko smo nadaljevali pot proti Hrušici, nas je ustavila patrulja treh vojakov, ki so nam povedali, da so slišali iz smeri Hrušice močno streljanje in detonacije bomb. Spominjam se, da je bila ura točno pol dveh ponoči. Vojaki so nam svetova-

li, se vrnite od tam nazaj. Pata nas da Nemci. tunc, š smoročnik ne po ker prime avtobilom. odpi dalj Čež min na Beleg

Nad na

S 100 na hodni takrasle r nasenci n 30 rov z pusti. V avtobilom zmal hit smahko z avtobila. I roč ker njeđežu odu iz čnrl na temnil i sendi jaz čil avtom no je pr bil se ust pr Valjal

Skalni vršci od Skrlatice do Roglič — kra

Mitja Košir:

Štiri dni v steni

Rdeča zajeda od 6. do 9. 3. 1969 v severni steni Rakove špice

Zvezde na nebu počasi zbledijo in po vrhovih se razlije nežna, srebrna svetloba. Prek roba nad nami priplava mesec. Svetlo je skoraj kot podnevi in ne morem spati. Tudi Matic in Stane ne spita. Občudujemo pokrajino in razmišljamo, s čim smo si zaslužili, da lahko uživamo toliko lepot. Enkrat en je tak- kle zimski bivač visoko v steni, ko popolno tišino moti le dihanje tovariša, ali bitje lastnega srca. Vse daleč naokrog spi zaslužen sen, le v Erjavčevi koči, tam prek na Vršiču še sveti lučka in nam naznanja, da nismo čisto sami v tem od lju- di odmaknjenem, zasanja- nem kraljestvu. Ko takole

zaviti v slonove noge, vesto- ne in bivač vreče čakamo jutra, obujamo spomine na pretekla dni.

Ni še minilo teden dni, ko mi je prišel Marjan povedat, da ni dobil dopusta in da Stane in Matic želita mene za plezalnega partnerja. Kmalu smo bili dogovorjeni in pred dvema dnevoma smo se že vzpenjali po strmih po- bočjih proti steni. Ker smo bili skoraj brez opreme, smo hitro napredovali in dosegli ogromno votlino pri začetku naše smeri že zgodaj popol- dan. Tu nas je čakala opre- ma še od prejšnjih poizku- sov. Sonce je toplo sijalo iz popolnoma jasnega neba in ni se nam dalo počivati. Na-

delali smo prva dva raz- težaja in pustili v njih fiksi- rane vrvi. Ko je sonce zašlo za Prisojnikom, smo odneha- li in se vrnili v votlino. Sle- dila je obilna večerja, saj bomo potrebovali kalorije in pripravili smo se za spanje. Kaj hitro se je stemnilo in iz doline se je potuhnjen, kot ne bi imel čiste vesti, priplazil mraz. Brž smo smuknili v puhovke in slo- nove noge. Komaj smo si še utegnili voščiti lahko noč in že nas je utrujenost pre- magala. Zaspali smo mirno kot doma v postelji, vendar smo bili ob vzhodu ene naj- težjih sten v Julijskih Alpah, ki je bila preplezana še št-

rikrat poleti. Pozimi pa še ne.

Zbudil me je neprijeten občutek mokrote. Zrak, ki sem ga izdihaval, je v bivač vreči zmrznil in mi v obliki ledenih kapljic padal na obraz. Kmalu sta bila budna tudi Stane in Matic in pri- čeli smo s pripravami. Sonce je že ljubeče pobožalo visoke vrhove nad Krnico in Vrši- čem, ko smo z ogromnimi nahrbtniki in še z večjimi zalogami dobre volje in odločnosti, da preplezamo to steno, zlezli iz votline in pri- čeli s prvimi metri stene. Kljub fiksirani vrvi pa ni bi- lo prav nič lahko, ker so nas težki nahrbtniki neusmiljeno vlekli v globino in bili smo

vendar v smeri, ki je že po- leti ocenjena s peto in šesto težavnostno stopnjo, kar brez dvoma zasluži.

Vse okrog nas je bilo že v soncu, le mi smo še vedno drgetali v ledeni sencu in raz- mišljali, vsak po svoje seve- da, o vrednosti in pomenu zimskega alpinizma. Kot po- vsod po svetu se tudi pri nas najbolj cenijo zimski plezal- ni vzponi in pri izboru čla- nov odprav polagajo največ pozornosti prav na zimske vzpone. Vendar pa je najla- že govoriti in delati načrte, težje pa jih je potem uresni- čiti. No, mi smo bili v ste- ni in neizprosna resničnost nam je pregnala iz glav vsa- ko pobožno misel na to, kaj bi dal na primer za eno sa- mo urico smučanja na Vrši- ču, kjer je tako zapeljivo si- jalo sonce, ali pa za toplo sobo in seveda za steklenico piva. Šele trije raztežaji so bi- li za nami, sonce pa je že

začevalc lo, ogro- ple. Temu male že ko. Stan- da našel. Kam ko oz v sn- čje bila konih : smi priv steno i: tega jul šas čokc se ni n daga, k- vse vre- sp. Kmal- ke se mi- nteh sp- šedajlo- kaj pa mavi ju- penil pr- nana- rebo k- tlin in z- gas dru-

»Prav gotovo tudi zaradi tega... Toda, umetnost je kakor kaleidoskop, ki nam pokaže vselej nov ornament, čeprav nastaja iz družbe istih kamenčkov. Od premika teh kamenčkov je odvisna zrcalna podoba, spremenjena v ornament, ob katerem uživamo. Družba, vselej drugačni spremenjeni položaj kamenčkov, prav gotovo ni nekaj, kar bi bilo vredno občudovanja, marveč njihova zrcalna podoba med kotoma zrcalc v umetnikovi duši, zrcalc, ki iz kaosa kamenčkov, ustvarita harmonično podobo, ornament, vselej enkrat in neponovljiv... A ostaniva pri Thakurjevi misli, ki seveda ni za nikogar obvezna, je pa lahko izhodišče za razmišljanje... Rabindrath Thakur išče razlago eksistence umetnosti in se vprašuje ali umetnost biva zaradi kakšnega socialnega smotra, ali zato, da nam nudi estetske užitke, ali pa je nastala iz potrebe, da z njo izrazimo svoje bistvo.«

»Brez dvoma, vse troje.«

»Indijski estetik, tako pravi Thakur, je bilo vedno jasno, da je veselje, brez dvoma pojmovano kot veselje nad sprostitvijo nečesa, kar nas je težilo ali napolnjevalo z občutji do prekipelosti, — da je to veselje duša umetnosti. Torej je bilo vedno jasno, da je 'veselje', pojmovano kot sprostitvev umetnikovega ustvarljivega gona ali pa kot podoživljanje umetnikove stvaritve, umetnost, oboje pa, kakor praviš ti, podoživljamo ali ustvarjamo s čutom...«

»Da, s čutom, ki naj bi bil kompas tega, kar hoče povedati in izpovedati.«

»Tudi Thakur ima umetnost za čustvovanje v dobrem in zdravem pomenu besede. Torej občutje in ne čustvenost v solzavem pomenu besede.«

»Jaz bi rekel preprosto: sleherni pisatelj piše to, kar čuti.«

SIVO MESTO

»Prav gotovo, drugače bi ne mogel biti pisatelj ali kak drug umetnik. Umetnik pa je človek s potencirano občutljivostjo, ki je kriva prevelikega notranjega bogastva, ki se kopiči v njem, dokler se ne nakopiči v ustvarjalno tesnobo, ki terja sprostitve in išče obliko, ki pa ne služi ohranitvi tega notranjega bogastva za ohranitev samega sebe, marveč zato, da se lahko vsebina ustvarjenega razdaja drugim. Kakor vsa kultura, tako pravi Thakur, tako je tudi umetnost izraz, tvorba prekipajočih sil človekovih. V vsakdanjem življenju izražamo svojo osebnost ali jo vsaj skušamo izraziti in uveljaviti, toda če se je v nas nakopičilo kako veliko mogočino in vsa druga čustva oplajajoče čustvo, tedaj kipi naša osebnost: razkrila bi rada svoje bistvo, samo zaradi razkritja in razodetja samega.«

»Tudi to je res. Tudi, če gledam s svojega sociološkega stališča do umetnosti, je moja umetnost, če jo že smem tako imenovati, razkrivanje mojega socialnega, delavskega bistva, občutja in odnosa do sveta in razodetja, ki bi ga rad dal drugim, predvsem takim, ki čutijo, da je v svetu nekaj narobe, a še vedno tavaajo v megli, zakrivajoči pogled v odrešitev in še vedno ne vidijo redkih luči, ki jim to pot k odrešitvi kažejo. Rad bi, da bi sleherni delavec, sleherni delovni človek, sam postal luč rodu, ki prihaja za nami in ki naj bi spoznal vso našo nesebičnost, požrtvovalnost in pripravljenost na žrtve, kadar bi mu kdo ogrožal njihove pravice, jih omejeval s svojo sebičnostjo in pohlepom ter jih zasužnjeval. Rad bi, da bi redke luči v sivem mestu postale kres, ki bi razbil temo, in da bi ta kres nikoli ne ugasnil v sebičnosti in pohlepu posameznikov,« razmišlja mimogrede Tone.

Mladi lekarnar pa medtem nadaljuje svoje misli in jih navezuje na svojega najbolj priljubljenega in čislanege indijskega filozofa in pesnika Rabindratha Thakurja.

»Umetnost, to je razkrivanje in razkritje človekovega bistva, razodetje njegovih misli in spoznanj, ki niso samo njegova, ker so pogojena tudi v slehernem drugem človeku; le prebuditi jih je treba.

Tako se poraja in človek pri tem pozablja na svoje zahteve, na svojo sebičnost, na svoje koristi. Tedaj, vidiš, Tone, kako pesniško izpoveduje to Thakur: 'Tedaj skušajo vrhovi naših svetišč (pomisli na lepe indijske pagode, Tone!) poljubiti zvezde in glasovi naše glasbe dognati globino neizrekljivega', česar ne morejo izpovedati ne barve ne besede... In dalje: 'Ker je torej smoter umetnosti izraz osebnosti, ne toliko kake abstraktne ideje ali dejstva, ki se ne da razčleniti, se umetnost nujno poslužuje izraznih sredstev, posebno slikanja in zvokov.' To pa je pripeljalo (zlasti pri nas v Evropi, poudari lekarnar) do one domneve, da je cilj umetnosti ustvarjati lepoto, toda LEPOTA JE ZA UMETNOST SAMO SREDSTVO in njen končni smisel.«

»S tem se v celoti strinjam, čeprav sem samouk in delavec in se šele učim pisati. Z vsakim novim delom sproti se učim... Ko bi bil izobražen kakor ti, bi mi bilo pisateljsko delo lažje.«

»Nikar, pozabljaš, da sem lekarnar in da pravzaprav nisem nikoli ljubil farmacije, marveč bi raje študiral slikarstvo. Nič manj cehovsko ni bilo pojmovanje mojih staršev, kakor je bilo pojmovanje tvojega očeta. 'Lekarnar boš', mi je rekel. Lekarnar je bil njegov oče, lekarnar je bil on in lekarnar sem moral postati tudi jaz, ker pač ni hotel, da bi z lekarniške table izginilo naše ime. Vseeno pa slikam. Vselej, kadar sem prost, slikam. Lahko bi pustil in se posvetil samo slikarstvu. Toda, zato sem prelagoden. Nimam poguma. Ti ga imaš več. Ti se boš prebijal tudi kot pisatelj. Pogumen si in tvoje pisanje ima tudi svoj cilj.«

»Brez tebe bi o umetnosti le malo vedel. Ti si mi odkril že veliko in mi še vedno odkrivaš veliko novega in velikega.«

»Dajem ti samo to, kar si prisvajam. To pa bi si tudi ti lahko sam prisvojil. Dar imaš. Za umetnika pa je talent, ki mu ga je dala narava, poglavitno. Brez tega naravnega daru ne napravi nobena akademija ali univerza umetnika. Poeta nascitur, orator fit! Pesnik se rodi in se ne more priučiti govornišva, kakor se ga lahko priuči sleherni. Vidiš, tudi Vincent van Gogh, ki sem ti ga prej omenil, je bil samouk...«

Tone in lekarnar še govorita, Tine pa samo posluša, obenem pa nestrpno pogleduje na uro, saj je minilo že četrte ure in bi, tako je vendar rekel lekarnar, moralo biti zdravilo za mamo že gotovo.

Saj sta kakor ženske, ki ne znajo nehati, kadar se spuste v klepet.

Tako si skoro nespoštljivo ta hip misli Tine.

In res ta trenutek prekipi neka tekočina nad gorilnikom.

»Za vraga, tak sem kakor ženske. Nisem pazil,« vzkligne lekarnar.

In tista tekočina je zdravilo za mamo. Pravzaprav samo eno od zdravil, ki mu jih lekarnar daje.

»Samo šestdeset dinarjev imam, gospod! Pravzaprav samo štirideset. Dvajset dinarjev je Tonetovih,« se Tine zboji, da bo imel premalo denarja.

Toda lekarnar samo zamahne z roko.

»Plačal boš, kadar boš imel zaposlitev.«

»To bo še dolgo trajalo,« Tine povesi glavo.

»Kadar bo, pa bo!«

»Lahko bi vam odslužil s kakim delom, če potrebujete.«

»Trenutno ne. Delo na vrtu sem obljubil že drugemu. Toda zapomni si bom. Kadar bo kaj, ti bom sporočil po Tonetu.«

»Toda vseeno bi rad vedel, koliko sem vam dolžan.«

»Tokrat nič. V zadovoljstvo mi bo, če se bo mama hitro pozdravila.«

Tine pogleda lekarnarju v oči, kakor da se mi-loščine sramuje.

»Ni se ti treba sramovati. Sramujejo naj se tisti, ki so tvoje revščine krivi. Drugo bi bilo, ko bi bil lenuh. Potem bi te zaničeval tudi jaz. Tonetov znane si. In Tone je človek! Ravnaj se po njem.«

Pa ne da bi bil lekarnar »vregovec«?

Tako se vprašuje, ko s Tonetom zapuščata lekarno.

»Dober človek,« pravi in potem pogleda od strani Toneta. »Rekel bi, da je ta tudi naš?«

»Cigav?« ga Tone ne razume ali pa ga noče razumeti.

»No, naš! Tak, kakor si ti ali Vreg ali kakor je bil moj ata!«

se vrnemo v Mojstrad tam po dolini Radovljico. Nas je prepričevala, Nemci napadli Hrušici, Štimnikar in jaz vročniku svetovali, naj po dolini Radovne, primerna za vožnjo z bilom. Kmalu smo se i dalje proti Hrušici. Minut smo dospeli Belega polja.

na avtomobil

100 do 150 metrov odni strani, kjer so rasle redke smreke, so mci napadli z bližine rov z mitraljezom in i. Vrhunc je zavrl kolikor je mogel in al hitrost toliko, da hko začeli skakati iz bila. Prvi je skočil po ker je bil na prededežu. Jože se je pri iz avtomobila mo-rl na volan in ga pri rnil na desno; takrat di jaz kot zadnji sko-avtomobila. Pred me je prekopal avtomose ustavil na železniški Valjal sem se za avto-

mobilon do proge in tam dohitel Štimnikarja ter vojaka iz Srbije. Pohitel sem naprej do železniške postaje na Hrušici in od tam telefoniral poveljstvu v Radovljici o položaju na Hrušici. Rečeno mi je bilo, naj počakam na Hrušici odred vojakov, ki bo prišel na pomoč. Vrnil sem se zopet do avtomobila, toda nobenega vojaka več ni bilo v bližini. Tudi o Vrhuncu nisem vedel, niti sumil, da z njim ni kaj v redu. Nekaj časa sem vseeno stikal naokrog, če ne leži morda kje ranjen in mu je potrebna pomoč. Nad cesto sem zaslišal nemško govorico, zato sem se zopet previdno vrnil na Hrušico. Tudi tam je vladala zmeda. Domačin in vojak so bili razburjeni, pripovedovali so mi o mrtvih vojaki pri predoru ter o napadu. Bila je strašna noč, polna negotovosti. Zato smo bili zelo veseli, ko smo zaslišali tovrnjake, ki se nam približujejo. Kapetan Petrovič je prišel z večjo skupino vojakov. Ko sem mu povedal, kje sem slišal nemško govorico, je obkolil to področje.

— kraljestvo VI. stopnje

čevalo svoj lok in sili-ogromna Prisojnikova e Temne sence so se po-ale že visoko iz Krnice, » Stane javil od zgoraj, » kot zadnji stopil na v »v sneg izkopano poli- » bila že trda tema. Po » njih pripravah bivaka » ni privoščili večerjo, se- » no iz konzerve pašte- » go juhe in kave, pome- » s čokolado. Najedli smo » ni nam preostalo nič » ga, kot da smo izginili » e vreče za bivač in za- » » Kmalu je bilo na biva- » e mirno, le tiho sope- » eh spečih prijateljev je » ajalo prisotnost ljudi.

aj pa takole pričakuje- » rvi jutranji svit, ki bo » nil pričetek že tretjega, » nega dne v steni. In » ebo kmalu postane sve- » in zvezde ugašajo dru- » drugo, na vzhodu pa

se iz rahlih meglic dvigne žareča krogla. Sonce, ta naravni vir energije, ki ga znanstveniki suhoparno uvrščajo med mrtvo materijo, nam tukaj v mrzli steni pomeni vir toplote in življenja. Hvaležni smo materi naravi, ki nam je naklonila lepo vreme. Ko nas opoldan, ko smo dva raztežaja nad bivakom, ogrejejo sončni žarki, pozabimo na vse tegobe zimske noči in se počutimo, kot da smo s toploto dobili krila in nam nič več ne more preprečiti poti do vrha. Vendar nas stena nad nami prisili k trdemu delu in po petih raztežajih že zopet v temi pripravljamo naš tretji bivak, ki ga predstavlja ozka polička pod previsno zajedo, ki je ključ smeri. Torej se bo jutri pokazalo, če smo se zastonj trudili sem gor, ali pa bomo uspeli. (nadaljevanje prihodnjič)

Stanovanjsko varčevanje

V letu 1965 je zvezna skupščina sprejela resolucijo o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva. Resolucija je pričetek stanovanjske reforme, ki je sestavni del celotne gospodarske reforme. Z različnimi zakoni, ki so sledili resoluciji smo pričeli uresničevati cilje in načela, vsebovana v resoluciji, o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva.

Prenehali so obstojati takratni stanovanjski skladi, njihov denar in obveznosti pa so prevzele poslovne banke v smislu načela, da je treba financiranje stanovanjske graditve čim bolj vključiti v splošni kreditni in bančni mehanizem.

Banke so takoj v začetku izvajanja stanovanjske reforme pričele z akcijo, kako zagotoviti trajne vire denarja za financiranje stanovanjske graditve in razviti vse oblike mobilizacije dodatnih virov za financiranje, predvsem nalaganje namenskega denarja delovnih in drugih organizacij v banko in namensko varčevanje bodočih uporabnikov stanovanj in graditeljev lastnih stanovanjskih hiš.

Banke so to urejevale s posebnimi pravilniki, ki so se med seboj razlikovali. V lanskem letu pa so se poslovne banke v Sloveniji sporazumele in sprejele enotni pravilnik o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo, ki je v veljavi od 1. januarja 1969. Po tem pravilniku so pogoji za stanovanjsko kreditiranje enaki pri vseh bankah v Sloveniji.

Triletna izkušnja nam kaže, kako močno se je že uveljavilo varčevanje za stanovanjsko gradnjo. Varčevalci pa so zaradi različnih pogojev kreditiranja v posameznih bankah izgubljali mnogo časa za iskanjem ustrežnejših pogojev. Sedaj to ni več potrebno.

Po novem in enotnem pravilniku so pogoji za pridobitev in odplačevanje kredita ugodnejši za tiste varčevalce, ki varčujejo na daljši rok. Tako tudi lahko skromnejši varčevalci uresničijo svoje želje za nakup, ali gradnjo stanovanja. Samo Gorenjska kreditna banka je do konca leta 1968 sklenila že prek 1300 pogodb za stanovanjsko varčevanje, število varčevalcev pa stalno narašča.

Čeprav smo v razmeroma kratkem času pridobili ogromno varčevalcev za stanovanja, pa vseeno ne moremo reči, da je pri nas stanovanjsko varčevanje že ukošenjeno in načrtno. Mnogokrat se še dogaja, da nekdo, ki si želi kupiti ali zgraditi lastno stanovanje, s težavo prihrani nekaj denarja, si nato pridobi lokacijsko in gradbeno dovoljenje ter takoj prične z gradnjo. Včasih mu pri tem nekoliko pomaga s posojilom njegova delovna organizacija. Graditelj navadno računa le s tem, da hišo dograди do strehe, češ potem bo pa že šlo nekako. Dobro pa vemo, da gradnja do tretje faze pomeni največ 30 % do 35 % vrednosti hiše ob

vselitvi. Podjetje, ki je delavcu pomagalo s posojilom, se je sicer s tem rešilo prisilca, vendar njegov stanovanjski problem še nekaj časa ni rešen in tako ostajajo stanovanjske hiše nedograjene ter znaša poprečna gradnja hiše 4 do 7 let.

Z varčevanjem v banki še zlasti pa z združenim varčevanjem skupno z delovno or-

ganizacijo, lahko interese za gradnjo in nakup stanovanja skrajšajo čas za pridobitev stanovanja najmanj za polovico.

Poglejmo samo preprost primer, ki nam v številkah nazorno pokaže gornjo trditv:

Varčevalec je sam prihranil 10.000,00 N din in jih za dve leti vezal v banki. Istočasno mu je tudi njegova delovna organizacija posodila 20.000,00 novih din ter jih zanj vezala v banko. Poleg tega se je varčevalec obvezal, da bo v teh dveh letih mesečno vložil v banko še po 300,00 N din.

Po pravilniku o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo bo delavec po dveh letih razpolagal z naslednjim denarjem:

Enkratni plog	10.000.—	20.000.—	120 %	36.000.—	66.000.—
	Lastna sredstva delavca	Sredstva (posojilo) podjetja	Kredit v banki		SKUPAJ
N din 300.—	7.200.—	80 %	5.760.—		12.960.—

2 leti mesečno varčevanje po

SKUPAJ	17.200.—	20.000.—	41.760.—	78.960.—
--------	----------	----------	----------	----------

Bančni kredit z 2 % obrestno mero bo delavec odplačeval 12 let ali mesečno N din 327.65 in pri podjetju (recimo 20 let po 1 %) ali mes. N din 92.15

Skupaj mesečno N din 419.80

Čim daljša je varčevalna doba oziroma vezava denarja v banki, tem ugodnejši so kreditni pogoji, dobi se več kredita za daljšo dobo.

Če se v prednjem primeru varčevalna doba podaljša le na tri leta, potem po treh letih varčevalec razpolaga z naslednjim denarjem:

1. lasten denar	N din 20.800.—
2. posojilo podjetja	N din 20.000.—
3. kredit pri banki na oba zneska	N din 62.040.—

Skupaj N din 102.840.—

Če bi mu podjetje odobrilo posojilo pod istimi pogoji t. j. za 20 let po 1 %, bi odplačeval mesečno N din 92.15 bančni kredit pa bi odplačeval po 2 % obrestni meri 18 let ali mesečno N din 343.50

Skupaj mesečno N din 435.65

Z gotovostjo lahko trdimo, da bo stanovanje, ki ga gradi delavec na tak način, da svoj lasten denar in denar podjetja varčuje pri banki, vseljivo prej, čeprav bo prišel z gradnjo dve ali tri leta kasneje. Če pa upoštevamo še delovnost, prizadevnost, iznajdljivost in gospodarnost naših ljudi, potem je realna vrednost vloženega dinarja v gradnjo še večja.

Člani delavskih svetov oziroma člani komisij, ki rešujejo stanovanjske probleme, bi se morali podrobno seznaniti z določili enotnega pravilnika za stanovanjsko gospodarstvo in navajati olane delovnih skupnosti, da varčujejo za gradnjo stanovanj, istočasno pa skrbeti v podjetjih, da vsak ustvarjen dinar, namenjen za stanovanja delavcev naložijo v banko ter si s kreditom povečajo možnosti za reševanje stanovanjskih problemov svojih delavcev.

V tem sestavku sta navedena le dva primera, kako je možno »oploditi« svoj privarčevani dinar ali denar pod-

jetja z bančnim kreditom. Pravilnik o posojilih za sta-

novanjsko gospodarstvo vsebuje o tem podrobna določila in lahko dobite vsa poja-

nila v vseh poslovnih enotah Gorenjske kreditne banke. S. T.

Lovro Albreht umrl

Na Koroški Beli je po hudi in težki bolezni v 67. letu starosti umrl Lovro Albreht, borec in komunist. Rojen je bil 7. septembra 1902 v Dolenjem brdu, na Jesenice pa je prišel leta 1924, ko je dobil prvo zaposlitev v Železarni. Leta 1925 je postal član SMRJ in bil v tej organizaciji namestnik obratnega zaupnika ter predsednik sekcije na prometu. Kot zelo načitan in zaveden delavec je bil sprejet tudi v KP. Pred vojno je sodeloval z Jožetom in Poldetom Stražarjem, Gregorčičem, Bokalom, Federlom, Albionom Pibernikom, učiteljem Svetinom iz Žirovnice, Smidom, Jankom Nočem, Žumrom in drugimi. Aktiven je bil pri razširjanju partijske literature in pri zbiranju rdeče pomoči. Leta 1935 je bil član stavkovnega odbora, na terenu Javornik — Koroška Bela pa aktiven pred

občinskimi volitvami, na katerih je bil za župana izvoljen Vencelj Perko.

Njegova revolucionarna dejavnost ni bila po volji takratnemu režimu. Zato je moral skupaj z drugimi člani KP in še z nekaterimi drugimi naprednimi delavci na »orožne vaje«, ki pa v resnici niso bile orožne vaje, ampak taborišče za politične zapornike v Medjuričju pri Ivanjici. To je bilo tik pred začetkom druge svetovne vojne. Takoj po prihodu okupatorja je postal aktivist Osvobodilne fronte, leta 1944. pa je odšel v partizane. Po osvoboditvi je bil aktiven v številnih družbenopolitičnih organizacijah na terenu. Bil je občinski odbor- nik, leta 1952 pa tudi član delavskega sveta Železarn. Kot predsednik komisije za zgodovino pri Združenju zveze borcev NOV je zbiral zgodovinski material in ga tik pred smrtjo izročil muzeju NOB. Na Javorniku in Koroški Beli skoraj ni bilo organizacije, da bi ne sodeloval z nasveti in bil tudi organizator.

Sredi februarja je moral zaradi bolezni v bolnišnico, vendar zanj ni bilo pomoči. Na zadnji poti ga je spremljalo veliko borcev in aktivistov, od nje- ga pa sta se zadnjič poslovila Lojze Tišev in imenu Društva upokojencev, France Treven pa v imenu družbenopolitičnih organizacij.

Ob 100 - letnici slovenskega gasilstva

Letos vsi slovenski gasilci slavimo stoletnico prvega prostovoljnega gasilskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1769 v Metliki. Ob tem jubileju bi rad napisal nekaj o razvojni poti gasilcev naše Železarnice, ki tudi letos slavi svojo stoletnico.

V krajih, kjer se je razvijalo fužinarstvo pri nas na Gorenjskem, so že imeli pred 140 leti takratni fužinarji ne- kakšne požarne brambe in to v Bohinju, na Javorniku, na Stari Savi, v Kropi, Železnikih in Kamni gorici. V Bohinju še danes hranijo brizgalno iz leta 1833, ki so jo kupili takratni fužinarji. Številne požarne katastrofe pa so razvoj gasilstva še pospešile. Osnovna naloga požarne brambe je bila pomagati svojemu bližnjemu v ne- sreči in varovati narodno premoženje. Ta humana ideja je vplivala na ustanavljanje novih prostovoljnih gasilskih

društev. Za to idejo so se pri nas na Gorenjskem zavzemali: Ivan Rus z Bleda, Ivan Fister iz Radovljice, Ivan Finžgar iz Zabreznice, Franc Lavtežar z Dovjega, Jakob Jan iz Gorij in Jože Dornik iz Trzica. Prva prostovoljna požarna bramba je bila ustanovljena v Škofji Loki leta 1875, štiri leta kasneje 1879 v Kranju, v Begunjah pa leta 1882.

Veliki požari na Gorenjskem so narekovali takratni gospodi KID, da ustanovi prostovoljno požarno brambo, ki je bila ustanovljena leta 1882 v Bohinjski Bistri-

ci. Ustanovitelj prve požarne brambe v Bohinju je bil sin tamkajšnjega fužinskega inženirja Böckla, za prvega poveljnika pa je KID imenovala Matevža Bevca.

Takratna četa je štela 63 mož, med katerimi sta predvsem znana Nikolaj Bernard in Luka Šoberle. Ta dva sta sama v tovarniški delavnici izdelovala sekirice, lestve in ročne črpalke, s čemer sta veliko pripomogla k novoustanovljeni požarni brambi. KID jim je odredila gasilske prostore za orodje in drugo opremo. Te prostore pa so bohinjski gasilci uporabljali tudi za družabne in kulturne namene. Ustanovili so tamburaški zbor in godbo na pihala, ki je bila znana po vsej Gorenjski. Kljub temu, da je bila požarna bramba v Bohinju zelo močna za takratne razmere in je imela gasilske prostore v neposredni bližini takratnih fužin, so 7. oktobra 1890 fužine pogorele do tal, kar je bilo usod-

Vztrajno, uporno in skrajno potrpežljivo delati

V sredo, 23. t. m., je bil ponovno izvoljen za predsednika Skupščine občine Jesenice France ŽVAN, ki smo ga ob tej priložnosti prosili za kratek razgovor.

UREDNIŠTVO: Prihodnja mandatna doba, ki je pred vami, bo glede na sanacijo Železarne, oziroma poslabšanje njene ekonomske moči, zahtevala tudi v prihodnje v manjšim obsegom denarja v občinskem proračunu dobro in učinkovito gospodariti. Hkrati pa se postavlja pred skupščino in njene organe nalogo, da se še bolj intenzivno ukvarjajo s hitrejšim razvojem ostalih dejavnosti. Tovariš predsednik, zanima nas, katerim ostalim dejavnostim bo potrebno v prihodnjih štirih letih posvetiti največ pozornosti?

Odgovor: Težaven gospodarski položaj naše Železarne za skupščino občine ni kaj takega, kar bi bilo povsem novo in bi nas šele zdaj postavljalo v položaj, ko bo treba »z manjšim obsegom

denarja dobro in učinkovito gospodariti. Takšno stanje traja že osemindvajset mesecev, saj je bila naša skupščina dobri dve leti med najbolj »suhimi« v Sloveniji. Obračali bomo vsak dinar, kakor smo ga doslej in mislim, da ni nobenega razloga za pesimizem. Gospodariti mislimo tako, da bomo čim bolj koncentrirali denar, se odločali za dokončne in generalne rešitve ter se ogibali improvizacijam v komunalnem gospodarstvu, še naprej uveljavljali občinsko skupnost kot odprt gospodarski prostor za naložbe in poslovanje slovenskemu in jugoslovanskemu gospodarstvu, da bomo še bolj gibčni pri pritegovanju investicijskega denarja z drugih regij in republik, da se bomo pametno poslovno povezovali in na ta način omogočali hitrejši go-

spodarski razvoj naše občine. Moja in, mislim, skupščinska prizadevanja bodo posvečena doseganju likvidnosti in rentabilnega poslovanja Železarne, intenzivnemu razvoju kovinske predelave, ustvarjanju manjše predelovalne industrije, pospeševanju družbene in zasebne obrti, nadaljnjemu razvoju trgovine in prometa ter prav posebno ustvarjanju materialnih pogojev za razvoj turizma. Takšni usmeritvi so že položeni, po mojem mnenju, solidni temelji, vendar ni pričakovati vrhunskih uspehov čez noč. Treba bo vztrajno, uporno in skrajno potrpežljivo delati. Mislim, da smo že v preteklem mandatnem obdobju dokazali, da to hočemo in znamo. Če bo tudi v bodoče tako, uspehi ne morejo izostati.

UREDNIŠTVO: V smernicah razvoja gospodarstva in družbenih služb občine Jesenice za leto 1969 je med dolgoročnejšimi cilji gospodarskega razvoja poudarjeno tudi razvijanje trajnejših in širših poslovnih sodelovanj in integracijskih procesov. Ali bi nam lahko povedali nekaj več o širših poslovnih sodelovanjih in integracijskih procesih?

Odgovor: »Od širših poslovnih sodelovanj« smo ta hip še zelo daleč. Daleč, če imamo v mislih sodelovanje našega in inozemskega denarja (ker svojega nimamo ali skoraj nimamo), snovanje združenj ali delovnih organizacij z nad desetmilijardnim letnim prometom in podobno. Mimo takšnih pa je v teku precej »skromnih« prizadevanj za manjše integracije in poslovno sodelovanje. Če jih nekaj naštejemo, bo hitro jasno, kolikšne so njihove dimenzije in »dometi«. Nekdanje zdravilišče »Franc Rozman« v Gozdu, ki je moralo čez noč prenehati poslovati

iz virov socialnega zavarovanja in preiti na komercialni turizem, se je združilo z Ljubljana-transportom, podjetje »Cokla« na Blejski Dobravi se je združilo s tovarno čipk in vezenin na Bledu (prvi rezultat te integracije je dal novih 40 delovnih mest za žene, prizadevanja pa teko v smeri, da bi v letošnjem in prihodnjem letu ustvarili vsaj še dvakrat toliko delovnih mest), nekdanji »Universal« se je združil s Kovinotehno v Celju že pred časom in danes ustvarja skoraj popetorjen promet ter zaposluje še enkrat več ljudi (razen tega je matično podjetje zgradilo 5.000 kvadratnih metrov skladiščnega prostora na plavškem travniku), podjetje »Kovinar« je pred nedavnim podpisalo pogodbo z italijansko tovarno žičnic Graffer (prodajalo bo žičnice te tovarne v Jugoslaviji in se vključevalo v kooperacijo pri njihovi proizvodnji ter organiziralo ustrezen servis), v konzorciju za izgradnjo druge etape turističnih objektov v Kranjski gori je zdaj združenih 11 delovnih organizacij, ki razpolagajo z nad desetmilijardnim poslovnim skladom in so kreditno sposobne za najetje skoraj štirimilijardnih kreditov, vodimo razgovore z neko hotelsko hišo za osnovanje podobnega konzorcija za hotelsko gradnjo v naši občini, s poslovnim združenjem »Agromakedonija« se dogovarjamo o poslovnem sodelovanju na področju oskrbe našega tržišča z drobno kmetijsko mehanizacijo in podobno. Vidite, tole, kar sem naštel, in marsikaj podobnega kaže na to, s kakšnimi integracijskimi procesi in oblikami poslovnega sodelovanja se ukvarjamo. Razen tega je v teku združevanje slovenskih železarn, čemur smo mor-

da v pretečenem obdobju posvetili premalo pozornosti. Poleg povedanega in tistega, kar še ni dovolj zrelo za pri-povedovanje (da si ne bi kdo tolmačil kot neuspeh, če ne bo uspelo — saj menda vsi vemo koliko tveganja je v poslovnem svetu), pa mislim, da je naša zelo pomembna naloga, pritegniti v prihodnjem obdobju k nam čimveč investicijskih naložb za vsa tista področja gospodarstva, ki sem jih naštel v odgovoru na prvo vprašanje.

UREDNIŠTVO: Katerim vprašanjem na področju razvoja družbenih služb bo potrebno posvetiti v prihodnji mandatni dobi največ pozornosti?

Odgovor: Nedvomno rasti in razvoju pravih, žlahtnih samoupravnih odnosov znotraj tega kompleksa.

UREDNIŠTVO: Kaj menite glede tega, da imamo v občini lastno radijsko postajo in da ima Železarna svoje glasilo, ali so občani dovolj obveščeni o dogajanjih v občini?

Odgovor: Obveščeni nismo nikoli dovolj. V pretečenem obdobju so naša glasila precej obširno in dokaj točno registrirala delo skupščine občine in njenih organov. V prihodnje pa bi si želel več konstruktivnih kritičnih razmišljanj in razprav. Konstruktivnih v tem smislu, da bi nam pomagala graditi in ustvarjati, da bi dosegli kar najbolj enotno misel tam, kjer gre za naše skupne koristi, da ne bi zamenjavali obrobnege z bistvenim, da posameznim vprašanjem ne bi odmerjali prevelike ali premajhne »absolutne in specifične« teže, da bi pomagali zmagovalni moči argumentov in da bi se ostreje spopadli z depasiranimi, demagoškimi in zameglenimi stališči ter nazori.

no za bohinjski kot. Zaradi hudega vetra je bil požar tako močan, da mu gasilci in vaščani niso bili kos. Le s težavo so rešili fužinski grad, staro Zoisovo uro in ostalo vas. Bohinjske fužine, ki so dajale več stoletij kruha Bohinjcem, ni bilo več. Po tem požaru so se fužinarji preselili na Jesenice, z njimi vred pa tudi gasilci in godbeniki. Po preselitvi obratov iz Bohinja na Jesenice so se le-ti zelo povečali. Bohinjski gasilci pa so povečali tudi gasilsko četo, da bi bili v vsakem primeru čimbolj učinkoviti. Tako so bohinjski železarji postali člani nove gasilske čete na Jesenicah in kot prostovoljni gasilci opravljali svoje gasilsko delo. V tovarni so bili do leta 1920 samo prostovoljni gasilci, ki so dobivali simbolično nagrado za vaje in požare. V tem času so tovarniški gasilci reševali veliko požarov. Leta 1891 je pogorel Trevnov hlev na Jesenicah, leta 1894

je bil velik požar v Gorjah, leta 1900 na Jesenicah, leta 1903 je pogorel kolpern. Na Stari Savi je leta 1906 v žični valjarni izbruhnil požar in uničil devet objektov. Ta požar je pomenil veliko prelomnico gasilstva v tovarni, kakor tudi nadaljnega razvoja tovarne. Tovarniška enota, ki je štela 28 mož, je dobila motorno brizgalno in še drugo moderno orodje.

Požar pa je pospešil tudi nadaljnji razvoj jeseniške tovarne. Iz pogorišča je začela rasti nova modernejša tovarna. Še istega leta je ponovno gorelo v tovarni, leta 1908 je gorelo na Murovi pri Pucu, leta 1909 je gorel Smukov mlin, leta 1914 je bil velik požar na Bledu, 14. 8. 1917 je nastal velik požar ob bombardiranju Koroške Bele. Pri vseh teh požarih in še pri drugih elementarnih nesrečah so sodelovali gasilci tovarne.

Tako so tovarniški prostovoljni gasilci poleg svojega

napornega dela v tovarni opravljali še to humano delo.

Leta 1920 je KID ustanovila poleg prostovoljcev še poklicno enoto. Kmalu za tem so ustanovili še gasilsko desetino na Javorniku. Med ustanoviteljmi je bil Gregor Novak, oče sedanjega poveljnika gasilcev železarne Jesenice. S postavitvijo plavžev in plinovodov v letu 1937 se je pokazala potreba, da tam postavijo stalno gasilsko varnostno in reševalno službo. Ti reševalci na plinovodih so že mnogokrat preprečili zastropitev naših delavcev. Za to težko in odgovorno delo so dobili pohvalo od republiške inšpekcije za delo, kot ena najboljših reševalnih ekip v Sloveniji.

V teh 88 letih prostovoljnega dela in 49 let poklicne službe so se tovarniški gasilci morali nešteto krat odzvati ob raznih požarih in elementarnih nesrečah. V

tem obdobju je bilo toliko požarov in elementarnih nesreč, da je nemogoče vse opisati.

V teh 88 letih, ko so v naši Železarni organizirali prve gasilce, so gasilstvo vodili naslednji poveljniki: Matevž Bevc od leta 1882, inž. Leopold Böck, inž. Šimok, inž. Pehani od leta 1891, inž. Hans od leta 1902, Anton Luckman do leta 1922, Franc Požnen od 1922 do 1932, Karl Lukman do 1943, Anton Bernard do 1945, Janez Gorjanc do 1948, Ljubomir Mijović do 1949. Tega leta je prevzel poveljniško mesto sedanji poveljnik v Železarni Gregor Novak, ki že dvajset let uspešno, nesebično in požrtvovalno vodi gasilce v Železarni. Temu neutrudljivemu poveljniku je uspelo leta 1954, da so zgradili nov sodoben gasilski dom in dobili najodobnejšo opremo. Da so gasilci v naši Železarni najbolj tehnično opremljeni za vse elementarne katastro-

fe, pa se moramo vsi prebivalci občine Jesenice zahvaliti vodstvu Železarne, ki je vsa leta kazalo izredno razumevanje za razvoj gasilstva.

Ob tem skromnem zapisu o gasilcih v naši Železarni pa ne smemo pozabiti tudi na to, da je 30 tovarniških gasilcev sodelovalo v NOB, 10 gasilcev pa je bilo izseljenih v razna taborišča. Svoja življenja pa je darovalo v partizanih sedem članov, eden je bil ustreljen kot talec v Begunjah, eden pa je umrl v taborišču Dachau. Tako je devet gasilcev naše Železarne žrtvovalo svoja življenja za našo boljšo bodočnost.

Danes odred naše Železarne šteje 50 poklicnih in 24 prostovoljnih gasilcev, poleg tega pa je v naši občinski gasilski zvezi še 13 prostovoljnih gasilskih društev, ki imajo vsi isto nalogo čuvati naše družbeno premoženje in pomagati v elementarnih nesrečah.

Joža Varl — st.

Zbori volilcev, razgovor volilci — skupščina občine

(nadaljevanje s prejšnje številke)

Žirovnica

Volilci:

— Želijo pojasnilo, če je gradnja telovadnice v Žirovnici še v programu.

— Zakaj se gradi cesta in vodovod v novem naselju Breznica?

— Zakaj se ne zgradi cesta in vodovod tudi v Mostah?

Odgovori SOB:

— Dograditev telovadnice pri osnovni šoli v Žirovnici je še vedno v programu. Izvajanje tega programa poteka počasneje kot je bilo predvideno, ker se sredstva za te investicije ne zbirajo v skladu s potrebami in programom zadevnih investicij; doslej je bila urejena in povčena posebna osnovna šola na Jesenicah in osnovna šola na Koroški Beli. Ko bo dograjena osnovna šola v Kranjski gori in zgrajena osnovna šola na Plavžu, je v programu povečanje šole in izgradnja telovadnice v Žirovnici. Realizacija tega programa pa je odvisna od dinamike in obsega zbiranja za to potrebnih sredstev.

— Cesta in vodovod v novem naselju Breznica se bo sta gradila iz prispevka, ki ga je dolžan plačati zasebnik v teku enega meseca, ko mu je z odločbo dodeljeno zemljišče za gradnjo zasebne stanovanjske hiše. Odškodnina za m² znaša 4,5 din, za delno ureditev stavbnega zemljišča pa znašajo stroški najmanj 5.742 din; v tem znesku so med drugim zajeti stroški za dograditev stanovanjske ceste, material in montaža vodovodnega omrežja brez hišnih priključkov. Na tem novem naselju bo zgrajenih 27 tipskih stanovanjskih hiš.

— Glede ceste in vodovoda v Mostah so investitorji, ki so gradili stanovanjske hiše na zemljišču SLP, dolžni sami zgraditi vse komunalne priključke do svojih objektov na lastne stroške, kar je eden izmed lokacijskih pogojev za odobritev gradnje. Investitorji pa so po posebnih pogodbah plačali obročno prispevek okrog 2.000 din, vendar le za gradnjo in rekonstrukcijo primarnih komunalnih naprav in za financiranje urbanističnih načrtov.

Plavž II. VE

volivci:

— Zakaj se ne asfaltira Bokalova ulica kot je bilo obljubljeno. Železarna je že dala denar v ta namen.

— Parkirni prostor za tovornjake naj se določi drugje, ne pa pod stanovanjskimi bloki.

— Asfaltiranje Bokalove ulice naj se da v I. plan.

— V proračunu občine naj se določi 100 N din za potrebe socialno šibkih.

Odgovori SOB:

— Asaltiranje Bokalove ulice je v II. prioriteti, kar pomeni, da pride v program I. prioritete v letu 1970; ni znano, da bi železarna nameni denar; prav tako za stanovanjske stavbe ob Bokalovi ulici ni bil plačan komunalni prispevek.

— Parkirni prostori za tovornjake in avtobuse niso bili nikoli določeni pri stanovanjskih blokih; vse vozne in vozila, ki parkirajo na nedovoljenih prostorih, naj občani prijavljajo, skladno z odlokom o komunalnem redu; v času treh mesecev naj se organizira inšpekcija, ki bo zagotovila spoštovanje odloka o komunalnem redu.

— Predlog asfaltiranja Bokalove ulice se lahko osvoji pod pogojem, če ga sprejmeta in potrdita oba zbora SOB Jesenice in hkrati določita, katera dela in denar v enakem znesku bo preložen v leto 1970.

— Socialno šibkim občanom, ki prejemajo podporo, ob smrti pa nimajo nikogar, ki bi bil dolžan prevzeti stroške pogreba, je že sedaj plačnik teh stroškov občina.

Plavž IV. in VI. VE

volivci:

— Problematika otroškega varstva terja gradnjo nove varstvene ustanove ali preureditev stare.

— V programu komunalnih del naj se vnese razširitev ceste na Murovi na odseku od Markežev delavnice do Višnarja.

Odgovori SOB:

— Občinska skupnost otroškega varstva je namenila denar za sanacijo nehygieničnih razmer v varstveni ustanovi na Plavžu; hkrati pa se predvideva izdelava načrtov za gradnjo nove varstvene ustanove na Plavžu.

— Zaradi pomanjkanja denarja niso možna rekonstrukcijska dela na Murovi; predhodno je treba proučiti, če bo zaradi razširitve ceste potrebno in v kakšnem obsegu rušenje stavb.

Plavž III. VE

volivci:

— Na zborih volivcev bi se moralo pojasniti, kateri izmed razstavljenih načrtov je bil sprejet za zgraditev mrliških vežic na Blejski Dobravi.

— Za ureditev zelenic in nasadov se letno troši precej denarja, pri čiščenju in pluzenju snega pa stroji te nasade precej poškodujejo. Podjetje Kovinar bi moralo povrniti povzročeno škodo.

Odgovor SOB:

— Projekt za izgradnjo mrliških vežic še ni bil sprejet.

— Pri čiščenju snega ni možno financirati tudi odvoz snega in se je težko izogniti manjšim poškodbam nasadov.

Sava XI. VE

volivci:

— Tomšičeva cesta naj se prenese iz II. v I. prioriteto in naj se nadaljuje z deli do Prevca.

— Nujno je urediti Razgledno pot in najnujnejšo javno razsvetljavo.

— Pri podvozu na Stražišarjevi cesti je prav tako treba urediti javno razsvetljavo.

— Poostri je treba kontrolno hitrosti vozil na Tomšičevi cesti; vozniki ne upoštevajo omejitve hitrosti.

Odgovori SOB:

— Predlog za Tomšičevo cesto ni mogoče osvojiti; za dokončanje ceste bo potrebno približno še 500 milijonov S din.

— Razgledna pot in javna razsvetljava bo redno vzdrževana.

— Ureditev javne razsvetljave na Stražišarjevi cesti je v II. prioriteti.

— Za kontrolo omejitve hitrosti na Tomšičevi cesti je bil zahtevek posredovan Postaji milice, ravno tako za varnost prometa na ulici V. Kežarja in heroja Verdnička.

Podmežaklja XII. VE

volivci:

— Denar, namenjen za komunalno dejavnost, naj se dodeli krajevnim skupnostim, ne pa komunalnemu podjetju Kovinar.

— Ceste I. reda ni dolžna urejati občina (npr. Plavž), pač pa Cestno podjetje.

— Tokovina naj se ne plačuje Elektro Žirovnici, če bodo luči javne razsvetljave gorele tudi podnevi.

Odgovori SOB:

— KS imajo na razpolago 200.000 za drobno komunalno dejavnost, ostalo pa je ekonomsko bolj smotno, če to opravlja specialna delovna organizacija s svojo mehanizacijo.

— SOB je sofinancirala rekonstrukcijo ceste I/1a pri bolnici in v Mostah, da bi pospešila ureditev najbolj kritičnih prometnih točk v občini in hkrati omogočila angažiranje denarja čestnega sklada SRS.

— Predlog glede tokovine je upravičen in ga je treba realizirati.

Javornik — Kor. Bela

volivci:

— Za Podkočno je treba čimprej urediti vodovod; izkop za vodovod je že napravljen, izkopani jarki se posipajo.

— Savska cesta naj se iz II. prenese v I. prioriteto.

— Pot Novaka Otmarja od ceste I/1a do doma upokojencev je potrebna popravila. Urediti bi se moral tudi odtočni kanal na Cesti B. Kidriča.

— Zaradi pregrade HC Moste se je dvignil nivo vode pri peskolovu na Javorniku. Ko je vodostaj jezov višji od normalnega, priteče voda v kleti bližnjih stanovanjskih hiš na Savski cesti. Prizadej so ta problem že posredovali HC Moste, vendar še ni rešen. Pristojni upravni organ SOB Jesenice naj posreduje pri HC Moste, da se ta del obrežja Save zavaruje.

Odgovori SOB:

— Vodovod v Podkočni je zgrajen že 80 %. Zaradi nastopa zime je bilo delo prekinjeno in bo v maju letos dokončano.

— Pomanjkanje denarja je ovira, da se predlog glede Savske ceste ne more upoštevati.

— Predlog glede poti Otmarja Novaka bo upoštevan.

— Zahtevek zavarovanja obrežja Save bo upravni organ SOB Jesenice posredoval HC Moste.

Javorniški rovt

volivci:

— Za redno vzdrževanje ceste Javornik — Javorniški rovt je potrebno namestiti cestarja s polnim delovnim časom.

— V času, ko cesta ni prevozna, naj bo šolski pouk otrok v Javorniškem rovtu.

— Cepljenje otrok naj se opravi v Javorniškem rovtu.

— Tudi cepljenje psov naj bo v samem kraju.

Odgovori SOB:

— Za namestitev cestarja bo predlog proučen skupaj s komunalnim podjetjem Kovinar.

— Pouk za šolanje otrok iz Javorniškega rovtu je urejen za nižje razrede tako, da je od 1. decembra do 31. marca v svojem kraju. Če zapade sneg tudi izven tega obdobja, se pouk lahko organizira v Javorniškem rovtu. Za izvajanje pouka skrbi osnovna šola Koroška Bela.

— Zdravstvenemu domu Jesenice je bila posredovana želja glede cepljenja otrok v Javorniškem rovtu.

— Veterinarski postaji je bila posredovana zahteva volivcev s predlogom, da se v prihodnje cepljenje psov opravi v kraju samem.

Javornik — Kor. Bela

volivci:

— Čez potok Javornik je nujno zgraditi most, ki je zaradi dotrajanosti podrt.

— Strugo potoka Javornik naj se regulira, ker ob velikih nalivih voda vdira v bližnje stanovanjske hiše.

— Na cesti A. Travnja je treba urediti javno razsvetljavo.

— V drugi fazi naj se uredi Cankarjeva in Prosvetna cesta.

— Volivci na splošno ugotavljajo, da je vzdrževanje cest na Jesenicah oz. Javorniku od KS in komunalnega podjetja Kovinar skrajno slabo.

— Naselje Potoki nima transformatorja, javne razsvetljave, vodovod je v skrajno slabem stanju, vaščani so pogosto brez vode, čeprav vode v zajetju ne manjka. Nujno je treba popraviti most čez potok v zgornjem delu vasi in urediti avtobusno postajo; vaščani so pripravljeno delno s prostovoljnim delom prispevati k obnovi vodovoda.

Odgovori SOB:

— Gradnja mostu čez potok Javornik je predvidena v II. prioriteti.

— Delna regulacija hudournika Javornik je v II. prioriteti.

— Vzdrževanje javne razsvetljave bo urejeno z denarjem za vzdrževanje, zgraditev novega omrežja pa se bo vneslo v II. prioriteto.

— Predlog glede Cankarjeve in Prosvetne ceste bo prav tako upoštevan v II. prioriteti.

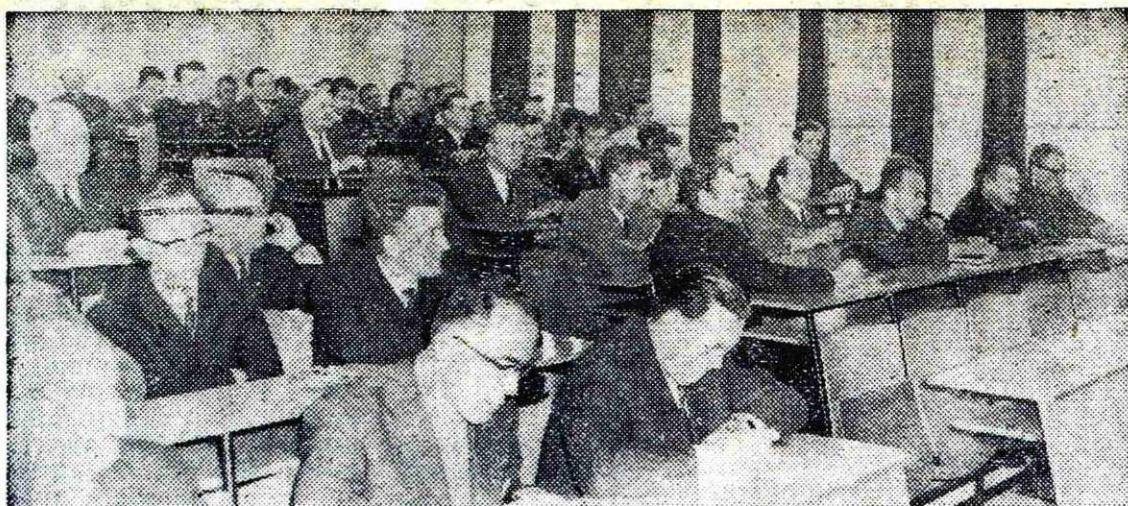
— Slabo vzdrževanje cest gre precej na račun pomanjkanja denarja.

— Ureditev vodovoda in javne razsvetljave (Potoki) bo predlog posredovan ustreznim delovnim organizacijam. Most čez potok v zgornjem delu vasi se bo obnovil v tem letu s sodelovanjem občanov.

Podobna vprašanja, predlogi in nekaj zahtev je bilo izrečenih tudi na zborih delovnih ljudi.

Ta obsežen in posreden dialog na relaciji občani — volivci — SOB Jesenice smo posredovali z namenom, da se seznanijo volivci s stališči, osvojenimi ali neosvojenimi predlogi ter z odgovori SOB Jesenice po obravnavanih vprašanjih.

Menimo, da gre za kvalitetni premik na relaciji občani — volivci in SOB Jesenice, ki kaže, da predlogi ter mnenja občanov niso šla v koš ali v pozabo, temveč so se obravnavala neposredno po končanih zborih volivcev. Če se bo ta praksa nadaljevala, v to smo prepričani, bodo zbori volivcev dobili pomen, ki jim gre. Vibr

Prva seja novoizvoljenih odbornikov SOB Jesenice

France Žvan — še naprej predsednik skupščine občine Jesenice

Izjavljam, da bom služil ljudstvu, da bom vestno in vdano izpolnjeval svoje dolžnosti in varoval čast odbornika in da bom držal se ustave in zakonov, varoval, razvijal in branil demokratične pridobitve narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije in da bom delal z vsemi svojimi močmi za zgraditev socializma, za napredek občine, socialistične republike Slovenije in socialistične federativne republike Jugoslavije.

S temi besedami so v sredo, 23. aprila novoizvoljeni odborniki občinskih skupščin najprej dali slovesno izjavo. Na ločenih sejah obeh zborov Skupščine občine Jesenice so še sklepali o verifikaciji mandatov in izvolili predsednika: za občinski zbor Jožeta Podčobnika, novinarja in za zbor delovnih skupnosti Marjana Jelovčana, direktorja podjetja Vodovod. Zatem pa so odborniki na prvi skupni seji volili predsednika občine in dva podpredsednika. Za predsednika je bil tudi za naslednje štiriletno obdobje soglasno izvoljen France Žvan, za podpredsednika pa sta bila izvoljena France Božič, direktor Zavoda za vzdrževanje športnih objektov in Anton Arh, šef odseka prodaje v Železarni.

Odborniki so zatem skupno z delegati volilnega telesa volili poslance republiške in zvezne skupščine. Za gospodarski zbor republiške skupščine sta bila izvoljena Anton Grošelj, metalurški tehnik in Štefan Nemec, dipl. inž. strojništva, oba zaposlena v Železarni. Za prosvetno-kulturni zbor je bil izmed dveh kandidatov ponovno izvoljen Jože Gazvoda, ravnatelj osnovne šole v Kranjski gori. Za socialno-zdravstveni zbor pa sta bila izvoljena dr. Tomaž Ažman, zdravnik v bolnici Jesenice in Slavko Osredkar, diplomirani pravnik, zaposlen pri Stanovanjskem podjetju Jesenice. Enako so opravili tudi volitve zveznih poslancev, katere pa so volili v vseh gorenjskih občinah, ki so predstavljale enotno volilno enoto. Za poslance gospodarskega zbora zvezne skupščine je bil izvoljen Franc Branišelj, direktor LTH Škofja Loka, za prosvetno-kulturni zbor Ferdo Bem, direktor ZPPS Kranj, za socialno-zdravstveni zbor pa dr. Janez Pevc iz zdravstvenega doma v Škofji Loki. Ti trije so tudi v naši občini dobili večino.

V RADOVLJICI ZA PREDSEDNIKA IZVOLJEN STANKO KAJDIŽ

Po enakem vrstnem redu so potekale volitve tudi v sosednji radovljiški občini. Na ločenih sejah obeh zborov so izvolili za predsednika občinskega zbora inž. Janeza Smitka iz Kroke, za zbor delovnih skupnosti pa inž. Elzo Osterman, direktorico banke v Radovljici.

Na skupni seji so nato za predsednika skupščine občine soglasno izvolili Stanka Kajdiža, za podpredsednika pa Nika Habjana, direktorja lovišča Triglav. Volili so tudi poslance republiške in zvezne skupščine. Za gospodarski zbor republiške skupščine sta bila izmed treh kandidatov izvoljena Franc Cuznar, računovodja v LIP Bled in Jože Kapus, direktor Zavoda za pospeševanje in razvoj turizma na Bledu, za prosvetno-kulturni zbor izmed dveh kandidatov Jože Bohinc, ravnatelj osnovne šole v Gorjah in za socialno-zdravstveni zbor prav tako izmed dveh kandidatov že dosedanji poslanec dr. Borut Rus, šef zdravstvene enote na Bledu. Pri volitvah zveznih poslancev so Franc Branišelj, Ferdo Bem in dr. Janez Pevc tudi v radovljiški občini dobili večino.

V sredo je bilo opravljeno še zadnje dejanje, ko so bile opravljene še volitve poslancev republiške in zvezne skupščine. Preostane edino še, da republiške skupščine izvolijo svojo delegacijo za zbor narodov. Če se še na kratko ozremo na neposredne volitve v jeseniški občini potem lahko ugotovimo, da je bila pri volitvah odbornikov zbora delovnih organizacij udeležba 88,63 %, ali v posameznih skupinah: prosvete in kulture 96,71 %, zdravstva in socialnega varstva 95,93 %, državni organi, družbene organizacije in društva 94,29 %, gospodarstvo 88,07 % in v podskupini kmetijstva 80,11 %.

Pri volitvah odbornikov za občinski zbor je volilo 88,99 odstotka vpisanih volivcev. Najboljšo udeležbo so zabeležili v Ratečah 92,24 %, na Dovjem, v Mojstrani in na Hrušici 91,89 %, v Planini pod Golico 91,17 %, Na Blejski Dobravi 90,98 %.

Na Koroški Beli je bila udeležba 88,88 %, na Jesenicah Sava 88,10 %, v Kranjski gori 87,95 %, na Jesenicah — Plavž 87,85 %, Podmežaklj 87,17 %, najslabši odziv volivcev pa je bil v Zirovnici 85,97 %.

V občinsko skupščino je bilo izvoljenih 74 odbornikov, med katerimi so tri ženske in en mladinec. Do 25 let je en odbornik, od 26 do 30 let 8, od 31 do 39 let 22, od 40 do 54 let 37 in nad 55 let šest odbornikov.

Po šolski izobrazbi sta z nedokončano osnovno šolo dva, z osnovno šolo in nižjo gimnazijo trije, z nepopolno srednjo šolo sedem, s srednjo šolo 23, z višjo šolo 7, visoko šolo 10 in s tretjo stopnjo fakultete dva. Poleg tega je še 7 kvalificiranih in 13 visoko kvalificiranih delavcev. Po poklicu je 23 delavcev, 13 uslužbencev, 19 inženirjev in tehnikov, 6 prosvetnih delavcev, dva zdravstvena ali socialna delavca, dva pravnik ali ekonomista, 4 zasebni kmetijski proizvajalci, en zasebni obrtnik, 3 upokojenci ter en novinar.

V občinsko skupščino je bilo ponovno izvoljenih 26 odbornikov, 48 odbornikov pa je bilo prvič izvoljenih. Od 74 odbornikov je 42 članov ZK.

T. L.

IVAN ŠPEC

Kurirčkova pošta na poti

Letos naši pionirji že šesto leto sodelujejo v kurirčkovi pošti, ki je postala najbolj priljubljena in množična akcija slovenskih pionirjev. Skoraj ni kraja in ne pionirskega odreda, ki bi ne sodeloval v kurirčkovi pošti.

Za gorenjsko progo je kurirčkova pošta odšla na pot že 7. aprila letos iz Zirov in nadaljevala pot proti Idriji. V soboto 19. aprila ob 10. uri je kurirčkova pošta prispela na območje naše občine. Na Poljanah pri spomeniku so pionirji osnovne šole Blejska Dobrava prevzeli pošto od pionirjev iz Gorij in jo prenesli do Kočne, nato pa izročili pionirjem osnovne šole Tone Čufar, ki je pripravila na šoli kurirčkovi pošti svečan sprejem z mitingom. Še istega dne je bila pošta prepeljana v Rateče, od koder je potem v ponedeljek 21. aprila nadaljevala pot skozi naselja, se ustavljala na skritih javkah, obšla nevarne zasede in ponovno 22. aprila ob 10. uri prispela na osnovno šolo Prežihov Voranc na Jesenice. Od tu so jo pionirji prenesli na posebno šolo in naprej skozi Trebež na Koroško Belo. V sredo, 23. aprila ob 11. uri so pred Prešernovo hišo v Vrbi pionirji iz Zirovnice izročili pošto pionirjem iz Radovljice. Kurirčkova pošta nadaljuje

pot proti Ljubljani, kjer bo 21. maja svečan zaključek, nato pa jo bodo ponesli naprej proti Beogradu k tovarišu Titu, za njegov rojstni dan.

Na vseh šolah v naši občini, kjer je imela kurirčkova pošta svoj postanek, so pripravili poseben program, pri katerem so sodelovali tudi člani ZB, ki so pionirjem pripovedovali dogodke iz NOB, kako so partizani — kurirji prenašali pošto in povezovali s tisočermi nitmi najbolj nedostopne predele naše domovine, kjer se je zadrževala partizanska vojska in tako prispevali svoj delež k zmagi.

Izkušnje osvobodilnega boja so nam v današnjih časih, ko postaja sila orožja čedalje pogostejše sredstvo za urejanje medsebojnih odnosov med državami in narodi izredno dragocene. Zato te izkušnje prenašajmo tudi na otroke in mladino in prav kurirčkova pošta je ena takih akcij, ki prispevajo k temu, da budimo v pionirjih zavest in odgovornost, da se razširi otrokova domišljija samoobrambe.

Prav gotovo vsi skupaj želimo, da bi tudi letošnja kurirčkova pošta v polni meri dosegla svoj namen.

I. Torkar

Urbanistični program občine Jesenice razgrnjen v mali dvorani Delavskega doma

V petek, 25. t. m. so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo urbanističnega programa občine Jesenice, ki ga je po naročilu SOB Jesenice in skladno z zakonom izdelal Urbanistični institut SRS.

Poleg urbanističnega programa je razgrnjen tudi razdalni načrt terase v centru na Jesenicah.

Urbanistični program bo razgrnjen do 15. maja vsak dan od 9. do 12. in 14. do 19. ure.

Ivan Špec — devetdesetletnik

Vsak dan ga še srečavamo na cesti in nihče mu ne bi na pogled prisodil, da jih nosi že toliko na hrbtu. In vendar si je ta mesec naložil že enaindevetdesetega.

Ivan Špec je bil rojen dne 10. aprila 1879 v Dvoru pri Žužemberku na Dolenjskem. Osnovno šolo je obiskoval doma v Dvoru; ko mu je bilo petnajst let, se je šel učiti za ključavničarja v Stražo pri Novem mestu. Kot ključavničarski pomočnik je delal najprej v Kočevju, nato v Gradcu in nazadnje v Ljubljani. Leta 1904 je odrinil čez lužo v Ameriko, kjer je delal v železarstvu. Tu, pravi, smo delali mostove, železna ograjanja za hale in hiše. V Ameriki je zbolel, zato se je vrnil v domovino. Ko se je doma pozdravil, je spet odšel nazaj v Ameriko, kjer se je zaposlil v isti tovarni. Leta 1908 je prišel nazaj iz Amerike in se 17. oktobra 1908 zaposlil v bivši KID kot

strojni ključavničar, kjer je delal skoraj 42 let. V prvi svetovni vojni ni bil, ker je bil kot delavec KID vojašnice oproščen. Sedaj živi na Jesenicah že nad 61 let.

Ivana Špeca smo poznali v tovarni kot zelo sposobnega delavca v njegovi stroki, vestnega in pridnega delavca, v družbi pa kot skromnega človeka, poštenega prijatelja in zato iskanega tovariša.

Ko smo ga vprašali, kako gleda na današnje delo v tovarni, nam je odgovoril, da se je veliko spremenilo v kmetstvu. Dejal je: »Imajo stvari, na katere mi še mislimo nismo upali, ali eno bo pa vedno ostalo, delati bo treba, delati in to vedno bolj strokovno in kvalitetno, ker to zahteva današnja industrializacija ter visoka tehnična konkurenca.«

Ivanu Špecu želimo še mnogo let krepkega zdravja in zadovoljnega življenja!

Učenci osnovne šole Tone Čufar in Prežihov Voranc z Jesenic, so v preteklih dneh uspešno izvedli papirno akcijo

Lepa kulturna manifestacija ob 100-letnici jeseniške železarne

V dneh od 18. do 20. aprila je bil v veliki dvorani Delavskega doma pri Jelenju drugi medklubski festival amaterskega filma, ki ga je organizirala filmska skupina ODEON v okviru prslave 100-letnice jeseniške železarne. Na sporedu so bili amaterski filmi, ki jih je žirija določila za festivalsko listo.

Žirija festivala, ki so jo sestavljali Tine Arko iz Ljubljane, Miha Brun in Bojan Čebulj z Jesenic, Vlado Skarjica iz Zagreba in Mario Subic iz Ljubljane, ni imela lahkega dela pri pregledu 73 amaterskih filmov, ki so jih poslali filmski krožki iz vse Jugoslavije. Teh 73 filmov je bilo razdeljenih v tri vrste in sicer: v dokumentarni film, v igrani film in žanrski film. Za vsako teh vrst so bile podeljene tri medalje: zlata, srebrna in bronasta. Žirija pa je podelila še zlate medalje za najboljšo režijo, najboljšo kamero in montažo. Posebno priznanje so podelili še železarna Jesenice za najboljši film iz teže industrije, Planinska zveza Slovenije za najboljši film s planinsko tematiko, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Jesenice priznanje najuspešnejšemu klubu festivala, občinski svet ljudske tehnike Jesenice priznanje najuspešnejšemu avtorju festivala in trgovsko podjetje Rožca najboljšemu filmu, ki ga izbere publika. Oglejmo si na kratko, kateri filmi so prejeli omenjene nagrade.

V vrsti dokumentarni film je zlato medaljo prejel film »Zabranjeno snimanje« kino kluba iz Skopja. Film prikazuje zanimivo in odkrito življenje v predmestju Skopja. Srebrno medaljo je dobil film »Memento«, ki ga je posnel Marko Valentinčič iz Ljubljane. Film prikazuje na barvit in lep način spomenik padlim vojakom soške fronte v prvi svetovni vojni. Bronasto medaljo pa je prejel film »Bele planjave« kino kluba ŽIC z Jesenic. Avtor filma Janez Hrovat je v filmu posrečeno združil lepote zimskega gorskega sveta in trening reševalnih lavinskih psov. V vrsti igrani film je zanimivo, da vsi trije nagrajeni filmi obravnavajo ljubezenske probleme mladih. Zlato medaljo je dobil film »Love« kino kluba iz Ljubljane. Film na moderen

in razgiban način prikazuje probleme ljubezenskega iskanja mladih. Podobna vsebina je tudi v filmu »Molimo za tišino« kino kluba Dom omladine iz Beograda, ki je prejel srebrno medaljo. Bronasto medaljo je prejel kino klub Brača Marx prav tako iz Beograda za film »Šteta, a tako je lepo počelo«. Film z zanimivimi in modernimi filmskimi prijemi prikazuje zgodbo dveh mladih zaljubljenecv.

Pri žanrskih filmih je žirija zlato medaljo podelila filmu »Ognjena kača« kino kluba ŽIC Jesenice. Avtor filma Janez Hrovat je na barvisti filmski trak domišljeno in občuteno posnel tehnološki proces v valjarni žice. Srebrno medaljo je prejel film »9 nadlog«, ki ga je izdelala skupina kranjskih kinoamaterjev iz Kranja. Bronasto medaljo pa film »Život 365« kino kluba Brača Marx iz Beograda.

Zlato medaljo za najboljšo režijo je žirija podelila igranemu filmu »Rdeča revolucija« Tadeja Horvata iz Ljubljane. Prav tako zlato medaljo je žirija podelila za najboljšo kamero filmu »Škis« skupini kranjskih kinoama-

Mnogi oblikovalci in organizatorji kulturno-prosvetnega življenja in dela so od minulega V. kongresa Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije pričakovali mnogo več konkretnih smernic in napotkov za nadaljnje usmerjanje in vodenje kulture pa terenu. Nekateri celo menijo, da so na kongresu sprejete smernice vnesle še več nejasnosti v delo kulturno-prosvetnih društev in organizacij. Naj bo tako ali drugače, nam mora biti predvsem jasno, da programske smernice, ki so namenjene

terjev iz Kranja, zlato medaljo za montažo pa filmu »Ontori« filmskega kluba Kozjak iz Kumanovega.

Železarna Jesenice je z zlato medaljo nagradila film »Ognjena kača« Janeza Hrovata z Jesenic. Film istega avtorja »Bele planjave« pa Planinska zveza Slovenije s plaketo »ZLATOROG«. Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Jesenice je najuspešnejšemu klubu festivala Kino klubu Ljubljana podelila umetniško sliko, občinski svet Ljudske tehnike Jesenice pa najuspešnejšemu avtorju festivala Janezu Hrovatu z Jesenic posebno priznanje. Obiskovalci so za najboljši film festivala proglasili film Žalik žena, avtorja Naška Križnarja iz FKK J. Puhar Kranj.

Drugi medklubski festival amaterskega filma na Jesenicah je zanimiva in kvalitetna manifestacija in prikaz vedno bolj uspešne amaterske filmske ustvarjalnosti, še posebej pa je razveseljav uspeh jeseniškega kino krožka ŽIC in še zlasti njegovega agilnega in talentiranega člana Janeza Hrovata. Vsakoletni festival amaterskega filma na Jesenicah bo tudi v bodoče potrebna pobuda za ustvarjalnost jesenških filmskih amaterjev, prijetno doživetje pa tudi za številno publiko, ki je drugi medklubski festival amaterskega filma sprejela z velikim zanimanjem.

Moški pevski zbor JESENŠKIH JEKLARJEV, se nam bo v kratkem predstavil tudi na slovenski televiziji

Ustvariti široko kulturno gibanje

slovenskemu prostoru, ki je glede na kulturni standard in kulturni nivo, kakor tudi na materialne pogoje, zelo heterogen, ne morejo vsebovati receptov za delo posameznih kulturno-prosvetnih društev in organizacij v Sloveniji. Takšna mnenja in nejasnosti pa zahtevajo mnogo več svobodnega dialoga o smernicah in o presaditvi le-teh v dnevno prakso, v življenje.

Med ljudmi, ki jim pot naprej ni dovolj jasna, je veliko za kulturo zavzetih organizatorjev in oblikovalcev, ki pa še vedno preveč tradicionalno pojmujejo aktivnost članstva v društvih in organizacijah. Se vedno vidijo orientacijo v delu društva prek sekcij (dramska, glasbene idr.), če pa so nekatere sekcije zamrle zaradi kaliteta razkoraka s potrebami današnjega časa, ne vidijo poti naprej. V mnogih primerih pa so ravno zaradi takega odnosa celo društva zamrla in iščejo vzroke za to v nerazumevanju za kulturo, v programski nejasnosti in drugje. Ob tem ne zanikam niti tega, da je občinska organizacija in prek nje osnovne organizacije, zadnja štiri leta dobivala izredno malo spodbude in idejno vsebinske orientacije od republiških organov. Kljub temu pa je še vedno primaren vzrok v nerazumevanju, oziroma preozkem pojmovanju vloge in nalog kulturno-prosvetnih društev in organizacij.

Svobode in kulturna društva so v svoji zgodovini vedno pomenila gibanje z ljudmi in za ljudi. Po obeh zadnjih republiških kongresih smo mnogo poudarjali, da sodi k oblikam amaterskega delovanja tudi animiranje in spodbujanje širkega kroga ljudi tako tistih, ki želijo uveljaviti svoja amaterska hotenja na odru, v zboru in drugje, kakor tistih, ki se zaradi svojih nagnjenj vključujejo v kulturno življenje in s svojim vplivom stalno povečujejo število za kulturo zavzetih ljudi. Da morajo društva postati zavestni in nepogrešljivi dejavniki kulturne estetske vzgoje, spodbujati kulturno-prosvetne potrebe družbenega okolja, biti vztrajen borec za humanizacijo naših odnosov, za višjo stanovanjsko in delovno kulturo idr. Vsa taka programska prizadevanja pa so v večini primerov naletela na ozkost v naših društvih in organizacijah. Kajti manj zahtevno je npr. vodenje društva ali kulturne organizacije, ki letno pripravi s svojimi sekcijami nekaj gledaliških predstav ali koncertov, čeprav tudi takega dela ne podcenjujem in je ravno tako povezano z žrtvovanjem precej prostega časa. Ustvarjati gibanje ali sodelovati v kulturnem gibanju pa pomeni vsestransko se povezovati in sodelovati ter biti dejaven in prisoten povsod, kjerkoli se razrešujejo problemi kulture. To pa

pomeni široko pojmovanje kulture in kulturnega gibanja ter sploh celotnega družbenega razvoja in spremljanje vseh tokov in gibanj v kulturnem življenju ter snovanj, tako na ožjem, kakor širšem družbenem prostoru.

Če želimo no določenem prostoru ustvariti široko kulturno gibanje, potem morajo ravno Svobode in kulturna društva biti med glavnimi nosilci in pobudniki tega gibanja, ki mora vključevati vse progresivne dejavnike, tako družbenopolitične delavce, kakor kreatorje in organizatorje kulturnega snovanja na terenu. Se več, v to gibanje bomo morali zelo široko vključevati tudi delovne ljudi — neposredne proizvajalce, samoupravne organe idr., kajti samo na ta način bomo lahko ustvarili organizirano množično kulturno gibanje. Seveda pa to ne pomeni, da društva morajo (kakor nekateri razumejo) opustiti svoje tradicionalne dejavnosti, kjer je zagotovljena ustrezna strokovnost in kvaliteta.

Ob tem razmišljanju ne smemo mimo tega, da Svobode in kulturna društva že dolgo niso več edini kulturni dejavniki, da je teh dejavnikov že danes izredno veliko, vendar so med seboj pre malo povezani in programsko usklajeni. Društva bodo že s tem, da se odprejo navzven in zapustijo svoje ozke lokalne meje ter se povežejo z vsemi kulturnimi dejavniki ožjega ali širšega območja, lahko ustvarila žarišča, iz katerih se lahko razvije široko kulturno gibanje. Samo tako široko kulturno gibanje nam lahko ustvari drugačen odnos do kulture najsi bo v ožjem ali širšem pomenu besede, drugačno vrednotenje resničnih kulturnih vrednot in te, da bo delovni človek postal resničen sooblikovalec kulture in kulturne politike.

Danes lahko in moramo govoriti o neizogibni, dialektični povezanosti kulture z višjo stopnjo samoupravljanja, gospodarjenja in proizvajanja. Z drugimi besedami celoten naš družbeni razvoj je dialektično povezan in tako materialna baza oziroma ekonomski razvoj, kakor družbena nadstavba, katere pomemben element je kultura, morata imeti enako mesto v družbenopolitičnih prizadevanjih in snovanjih v konkretnem družbenem prostoru pa najsi bo, da gre za delovno skupnost, ali za ožjo ali širšo družbenopolitično skupnost. Če bomo na kulturno gibanje gledali s široko družbenega in razvojnega aspekta, potem bodo kulturna društva in organizacije lahko dobile svoje mesto v tem gibanju. Seveda pa se bodo kulturni delavci in vodstva društev morala intenzivno in poglobljeno seznaniti z gradivom tako V. kongresa ZKPO, kakor tudi s stališči slovenskega in jugoslovanskega kongresa ZK o nadaljnjem razvoju kulture.

Prireditve v maju

Ob prazniku dela — 1. maju in v počastitev 50-letnice ZKJ, SKOJ in socialističnih sindikatov ter 100-letnice železarne

30. aprila ob 18. uri: SLAVNOSTNI KONCERT v dvorani gledališča Tone Cufar, izvaja pihalni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV.

1. maja — budnica, ob 11. in 14. uri na Poljanah koncert pihalnega orkestra JESENISKIH ŽELEZARJEV.

7. maja ob 19. uri: GLASBENO ZABAVNI VEČER v izvedbi pihalnega orkestra JESENISKIH ŽELEZARJEV v dvorani gledališča Tone Cufar.

8. maja ob 19. uri: TEKMOVANJE V ZNANJU IZ ZGODOVINE ŽELEZARSTVA — v dvorani gledališča Tone Cufar. Tekmujejo osnovnošolske ekipe.

od 17. do 25. maja TEDEN MLADOSTI — na sporedu so razne kulturne in športne prireditve.

OSTALE KULTURNE PRIREDITVE V MAJU

10. maja — KONCERT NARODNO-ZABAVNE GLASBE, izvaja ansambel TEODOSIEVSKI iz Makedonije s pevko ESMO. Kot gosta nastopata Pero DIMITRIJEVIĆ in Krsto KITANOVSKI ob 17. in 20. uri v dvorani gledališča Tone Cufar.

16. maja — KONCERT VOKALNEGA OKTETA GALLUS iz Ljubljane ob 19.30 v dvorani gledališča Tone Cufar.

Uspela uprizoritev na Dovjem

Po nekoliko daljšem premoru so se dovški amaterji zopet opogumili. V nedeljo, 20. aprila smo videli uprizoritev drame »Molčeca usta«, škotskega pisatelja Elmera Harisa, ki jo je prevedel Mile Klopčič. Pobudo za poživitev dramske družine je dal Franc Gaber, ki je delo tudi režiral. Uprizoritev je uspela in je bila lepo obiskana. To pa je dokaz, da si Dolžani takih uprizoritev želijo.

Za tako lepo uprizoritev moramo pohvaliti predvsem režiserja Franca Gabra, seveda pa za njim s svojo prizadevnostjo ne zaostajajo mladi igralci. Odlično je zaigrala Nada Rabič v vlogi gluhonemega dekleta, brat in sestra Guzelj, Janez Kosmač v vlogi očeta, Jalen v vlogi duhovnika in Mirko Rabič v vlogi zdravnika.

Upamo, da je igralcem ta uprizoritev vlila poguma in elana in da bomo na odru

Misli

Največji napor prijateljstva ni v tem, da razkrije mo prijatelju svoje napake, marveč v tem, da mu odkrijemo njegove.

Vse napake je lažje odpustiti kakor sredstva, ki se jih ljudje poslužujejo, da bi napake prikrili.

Ženska zelo dolgo vztraja pri prvem ljubimcu, če si ga ne prebere.

Napaka, ki si jo najlaže priznavamo, je lenoba; prigravljamo si, da nam privablja vse miroljubne čednosti, sicer pa tudi drugih ne zatira docela, ker jih le začasno ovira v delovanju.

La Rochefoucauld

kmalu videli kakšno novo delo. Tudi režiser Gaber je obljubil, da bo še naprej aktivno sodeloval in da ta mali gledališki kolektiv ne bo počival na doseženih lavorih.

Vsem čestitamo k njihovem uspehu z željo, da se čimprej v dvorani KUD »Jaka Rabič« predstavijo z novim delom.

D. S.

Našim pevcem Gallusova odličja

Pretekli torek je bila v prostorih kulturnega doma na Javorniku seja odbora združenega pevskega zbora. Najprej so analizirali delo v prvem četrtletju letošnjega leta, nato pa so posvetili veliko pozornosti nalogam, ki jih bo treba opraviti v maju in juniju. Najprej se bodo predstavili na izrednem srečanju šestih pevskega zborov v Trbovljah, ki bo v soboto, 17. maja in ga trboveljski svobodaši organizirajo v počastitev 50-letnice KPJ. Samo 14 dni pozneje bodo sodelovali na reviji pevskega zbora, ki ga organizira Zveza kulturno prosvetnih organizacij v Mariboru, na tej reviji pa bo sodelovalo precej znanih pevskega zborov, med katerimi naj omenimo Liro iz Kamnika, mešani pevski zbor Trboveljski Slavčki in številni drugi pevski zbori. Obe prireditvi bosta množični in kvalitetni tako po številu nastopajočih kakor tudi po kvalitetni ravni posameznih zborov. Tega se zavedajo tudi pevke in

»Zlata knjiga« na jeseniški šoli

Drugega aprila letos sta klub bralnih značk in založba Mladinska knjiga prvič podelila priznanja ZLATA KNJIGA. Priznanje ZLATA KNJIGA dobijo tista književna dela, ki jih kot najboljša izberejo tekmovalci za bralne značke po vsej Sloveniji. Priznanja, posebne diplome, tiskane v enem samem izvodu ter bronasto plaketo, delo slovenskega kiparja Zdenka Kalina, ki predstavlja Levstikovega Martina Krpana, ki jezdi na svoji kobili v boj, so letos dobile štiri knjige: Pestrna (France Bevk), Bratovščina Sinjega galeba (Tone Seliškar), Solzice (Prežihov Voranc), Kekec nad samotnim breznom (Josip Vandot) in Pod svobodnim soncem (F. S. Finžgar).

Priznanje za roman Pod svobodnim soncem so izročili v varstvo osnovni šoli Tone Cufar z Jesenic z naročilom, da ga kasneje oddajo v muzej preurejeno Finžgarjevo rojstno hišo. Odličje je bilo osnovni šoli Tone Cufar zaupano v varstvo zato, ker je šola že tri leta zaporedoma osvojila zlato Finžgarjevo plaketo kot najboljša šola na območju jeseniške in radovljiske občine pri osvajanju Finžgarjevih bralnih značk in ker je bil šolski kolektiv te šole iniciator akcije za odkup in ureditev Finžgarjeve domačije v muzej.

pevci združenega pevskega zbora, zato so se odločili, da bodo v maju in juniju skrbeli za še boljši obisk pevskega vaja, le-te pa bo treba tudi pomnožiti.

Na seji so imenovali tudi petčlanski odbor, ki bo pripravil potrebno dokumentacijo za podelitev zlatih, srebrnih in bronastih Gallusovih značk, ki jih podeljuje Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenije. Delo bo precej obsežno, predloge pa bo treba pravočasno pripraviti, tako da bodo lahko Gallusova odličja pevcem in pevcem, ki so prej sodelovali v različnih pevskega zborih, sedaj pa pojejo pod vodstvom prof. Milka Škoberneta v združenem pevskega zboru, podelili na celovečernem koncertu, ki bo v septembru na Javorniku. Zvezi kulturno prosvetnih organizacij bodo predlagali, naj bi na simboličen način dali priznanje v obliki Gallusove plakete dolgoletnemu pevovodju in učitelju petja pokojnemu Polde- tu Mejaču.

Šola in revolucija

Sole imajo nedvomno veliko vlogo pri vzgajanju mlade generacije na moralnih vrednotah narodnoosvobodilnega boja. Človek, ki je ponosen na zgodovino svojega naroda, ki ljubi sedanost, bo tudi priden in zavesten graditelj socialistične družbe.

Šolski izleti in ekskurzije so posebno primerni za seznanjanje učencev z nedavno zgodovino domačega kraja.

Na sliki: jeseniški učenci so se za nekaj minut ustavili pred spomenikom padlih borcev na Javorniku, kjer so izvedli krajši program.

J. Vidic

Tretja samostojna razstava Toneta Tomazina

V soboto, 26. t. m. so v avli novega doma družbenopolitičnih organizacij na Javorniku odprli tretjo samostojno slikarsko razstavo Toneta TOMAZINA, člana likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Cufar Jesenice.

Tone Tomazin tokrat razstavlja 14 svojih del in sicer

osem slik izdelanih v akvarelu in šest slik izdelanih v oljni tehniki. V vsebinskem pogledu je ostal zvest svoji gorenjski krajini.

Razstava, ki jo prireja DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela v sodelovanju z DOLIK, bo odprta do vključno 5. maja.

PIHALNI ORKESTER JESENISKIH ŽELEZARJEV, Jesenice

priredi

v sredo 7. maja 1969 s pričetkom ob 19. uri v gledališču Tone Cufar na Jesenicah

GLASBENO ZABAVNI VEČER ob 100-letnici železarne Jesenice

Pokrovitelj: odbor za proslavo 100-letnice železarne Jesenice

Program:

Glasbeni spored s sprehodom v besedi in sliki skozi zgodovino železarstva na Gorenjskem:

1. Pihalni orkester Dirigent: Rado Kleč

B. Smetana: »Libuše«, fanfare

J. Bernard: »Izpod Triglav«, odlomek

Pospischil: »Carla«, polka française

Klimsch: »Bojna uvertura«, odlomek

F. Bernard: »V jutranji zarji«, odlomek

J. Bernard: »Železar«, koračnica

2. Kot gost poje Jeseničan Franc KOREN

V. S. Avsenik: »Prelepa Gorenjska«

Narodna: »Zakrivljeno palico v roki«

Narodna: »Sem fantič iz zelenega Stajerja«

S harmoniko spremlja Mirko Noč

3. Zabavni orkester Dirigent: Vinko Šetinc

J. Privšek: »Tam, kjer sem doma«, poje F. Rebernik

M. Sepe: »Brez besed«, poje D. Korošec

A. Grabnar: »Prišla boš«, poje F. Rebernik

G. Gershwini: »Sumertime«, poje D. Korošec

E. L. Bowman: »12. cesta beračev«

4. Veliki pihalni orkester Dirigent: Rado Kleč

Pi Scheffer: »Tri invencije«

F. Loewe: »My Fair Lady«

J. Wickers: »Srečno«, koračnica

Nagradno tekmovanje izžrebanih gledalcev

Nagrade je prispevalo trgovsko podjetje »Kovino tehn« Celje — poslovalnica Jesenice.

Scenarij in režija: Bojan Čebulj

Napovedovalec: Teo Lipicer

Spremno besedilo: Tatjana Košir in Oto Gerdej

Vstopnina: sedeži N din 5,—, stojišča N din 3,—

Rezervacije in prodaja vstopnic:

gledališče Tone Cufar, tel. 82-200 in 2 uri pred pričetkom.

VABIJO VAS GODBENIKI

Titova štafeta z Jalovca

V torek, 22. aprila so letos že drugič odšli iz Tamarja proti Jalovcu alpinisti — reševalci iz Rateč in člani Alpinističnega odseka Martuljk, da ponesejo pozdrave maršala Titu za njegov 77. rojstni dan. Nevaren, novozapadli klozast sneg v Ozebniku in pršni plazovi, ki so se sesipali iz sten, so preprečili vzpon na vrh. Pod Ozebnikom Jalovca je prevzel štafeto palico od načelnika alpinističnega odseka Martuljk

olimpijec — tekač in gornik iz Rateč Janez Mlinar. Udeleženci so sestopili v Tamar, kjer so palico slovesno izročili graničarjem, ki so jo poneli do Rateč.

V sredo dopoldne je štafeta nadaljevala pot ob aktivizaciji vse gornjesavske šolske mladine do Mojstrane, kjer se je združila s štafeto iz Triglava. Skupno sta nato nadaljevali pot proti Jesenicam.

Janez Krušič

Izbiramo najboljšega športnika občine

Tudi letos se je uredništvo našega lista odločilo, da s svojimi bralci izbere najboljšega športnika naše občine. Ker naši športniki dosegajo največje uspehe prav v zimskih panogah, je najbolj primeren čas za tako izbiro prav ob zaključku zimske sezone. Seveda pa to ne bi smelo pomeniti, da bi pozabili na vse tiste športnike, ki so aktivni in ki dosegajo uspehe tudi v letnih panogah.

Naj samo na kratko omenimo nekatere športnike, med katerimi naj bi izbirali. To je cela vrsta smučarjev, med katerimi je med vidnejšimi alpskimi smučarji Blaž Jakopič, Peter Lakota, Miran Gašperšič, brata Klinar, med tekači Mlinar in Kerštajn, med skakalci pa Ludvik Zajc, Marjan Pečar in Stan-ko Smolej. Verjetno bo potrebno najboljšo poiskati tudi med hokejisti, ki so si priborili že trinajstič naslov državnega prvaka in dobro zastopali jugoslovanske barve na svetovnem prvenstvu v Ljubljani. Uspešni so bili sankalci — Julij Ulčar, Maks Klinar, pa kegljači na ledu ter drugi, ki so uspešno zastopali naše barve v pravkar minuli zimski sezoni. Ne pozabite tudi na vse tiste športnike letnih panog, ki so v lanskem letu uspešno nastopali. To

so najboljši igralke namiznega tenisa, z republiško prvakino Judito Pavličevič-Novakovo, dalje posamezniki v moški odbojarski ligi, ki je uspešno startala v II. zvezni ligi, pa košarkarice s prizadevnima Miro Vudrič in Jolo Bertoncelj. Ljubitelji športa bodo prav gotovo videli še druge kot so strelci, taborniki in pa predvsem planinci, med katerimi je imel izreden uspeha v preteklem letu Mojstrančan Klavdij Mlekuž. Sicer pa vam ne bi hoteli preveč svetovati, odločite se sami po najboljši presoji.

In kako boste glasovali? Priloženi listič izpolnite, s tem da na prvo mesto napišete ime in priimek tistega športnika iz jesenške občine, ki je po vašem mnenju najboljši. Listič izrežite in ga v ovojnici ali nalepljenega na dopisnici pošljite na naslov: Uredništvo Železarja, Jesenice — najkasneje do 15. maja. Ne pozabite napisati tudi svojega polnega naslova, ker bomo tri izmed bralcev, ki bodo poslali anketni listič, nagradili s praktičnimi darili.

Rezultate vašega glasovanja bomo tako kot lani objavili na javni prireditvi koncem maja in pa v našem glasilu. Najboljši športniki bodo dobili posebna priznanja.

IME IN PRIIMEK ŠPORTNIKA IN ŠPORTNA PANOGA:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

MOJ NASLOV:

Ime in priimek _____

Kraj in ulica _____

Praznik v snežnem metežu na vrhu Triglava

Letos je po letu 1948 alpinistični odsek PD Jesenice skupaj z gorniki, plezalci in alpinisti iz Mojstrane in drugih alpinističnih odsekov že 22. izvedel triglavsko Titovo mladinsko štafeto v soboto in nedeljo, 19. in 20. t. m.

K sodelovanju so organizatorji povabili vse gornike, plezalce, alpske smučarje in alpiniste iz naše občine in drugih planinsko-smučarskih središč Slovenije. Hoteli so mobilizirati čim več mladih ljubiteljev zasneženih gora, da bi skupaj na vrhu zasneženega Triglava, simbola slovenskega naroda in OF počastili 77. rojstni dan maršala Tita, 100-letnico jesenške Železarne, 45-letnico uspešnega dela Planinskega društva Jesenice in se spomnili tudi številnih drugih pomembnih obletnic in jubilejev. Organizatorjem sicer to ni uspelo najbolje, ker so bile istočasno organizirane v neposredni bližini Triglava druge manj pomembne prireditve (turni smuk s Kanjavca in Triglavski smuk).

Alpinistični odsek Jesenice in čez 45 navdušenih ljubiteljev zasneženih gora iz Rateč, Mojstrane, Javornika in Ljubljane se ni ustrašilo slabega vremena in novih snežnih padavin. Obenem so počastili IX. skupščino PZS, hkrati pa je bila to uvodna prireditev meseca mladosti mladine iz naše občine.

Razpoloženje med mladimi ljubitelji zasneženega Triglava je bilo od petka popoldan prek sobote, ko je nastopilo v Triglavu skrajno slabo viharno snežno vreme, pa vse do povratka skozi iz zimskega sna se prebujajočo čudovito dolino Krme praznično. Od vsepovsod je odmevala pesem radosti in vriski so bili odraz prazničnega razpoloženja.

Alpinistični odsek Jesenice je letošnje vodstvo triglavske štafeto zaupal najbolj

sposobnim: Cirilu Pračku, Mitju Koširju in Urošu Zupančiču, ki so delo opravili skupaj z odličnimi plezalci in alpinisti iz Mojstrane in drugimi gorniki vzorno in varno. Vodstvo je v največji meri poskrbelo za maksimalno možno varnost in prijetno bivanje v zasneženih in vihar- ninih gorah. Tudi posamezniki so bili del celote, ki je skupno odgovarjala za siehernega v navezi.

V petek popoldan so se v gostoljubni planinski postojanki na Zasipški planini v Krmi zbrali veseli in praznično razpoloženi mladi ljubitelji gora. Prenočili so v planinski postojanki, ki jo je le za to prireditev odprlo in oskrbovalo Planinsko društvo Javornik, Koroška Bela. Noč je naglo minila v velikem pričakovanju. Pred tretjo uro zjutraj je bilo v Kovinarski koči na Zasipški planini kot v panju. Prvi so že odhajali s svetilkami v temno noč, za njimi se je v varnih presledkih viša dolga kolona ljudi in luči skozi spodnjo Krmo, prek Pleše in malega Polja na veliko Polje ter zavila prek Vrtače v Travno dolino. Na obzorju se je zorila prva jutranja zarja, ko so prispe- li udeleženci v Gornjo Krmo do lovskih koč. Jutranje sonce je obzarilo Verner, Oklo, Cikelman in druge vrhove, ki so se čredili nad Krmo. Okrepčali so se in naglo nadaljevali pot mimo Apnenice in proti vrhovom, ki so v bogastvu sončne luči pozdravljali in vabili. Pred deseto uro dopoldan so bili že vsi udeleženci v varnem zavetju gostoljubne triglavske kočice Kredarice. Prijazni meteorolog Boštjan je odžejal vse

priške. Neučakani so bili in vsak bi najraje nadaljeval strmo in zasneženo ter nevarno pot proti zaželenemu cilju — Triglavu.

Vodstvo letošnje odprave na Triglav je določilo naveze, v katerih bi udeleženci prišli varno na Triglav. Pohiteli so, kajti zapadni veter je sunljivo gnal temnosvinčene oblake skozi Luknjo in prek Hribaric, Triglav je bil zavrt v sive kučme dō ramen.

Kljub temu so prve naveze, sestavljene iz plezalcev in alpinistov iz Mojstrane, dobro utrle in očistile pot s Kredarice proti vrhu Malega Triglava, za njimi so se zvrstile še druge. Vso pot po zelo zasneženem in izpostavljenem grebenu je močno snežilo, tako da je bila vidljivost minimalna. Potrebna je bila skrajna previdnost. Vodniki navez so vzorno skrbeli za svoje »kliente«. V presledkih je prispelo na zasneženo teme Triglava čez 25 udeležencev odprave. Aljažev stolp je bil globoko zakopan, le pete- rokarka je označevala vrh, za njo se je snežni greben dvigal še dva ali tri metre višje.

Sredi pravega snežnega me- teža je bila naglo opravljena mala, toda prisrčna sloves- nost. Udeleženci so se spom- nili rojstnega dne maršala Tita — 100-letnice Železarne, IX. skupščine PZS in drugih pomembnih obletnic iz naše zgodovine. Sredi pravega vi- harja so se naveze varno vra- čale po ostrem zasneženem grebenu, ves čas jih je spre- mljalo neurje, ki jim je gro- zilo z najhujšim.

Še isti večer so se udele- ženci nameravali vrniti prek Kredarice in ledenika do oskrbovane in za to prilično odprte Staničeve kočice, toda skrajno slabo megleno vreme s silnim snežnim metežem je izkušenim gornikom prepre- (nadaljevanje na 21. strani)

Mladim je telovadba nujno potrebna

V sredo, 23. aprila je bil v dvorani TVD Partizan na Javorniku redni letni občni zbor društva. Zanimiva so bila poročila odbornikov, pa tudi razprava, v kateri so prisotni člani društva razpravljali predvsem o problemih, ki so aktualni za vsa društva Partizan. Precej kritičnih pripomb je bilo izrečenih na račun sodelovanja z osnovnimi šolami, s katerimi tudi na Javorniku niso zadovoljni. Na območju Javornika in Koroške Bele je precej mladih delavcev, ki stanujejo v samskih domovih, ki pa še niso vključeni v TVD Partizan. Predlagano je bilo, naj bi poskušali organizirati akcijo za njihovo vključitev v vrste TVD Partizan prek sindikalne organizacije Železarne. Ne bi bilo odveč tudi, če bi poleg številnih nastopov in tekmovanj med letom organizirali tudi večja tekmovanja s sodelovanjem učencev osnovnih šol ter vseh okoliških društev TVD Partizan. Takšni nastopi bi nedvomno poživili dejavnost ne le na Jesenicah in Javorniku, ampak še v večji meri v Žirovnici, na Blejski Dobravi, Hrušici, kjer je društveno delo skoraj povsem zamrlo.

Ivan Tušar, predsednik komisije za proslave pri krajevnem odboru ZZB NOV, je opozoril na nekatere prireditve, ki jih na Javorniku organizirajo vsako leto in pripomnil, da bi bilo zaželjeno bolj množično sodelovanje članov TVD Partizan. Prisotni so pozdravili njegov predlog, da bi v prihodnje telovadne akademije lahko organizirali na novem velikem odru v kulturnem domu, kajti v telovadnici TVD Partizan, večjih akademij, oziroma nastopov ne morejo organizirati in so bili doslej odvisni od majhnega odra v osnovni šoli na Koroški Beli. Delovni predsednik občnega zbora Bernard Svetlin je razpravo na občnem zboru ocenil pozitivno, zlasti še, ker je bilo veliko govora o prepotrebem skupnem sodelovanju bodi

si na terenu Javornik ali pa z ostalimi društvi. Mladim je telovadba nujno potrebna, saj je prav med pionirji veliko telesno slabo razvitih. Da se število takšnih otrok v prihodnje ne bi povečalo, bi lahko marsikaj storili s tem, da bi že v osnovnih šolah učitelji usmerjali otroke v telovadnico. Tov. Šoberl, sekretar občinske Zveze za telesno kulturo, je povedal, da so imeli v načrtu izvedbo večjega tekmovanja za dan mladosti, vendar zaradi premajhnega zanimanja v osnovnih šo-

lah akcije ne bodo mogli izpeljati. Razen tega je opozoril še na nekatere druge probleme na področju telesne kulture, na financiranje telesnovzgojnih in športnih organizacij in drugo. Nato so izvolili nov upravni odbor društva, ki ga bo še naprej vodil dosedanji predsednik Franc Iskra. Darinki Korbar, najboljši športniki, ki je dosegla na vseh tekmovanjih zelo dobre rezultate, so ob koncu občnega zbora izročili prehodni pokal.

Elektrikarji-vzdrževalci na Voglu

Sindikalni odbor elektro vzdrževanja je v četrtek, 10. aprila organiziral izlet na Vogel. Lepo vreme je privabilo mnoge ljubitelje snežnih poljan, kajti na Voglu so snežne razmere idealne. Večina udeležencev je imela s seboj smuči, kajti vedeli so, da se bodo potegovali za najboljšega posameznika in najboljšo ekipo v veleslalomu.

Takoj po prihodu na Vogel se je začelo tekmovanje. Proga ni bila najboljša, kajti sneg ni bil povsod steptan, pa vseeno pri tekmovanju ni bilo poškodb. Proga je imela 14 vrtic in jo je vsak tekmovalac prevozil dvakrat. Najboljši med posamezniki je bil Janko Pirc, VEN Javornik. Malenkost za njim

sta zaostajala Janez Podlipnik, VEN Bela in Emil Smolej, VEN Javornik. Ogorčena borba se je razvila za ekipni pokal med Javornikom in Belo. Z minimalno prednostjo so pokal osvojili Javorničani.

Vrstni red: 1. Janko Pirc, VEN Javornik, 84,5, 2. Janez Podlipnik, VEN Bela, 86,1, 3. Emil Smolej, VEN Javornik, 88,2, 4. Janko Penca, VEN Bela, 95,7, 5. Boris Kos, VEN Jesenice, 96,4, 6. Janez Noč, VEN Javornik, 98,2.

Po končanem tekmovanju je v brumarici čakala enolončnica. Ura se je pomikala proti večeru, ko so vzdrževalci ogoreli od sonca napolnili avtobus in odpotovali domov.

P. J.

Praznik v metežu...

(nadalj. z 20. strani)

čilo varen in siguren spust do Staničeve koč. Le nekaterim je uspelo, da so se skozi snežni pekel prebili v varno zavetje gostoljubne koč, ostali pa so prenočili in uživali gostoljubje Triglavskega doma. Zjutraj je vse prebudilo sonce in gore, vse odete v svežo bežino.

Po saegu celcu so udeleženci prek ledenika in dalje

mimo Staničeve koč, pod Ržjo in Rjavino risali ostre spuste in mojsirske loke. Vsi so znali v takem snegu smučati kot pravi mojstri in najboljši asl. Vrski so spremljali nosilce letošnje triglavske štafete skozi Apnenico in Travno dolino po zasneženih meliščih pod Toscem in Draškimi vrhovi. Prvi praznični sprejem so štafeti pripravili obiskovalci Mrme pri Kovinarski koči na Zasipški planini. Nasmehani in od mladnega sonca ožgani ter radostno razpoloženi so bili nosilci po opravljenem delu, srečni in zadovoljni so se predali soncu. Štafeto pa so prevzeli ljubitelji gora iz Mojstrane.

V ponedeljek popoldan so se odpravili gorski reševalci iz Rateč skupaj s člani AO Martuljek skozi dolino Planice in Tamarja proti Jalovcu, od koder so v torek prinesli dolinsko štafeto, ki se je v sredo združila v Mojstrani s triglavsko. Združeni sta nadaljevali pot skozi Jesenice in Radovljico do Kranja, kjer sta se priključili zvezni, ki nese pozdrave in čestitke maršalu.

Šuro

Letošnja balinarska tekmovanja

Balinarska tekmovalna skupnost pri občinski zvezi za telesno kulturo Jesenice je v preteklem tednu sklicala posvet vseh balinarskih klubov Gorenjske, da bi se dogovorili o letošnjih tekmovanjih.

Posveta so se udeležili predstavniki BK Kranj, BK Radovljica, BK Sk. Loka in BK Jesenice. Odsoten pa je bil predstavnik BK Lesce.

Na posvetu so sklenili, da bodo balinarski zvezi Slovenije poslali ostriške pisno, ker je zaradi njenega malomarnega dela oteženo delo tekmovalne skupnosti. Sezona je pred vrati, zveza pa kljub prošnji še vedno ni poslala programa letošnjih republiških tekmovanj.

Predstavniki so se dogovorili, kje bodo letos gorenjska prvenstva. Vsi klubi so konkurirali za organizacijo tekmovanja v četvorkah, nazad-

nje pa so se dogovorili, da bo prvo kolo tega zanimivega tekmovanja letos 25. 5. v Kranju, drugo kolo pa 1. 6. v Škofji Loki. Prihodnje leto pa bo tekmovanje na Jesenicah in v Radovljici. Gorenjsko prvenstvo v parih bo 8. 6. na Jesenicah, prvenstvo posameznikov 22. 6. v Radovljici in v izbujanju 14. 9. na Jesenicah.

Sami klubi bodo organizirali še več tekmovanj. Jeseničani bodo imeli medklubski turnir za otvoritev sezone, ekipni turnir zveze borcev, v počastitev občinskega praznika, mednarodno tekmovanje dvojek itd. V Radovljici bodo imeli občinsko sindikalno prvenstvo, tekmovanje za pokal Gorenjske, medklubski turnir in turnir za občinski praznik. Balinarji v Kranju pa bodo že 4. maja izvedli otvoritveni turnir.

Z. F.

IZREDNI OBČNI ZBOR SD TRIGLAV

Ne puško v koruzo!

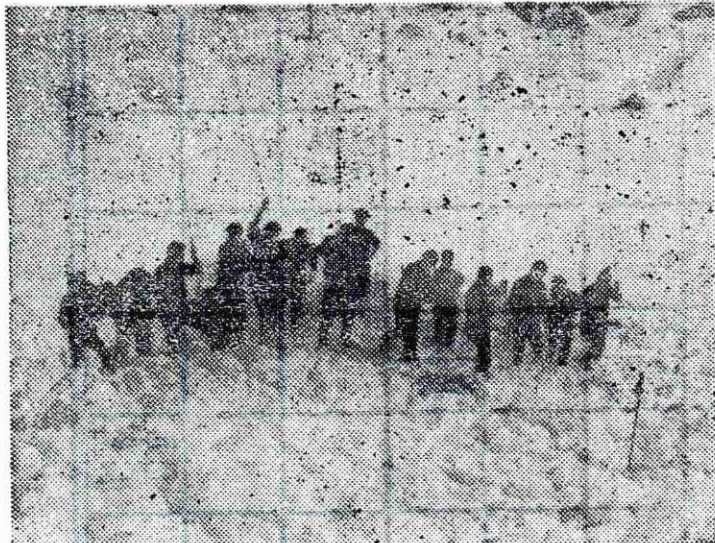
Po daljšem premoru so se spet zbrali člani strelske družine Triglav. Izredni občni zbor v prostorih kulturnega doma je bil zelo obiskan. Poleg članov družine Triglav so se ga udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občinske zveze za telesno kulturo Jesenice, občinskega strelskega odbora in drugi.

Poročilo o trenutnem stanju strelskega športa na Javorniku je prebral tov. Pureber in omenil, da bodo v prihodnje posvetili večjo pozornost tekmovanju z zračno puško, ki naj bi ga organizirali v spodnjih prostorih kulturnega doma. Na občnem zboru je bilo povedanih precej spodbudnih besed, med drugim tudi to, da sedaj, ko ima SD Triglav nov prostor, ne bi smeli vreči puške v koruzo, pač pa je treba k sodelovanju povabiti tudi druge, zlasti tiste, ki so bili že včasih aktivni strelci in pa pionirje. Pri tem računajo na vsestransko podporo osnovne šole ter organizacij, ki se ukvarjajo z mladino.

Bili so enotnega mnenja, da bi opustili prvotno zamišljeno izgradnjo strelišča na Lipcah in bi se zaenkrat presmerili le na zračno puško. V kolikor pa bi se odločili tudi za tekmovanje z malokalibrsko ali vojaško puško, pa jim je na razpolago strelišče na Jesenicah.

Ob koncu občnega zbora so izvolili nov upravni odbor, za predsednika pa Antona Končnika, ki je v zaključni besedi povedal, da bo poživitev dela in nadaljnji razvoj strelskega športa na Javorniku odvisen od kolektivnega dela ne le izvoljenih odbornikov, ampak vseh članov družine, zlasti mladine, od katere pričakuje največ. V bližnji prihodnosti bodo že začeli z urejanjem prostora v kulturnem domu, nato pa tudi samim treningom, ker imajo v načrtu medklubsko strelsko tekmovanje.

Tov. Otrin, ki je lani na republiškem prvenstvu veteranov dosegel odlično prvo mesto, Mariji Otrin in tov. Šmidu so na občnem zboru podelili častno značko.

V prvomajskih praznikih bodo naše gore obiskali številni ljubitelji še zasneženih strmin. Gorski reševalci opozarjajo vse obiskovalce na skrajno previdnost (Na sliki: Reševanje izpod snežnega plazu)

Športni rezultati zadnje nedelje:

II. ZOL

Jedinstvo (Brčko) : Jesenice 2:3

Košarka — republiška liga

ženske:

Jesenice : Litija 87:33

moški:

Ljubljana : Jesenice 50:49

Rokomet — gorenjska liga

Jesenice : Žabnica 24:29

Judo — republiška liga

Maribor : Jesenice 30:0

Šiška : Jesenice 28:0

Športni peterboj ob 100-letnici Železarne:

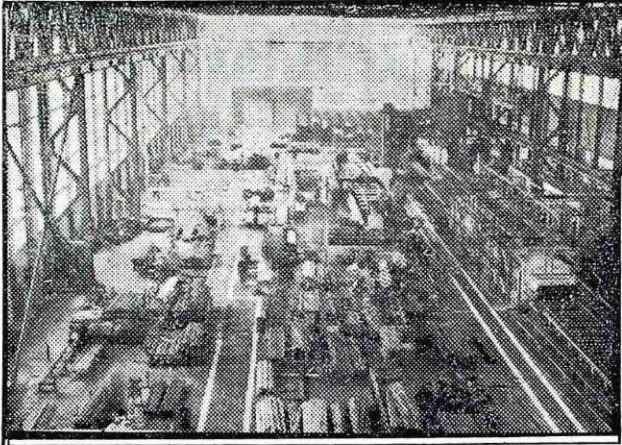
1. Železarna Jesenice,

2. Sava Kranj,

3. Feralit Žalec,

4. Šteklarna Hrastnik,

5. Litostroj Ljubljana.

				MESTO V ARIZONI	VIJAK, PROPELER	KARDELJ EDVARD	ZNANSTVENA DELAVNICA	ZDRAVNIK	SOGLASNIK	OVENCE	GRŠKA POKRAJINA	VELIKA POSODA
				PRIPADNIK GRŠKE FILOZOFSKE SOLE					NOVICA STRAŽNIK			
				RAFKO IRGOLIČ		BAKROVA RUDA						
				SREDIŠČE VRTENJA		GRŠKE VILE KAMELA						
	TIBETANSKO GOVEDO	GOSPODAR	STRNIŠČE	GRŠKA BOG VETROV	15. IN 23. ČRKA	POUDAREK	GL. MESTO ŠPANJE KALCIJ			ALUMINIJ VELIKA MAČKA		
NAŠE MESTO								PADAR ENOLIČEN			MESTO V DALMACIJI	STRJEVANJE
TORBA							VOZNIK					
DOMAČE MOŠKO IME					SOGLASNIK TRENJE		DEL PRISTANIŠČA			SIV DAVKAR		
	NEZNANEC GL. MESTO MADAGASKAR			VELIKA RIBA VRSTA PLAZILCA			NE Z VESELJEM GORA V SLAVONIJI			NEDELJSKI DNEVNIK OBČAJ		
KAZALNI ZAJMEK			SEVERNI JELEN TEKSTILNI IZDELEK				RUŠENJE					
ELEKTR. MERSKA ENOTA						KEMIČNI ZNAK ZA FLOT	OGRAJICA ZA OTROKE RUDNIK V ISTRI				DEL VOZA	
15. ČRKA		LARS GRINI IZDELONA-LEC LOPAT				KEMIČNA DRVINA OPERNI SPEV			DEL VIJAKA VRSTA SKLADBE			
MAKEDON. POLITIČNA DELAVKA (VERA)						TUJE ŽENSKO IME		PLOTOVI ORAČ				
PIŠAR						BOJIDAR JAKAC NAPOTEK	MAKEDON. NAROD. PLES GNOJILO			SOLMIZACIJSKI ZLOČ		VEZNIK
POGORJE V ITALIJI							ČUDEŽNA POSODA			SAMOGLASNIK	BAJNO BOČA TA DEŽELA PO BIBLIJI	
ZGODEN				HUS			ATLANTSKI PAKT FRAN LEVSTIK			GLAS PRI TRGANJU	USZAJMEK AMERICIJ	
HODITI Ž. IME				IGRALNA KARTA PLOSKOVNA MERA			SLIKAR SAMOGLASNIK					DEL TELES
						KUHARSKI PRIPOMOČNIK				ARABSKI KNEZ MAJHEN PANJ		
DRŽAVNA BLAGAJNA						SA MOGLASNIK	ODSEV TEKMEC VRSTA TKANINE VEZNIK				GRŠKA ČRKA	
					TRENJE, TOR			MOČEN ZNAMKA KAMIONOV			ELEKTR. MORSKA RIBA	PREDLOG TUJA DE- NARNA EN.
					DVE ČRKE	ŽRAVEN, POLEG		DVE	SOGLASNIK LATINSKI VEZNIK	STRAST SANJE		NEMŠKI PREDLOG
								POGORJE V JUGOSLAVIJI 20. ČRKA				
								BRAN				
				JULIUS BIVŠI AVSTRIJSKI KANCELER								

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

29. in 30. aprila amer. barvni CS film SLAVNI REVOLVERAŠ, v režiji Roya Rowlanda, v glavni vlogi Stewart Granger — ob 17. in 19. uri

1. maja amer. barvni CS film PAST ZA STARSE, v glavni vlogi Maureen O'Hara, ob 17. in 19. uri

2. maja ital-amer. barvni film STARI GANGSTER, v režiji Giuliana Montalda, v glavni vlogi Edward Robinson, ob 17. in 19. uri

3. in 4. maja amer. barvni film OBRACUN NA DAN SV. VALENTINA, v režiji Rodgera Kormana, v glavni vlogi John Robards, ob 17. in 19. uri

5. maja amer. barvni CS film HEROJI TELEMARKE, v režiji Anthonyja Manna, v glavni vlogi Ulla Jacobsson, ob 17. in 19. uri

6. in 7. maja angl. barvni film NESREČA, v režiji Josepha Loseya, v glavni vlogi Dirk Bogard, ob 17. in 19. uri

8. maja amer. film NAREDNIK YORK, ob 17. in 19. uri
9. maja amer. barvni film ODSEV V ZLATEM OCESU, v režiji Johna Hustona, v glavni vlogi Elizabeth Taylor, ob 17. in 19. uri

10. maja ital. sp. barvni film ADIOS TEXAS, v režiji Ferdinanda Baldija, v glavni vlogi Franco Nero, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVZ

28. in 29. aprila amer. barvni CS film PRISLI SO V CORDURO, ob 18. in 20. uri
30. aprila amer. barvni CS film PAST ZA STARSE, ob 18. uri

30. aprila franc. barvni CS film TRIJE MUSKETIRJI — II. del, ob 20. uri

1. in 2. maja ital-franc. barvni CS film SEJKOV SIN, ob 18. in 20. uri

3. in 4. maja angl. barvni film NESREČA, ob 18. in 20. uri

5. in 6. maja amer. barvni film OBRACUN NA DAN SV. VALENTINA, ob 18. in 20. uri
7. maja amer. film NAREDNIK YORK, ob 18. in 20. uri

8. in 9. maja ital-amer. barvni film STARI GANGSTER, ob 18. in 20. uri

10. maja franc. barvni CS film VELIKI PONAREJEVALEC, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

1. maja amer. barvni CS film PRISLI SO V CORDURO

3. maja ital-franc. barvni CS film SEJKOV SIN

4. maja amer. barvni CS film SLAVNI REVOLVERAŠ

8. maja amer. barvni film OBRACUN NA DAN SV. VALENTINA

10. maja ital-amer. barvni film STARI GANGSTER

Kino KRANJSKA GORA

1. in 2. maja amer. barvni CS film SLAVNI REVOLVERAŠ

3. maja amer. barvni CS film PRISLI SO V CORDURO

4. maja ital-amer. barvni film STARI GANGSTER

8. maja angl. barvni film NESREČA

10. maja amer. barvni film OBRACUN NA DAN SV. VALENTINA

Kino ZIROVNICA

30. aprila amer. barvni CS film PRISLI SO V CORDURO

4. maja ital-franc. barvni CS film SEJKOV SIN

7. maja amer. barvni film OBRACUN NA DAN SV. VALENTINA

11. maja ital-amer. barvni film STARI GANGSTER

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektro in toplotne energije se iskreno zahvaljujem za pozornost in darilo, ki sem ga prejel ob upokojitvi. Mojim sodelavcem pa želim veliko delovnih uspehov in veselo praznovanje prvomajskih praznikov.

Janez Gregori

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportne službe in sodelavcem prometa se najlepše zahvaljujem za obisk na domu ter darila, ki sem jih prejel ob moji upokojitvi. Na delovnih mestih jim želim še veliko delovnih uspehov, v prihodnjih dneh pa veselo praznovanje prvomajskih praznikov.

Stane Markun
promet

KRIŽANKA

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bomo reševalcem s pravnimi rešitvami razdelili naslednje nagrade:

1 nagrada	50 N din
2 nagradi po	40 N din
3 nagrade po	30 N din
4 nagrade po	20 N din

Rešitve vpišite v izrezan lik križanke čitljivo in z velikimi črkami.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kurti, na katero označite NAGRADNA KRIŽANKA in napišite naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najpozneje do vključno 7. maja na naslov UREDNISTVO ŽELEZARJA, ŽELEZARNA JESENICE.

Rešitvam ne prilagajate nobenih drugih dopisov!

ZAHVALA

Ob bridki in prerani izgubi mojega ljubelega moža, očka, brata in zeta

JOZETA FABČICA

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom za pomoč v težkih dneh. Posebno zahvalo smo dolžni sosedu Vidmarju in njegovi družini za nesebično pomoč v vsem času njegove dolgotrajne bolezni. Zahvaljujem se celotnemu kolektivu HVŽ in sindikalnemu odboru za denarno pomoč in vence, delovodjem hladne valjarne, govornikom za poslovilne besede, pevcem za žalostinke, organizaciji SZDL Jesenice in Planina pod Golico.

Nadalje tov. Thalarjevi in sošolcem 4. a razreda. Zahvaljujem se vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki ste ga v tako lepem številu spremili v njegov prerani grob.

Se enkrat vsem iskrena hvala!

Zalujoči: žena Mara, sinko Darko, brata in sestra, mama in ata ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki so našo drago mamo in babico

IVANO KLINAR
roj. Golob

spremlili na njeni zadnji poti, poklonili cvetje, nam izrekli ustno in pismeno sožalje — prisrčna hvala.

Hvala tudi pevcem za žalostinke in lastnikom osebnih avtomobilov. Posebno zahvalo smo dolžni zdravniku dr. Sajevcu za trud, da bi nam našo mamo ohranil.

Zalujoča hčerka Minka
Odlasek v imenu sorodstva.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega draga moža, očeta in sva-ka

ALOJZA LAHA

se iskreno zahvaljujem zdravniškemu in strežnemu osebju internega ter kirurškega oddelka jesiške bolnice ter dr. Sajevcu za zdravljenje. Zahvaljujem se darovalcem vencev in cvetja, vsem sosedom za pomoč v dneh težke izgube, pevcem Društva upokojencev za žalostinke ter vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in ga spremili na zadnji poti v prerani grob. Prav tako se zahvaljujem voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoča žena Marija, sin Jožko in Marko

OBVESTILO!

Starše obveščamo, da bo vpisovanje otrok v Otroški vrtec »Julke Fibernik« na Jesenicah, za novo šolsko leto 1969/70, v ponedeljek 5. in v torek 6. maja od 8. do 16. ure v vrtcu.

Vpisovali bomo predšolske otroke od 2. do 6. leta.
Uprava vrtca

Trgovsko podjetje »ROŽCA« Jesenice sprejme v uk

2 MOSKA VAJENCA

ki imata veselje do trgovskega poklica. Pogoji za sprejem je zaključena osnovna šola in dobro zdravstveno stanje.

Pismene ponudbe sprejema uprava podjetja do 15. junija 1969.

Upravni odbor trgovskega podjetja »ROŽCA« Jesenice razglasa

več prostih delovnih mest prodajalca oz. prodajalke. Pogoji za prijavo je dovršena šola prodajalcev živilske ali mešane stroke.

Pismene ponudbe z dokazilom o strokovnosti in dosednji zaposlitvi sprejema upravni odbor do 15. maja 1969.

PRODAJA GARAZ

Gradbeno industrijsko podjetje DRADIS LJUBLJANA gradbeno vodstvo Jesenice prodaja 96 triplex garaž, ki bodo dograjene do konca meseca maja v naselju stolpnice pri gimnaziji na Jesenicah.

Vse potrebne informacije dobijo kupci v uradnih urah na Stanovanjskem podjetju Jesenice C. Maršala Tita 18 (nad Kompasom), kjer se tudi sklepajo pogodbe o nakupu garaž.

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta in brata

LOVROTA ALBREHTA

se iskreno zahvaljujem zdravnikom: prim. dr. Brandstetterju, dr. Vidali, strojnemu osebju internega oddelka jesiške bolnice za zdravljenje, nego in skrb, da bi ga ohranili pri življenju.

Zahvaljujem se sosedom, ki so nam v dneh težke izgube pomagali, darovalcem vencev in cvetja, sodelavcem prometnega oddelka ter SGP Gradis Jesenice, kakor tudi vsem organizacijam in društvom terena Javornik - Koroška Bela za spremstvo na zadnji poti. Godbenikom in pevcem se zahvaljujem za žalostinke, Lojzetu Tišovu in Francetu Trevnu za poslovilne besede ter voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo. Iskrena hvala vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in pokojnika spremili na zadnji poti.

Zalujoči: žena Marija, hčerka Ivanka z možem Ivanom, sestra in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob težki izgubi moža, očeta in starega očeta

KARLA BELJANA

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so na kakršen koli način počastili njegov spomin. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Sajevcu za njegovo večletno zdravljenje, sestri Debečevi z internega oddelka za vso pozornost, obratu valjarne žice za venec in tov. Grošlju za lepe poslovilne besede ob odprtem grobu. Prav lepo se zahvaljujem Mici Copovi, Robičevi, Kemperlovi in tov. Junežu za vso pomoč v času njegove bolezni in smrti. Lepa hvala darovalcem cvetja, godbi in pevcem, voznikom osebnih avtomobilov in vsem ostalim, ki so sočustvovali z nami in ga v tako lepem številu spremili na zadnji poti.

Zalujoči: žena in sinova z družinama.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plinske in vodne energije se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Polde Poznik
PIV

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč. Ludvik Marković Javornik

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč. Esad Čatak martinarna

Prvomajske čestitke

Ob 1. maju — prazniku dela čestitajo vsem članom kolektiva železarne Jesenice, predvsem pa sodelavcem v svojih delovnih enotah in jim želijo še mnogo delovnih uspehov, naslednji sodelavci — vojaki:

Slavko ZUPANC
V. p. 5530/15, Osijek
Janez ZUPAN
V. p. 2724/11, Strumica
SR Makedonija

Silvester PURGAR
V. p. 4422, Šibenik
Ludvik MIKELJ
Dom JNA, Kumanovo

Vsem članom delovnega kolektiva, nekdanjim sodelavcem — upokojencem in sodelavcem na odsluženju vojaškega roka, njihovim družinam in vsem občanom jeseniške in radovljiške občine

čestitajo k 1. maju - prazniku dela

- Samoupravni organi,
- Uprava podjetja,
- Druženopolitične organizacije
- Uredništvo Železarja